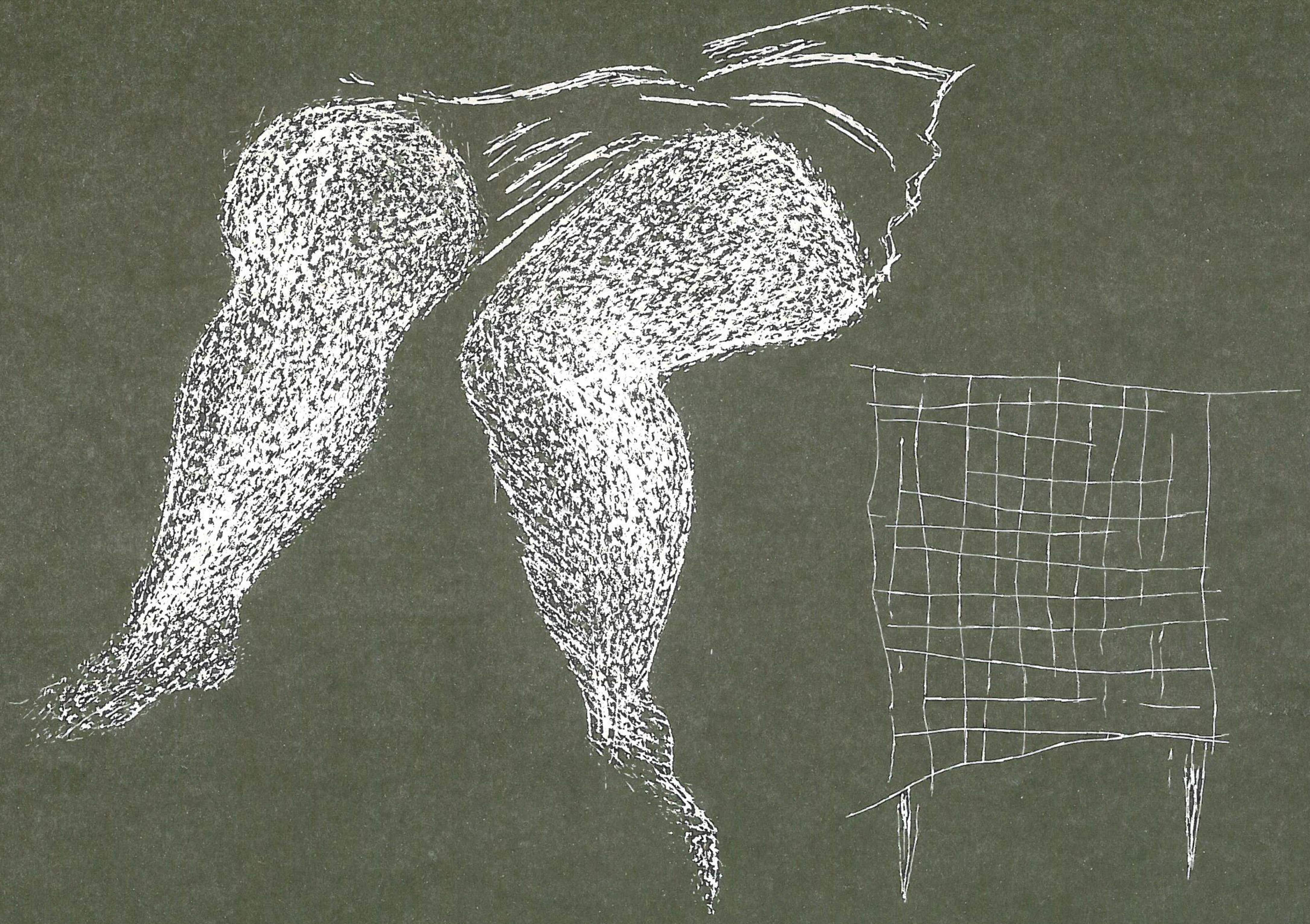

S C•O•P•O•F•I•L•I•A

Tel. 38 54 45

LA CAGE

DE MEDRANO

Carles Buigas, 83 Salou

TEXT EXPLICATIU SOBRE LA CASSETTE QUE ACOMPANYA AQUESTA EDICIÓ

Nom 4 SELLOS

Definició Col.lectiu de producció i distribució

Composició Las Cintas Del Fin (LCDF), Duplicadora (DD), Grand Mal Edicions (GME) i Laboratorio de Música Desconocida (LMD).

Contacte Apartat 2886, 08080 Barcelona

Suport Cassette Audio

Contingut LCDF: Félix Menkar
DD: Don King
GME: CB + ADP
LMD: Víctor Nubla

Descripció **Félix Menkar:** Músic fincat a Barcelona. Membre de l'Executiu de LCDF. Membre, per tant, de 4 SELLOS. Alterna el treball editorial amb el musical des de fa molts anys sense que es ressentin el seu bon humor i la seva activitat literària i/o periodística. La seva recerca musical és bàsicament electrònica i es perceben en ella successives etapes tendents totes elles a un escèptic formalisme suggerencial i neosòfic.

Don King: Grup sorgit de les cendres dels mítics Mars, una de les cèl.lules seminals de allò que s'anomenà «No wave» novaiorquesa (Cf. Lp «No New York»). Els dos supervivents de la primera formació, Mark Cuningham i Lucy Hamilton, van crear aquest grup amb Arto i Duncan Lindsay. Sota el nom de Don King compten amb alguns discos en el mercat americà i amb una gira europea que fou recollida en enregistraments i posteriorment editada per 4 SELLOS. Malgrat tot, els dos temes que es presenten aquí són absolutament inèdits.

CB + ADP: Comando Bruno més Avant Dernières Pensées significa la unió via mail dels treballs de Rafael Flores (Andújar, 1958) i Anton Ignorant (Murcia, 1957), el fruit de la qual fou l'Lp «Muestras sin valor» editat per Esplendor Geométrico Discos i la cassette del mateix títol apareguda en GME. Es tracta d'un treball extremadament delicat que comptava amb una petita perla amagada a la seva conxa: aquest «secret mix» per gentilesa del GME.

Víctor Nubla: És el director de LMD més conegut, perquè allí on va cau molt bé. Així i tot n'existeixen d'altres i Víctor Nubla és, sobretot, el gerent de LMD.ESTE, divisió cuirassada de l'organització. El seu treball musical es perllonga des de la seva incorporació a Macromassa, cosa que, segons ell afirma, és el que més sort li ha donat fins ara a la seva vida. En aquesta ocasió comptem amb tres temes inèdits seus de recent factura, l'albarà del qual podem llegir més avall.

Creditatges LCDF
Félix Menkar
1. Menkrosis
2. Trece Diamantes
3. Perturbaciones Solares
Tots els instruments per Félix Menkar
Producció: Félix Menkar

DD
Don King
1. Street of Dreams
2. Change Partners
Bateria: Bill Perry; baix: Tony Maimone; trompeta: Mark Cunningham; guitarra, clarinet, baix i veu: Lucy Hamilton.
Producció: Yorem Vazan, John Erskine i Don King

GME
CB + ADP
1. Muestras sin valor (secret mix)
Tots els instruments per Rafael Flores i Anton Ignorant
Secret Mix: Anton Ignorant

LMD
Víctor Nubla
1. Una Manzana
2. Resumen de la Noche
3. Satisfacción Autocontrolada
Tots els instruments per Víctor Nubla
Producció: Víctor Nubla

Agraïments A Fenici, per l'eficaç treball de coedició
A Félix Menkar, Don King, CB + ADP i Víctor Nubla per la seva col.laboració musical.
A Las Cintas Del Fin, Duplicadora, Grand Mal Edicions i Laboratorio de Música Desconocida per brindar-nos els seus artistes.
Als amants de la música en general pel seu interès en conèixer nous móns mai explorats per l'orella humana i al Club de Fans de Félix Menkar pel seu donatiu de 500 Pts.

Text recopilat i elaborat per Adolfo Marín per a major plaer dels seus admiradors.

Barcelona, octubre 1987

4 SELLOS

La Reina POLACA

5

★

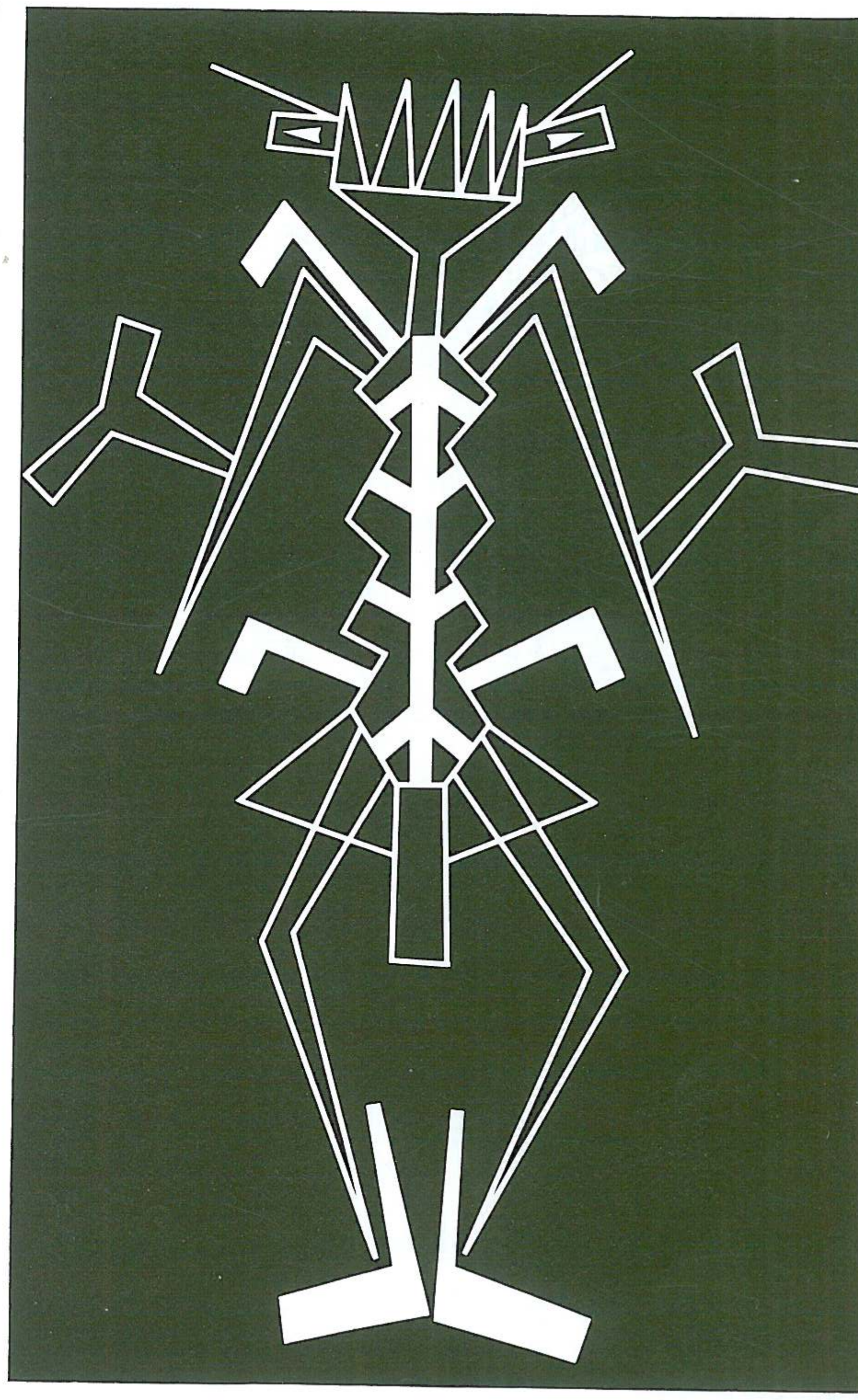

PERFUM I SOROLL

A vegades dubto
a cops crec que no

De paperines i calaixos remors
en un somni que pogué ser,
entre núvols de llengües i records.

Un gitar-se entre mantes
en un sofà estret,
entre dues vi(d)es,
amb incert desconcert.

I aquell verí sempre tu seràs,
a punt de caure, de saber mentir
i poder emmetzinar.

✱ A. Kuppenheimer

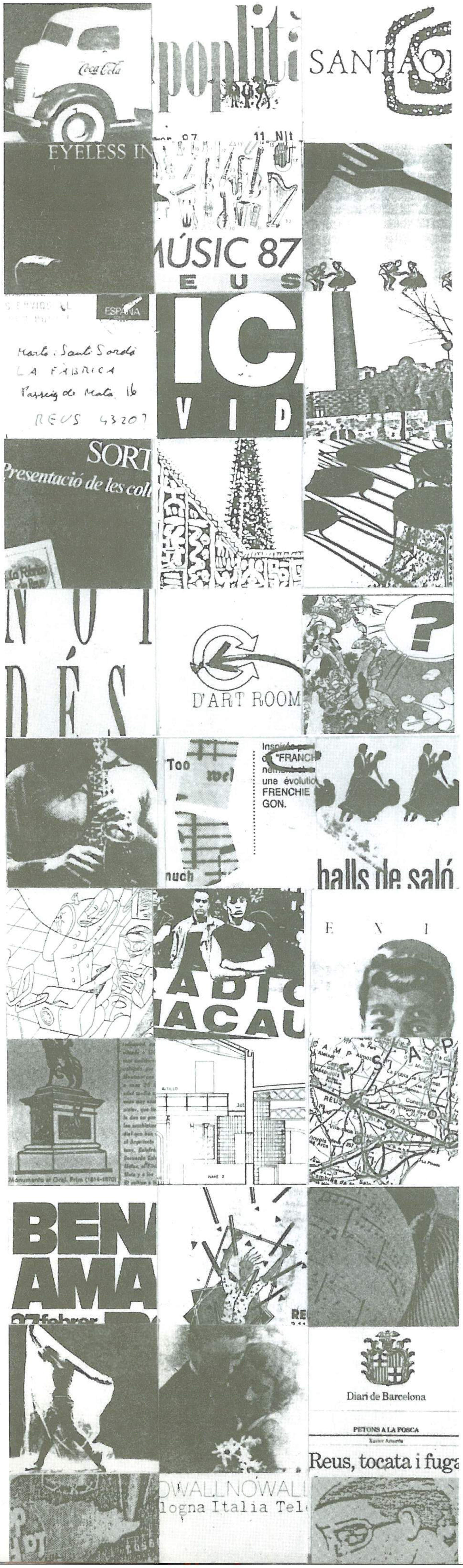

DIRECTORS	7
ESCENOGRAFS	4
IL'LUMINADORS	15
TÉCNICS DE SÓ	20
MAQUILLADORS	3
PERRUQUERS	5
DISSENYADORS MODA	19
MODELS	27
DANÇAIRES	41
BALLARINS	15
OPERADORS VIDEO	10
DIRECTORS MUSICAL	7
MúSICS	350
ALUMNES SEMINARI	60
ARTISTES	10
GUIONISTES	3
TRAMOIES	8
COL'LABORADORS	25
CREDITORS	mólts
AMICS	quasi tots
PUBLIC en general	100.751

TOTAL	1 ANY

LA FABRICA de REUS 1986 # 1987
Passeig Mata , 32 -34

PERE

ANGUERA

FOTO: CARLES FARGAS

P. ANGUERA: LA NIT DE LA IGUANA

Per Montse Palau i Marcel Pey

Feia ja tres mesos que l'entrevista amb el Pere Anguera s'havia començat a organitzar, però, en ple estiu, per una cosa o per una altra, no havíem coincidit en les dates. Aquell dijous a la nit era, finalment, el dia triat. El restaurant, al Penedès, s'havia escollit tant per la gastronomia com per la seva tranquil.litat i ambient agradable, propici per xerrar. Tampoc els fats no ens acompanyaven, estava tancat. Nou quilòmetres més i dos restaurants més tancats. Vam poder menjar en un lloc normal, correcte, però amb una sonoritat detestable que, després d'un primer intent i de deixar el cambrer al.lucinat amb el muntatge, ens va fer apagar el cassette i ajornar fins més tard el seguit de preguntes. Eren 2/4 d'1 de la nit, havíem retornat a Babilònia i, definitivament, començat a gravar un Pere Anguera tens que, poc a poc, s'aniria relaxant.

— Jo prendré whisky. Tres glaçons. Ja instal.lat, vam voler trencar el gel parlant, és clar, de Reus, un tipus de preguntes en les que, vam poder comprovar-ho, se sent còmode.

— Reus no és el millor, però tampoc és el pitjor. Té l'avantatge de ser una localitat amb una estructura de societat civil, que se'n diu ara, relativament ben cohesionada. Tanmateix no afectaria tot el nucli de població, sinó tan sols el sector que es troba envoltat pel tomb de passeigs. Això vol dir que fora queda un percentatge molt elevat que configura no un món diferent, sinó un conjunt de móns diferents. El gran repte que tenen plantejat, pendent de solució, els dirigents polítics locals, en el cas que vulguin actuar o que tinguin una autèntica consciència política, fóra impulsar una vertebració real i una integració de tota la societat de la que hauria de sorgir una de sola, que hauria de tenir com a element bàsic i irrenunciable la catalanitat, en el sentit de llengua i de nació.
Això vol dir que ha de comportar la integració de part dels components culturals externs, en aquest nou model, per tal de crear-ne un més original, més viu i més dinàmic.

Parlem també de la rivalitat Reus-Tarragona i el reusenquisme. El xovinisme reusenc, hi neixes o es fa?

— El reusenquisme... No l'he practicat mai el xovinisme reusenc.... Jo no ho crec això del xovinisme reusenc o el xovinisme tarragoní... Jo no crec que ni hagi ni un ni l'altre, jo em penso que el xovinisme i el mite de la rivalitat Reus-Tarragona obeeix només a maniobres de distracció i a la defensa dels interessos dels sectors oligàrquics i dominants. La gent rasa i sobretot els dirigents no es posen cap pedra al fetge per parlar amb un de la localitat enemiga, i s'entenen perfectament. L'únic que és clar és que això es dóna sobretot en moments de dictadura política. El franquisme en sabia un ou, d'això. Les històries grotesques del llibre del Soberanes cremat a Reus... Naturalment, això és servir en safata motius perquè la gent es pogués manifestar legalment pel carrer i no ho fes demanant increments de sous o llibertats sindicals, polítiques o socials.

La diplomàcia irònica surt en opinar què en pensa de Tarragona: *El gran defecte de Reus... Reus hauria de tenir la part alta i el balcó del Mediterrani per ser la ciutat perfecta.*

Amb les visions segures i clares sobre la realitat de Reus, Pere Anguera ens fa recordar la seva faceta política, d'un temps ençà sense projecció exterior. On és ara el Pere Anguera polític?

— (Esbufec... Tira fora la pilota)... *Jo hauria començat amb una militància radical, en el sentit de reivindicació nacional i social, o més que radical, extremista, utilitzant la distinció hàbil i intel.ligent de Sartre, quan diu que extremista ve d'extrem i que radical ve d'arrel. L'important és la radicalitat i no l'extremitud. Això voldria dir que, a partir d'uns plantejaments més viscerals que no pas raonats, havia militat al PSAN, per exemple, o altres coses que en van sorgir, que es van refondre, que es van tornar a separar... que ara no veig tan clar, perquè en bona part semblen més productes d'eslògans que no pas el resultat d'una meditació política profunda, tot i que jo continuï pensant que l'autèntica entelèquia política fóra la consecució de la República Socialista dels PP.CC. dins una Federació de Repúbliques en una Europa de les Nacions. El problema és que el camí que pot portar a aquesta consecució no és tan clar ni tan lineal com el podia veure fa un temps, i això em pot provocar un cert escepticisme. No crec, d'altra banda, que cap dels partits que hi ha, uns pels seus lligams, altres per la seva carrincloneria, el PSC i Convergència respectivament, per citar-ne dos, no crec que satisfacin ni que omplin realment el que hauria de ser un autèntic partit polític català. Cadascun tindria les seves limitacions. Jo defensaria, naturalment, un partit amb consciència de classe, un partit socialment progressiu, marxista, que treballés per a la consecució nacional plena de Catalunya versus PP.CC., però que també tingués clar que això no es pot aconseguir en un dia. La seva consecució fóra el resultat d'un llarg procés, raonat i assumit, i tenint en compte el món en què vivim. Catalunya, per sort, no és una illa perduda, sinó que estem integrats dins un món i això comporta unes limitacions. Llavors, demanar la independència què vol dir? i recórrer a solucions infantils i ingènues,... nacionalitzar d'arrel la banca no serviria de res, perquè on són realment els seus diners?*

Tanmateix, els últims comentaris apuntaven cap a un acostament teu als socialistes.

— El partit socialista no és pas el partit perfecte, ni molt menys. Però, tant per les actuacions com per la dinàmica històrica d'això que en diuen la democràcia, em sembla que, per ara, l'única possibilitat de vertebrar una actuació mínimament d'esquerres a Catalunya passa pel partit socialista. Un partit al qual no he votat mai i que tanmateix crec que ha fet uns serveis històrics fonamentals al país que mai ningú no els agrairà prou. Uns serveis històrics que Convergència, per exemple, en cap moment no n'ha fet d'aquesta categoria. El primer i un dels més importants, demostrat per altres, és el Pacte d'abril que va evitar el risc d'un lerrouxisme amb més risc i més fort que el que havia existit en l'època de la República.

Però, personalment, Pere Anguera treballa més per a Convergència que per als socialistes: *em malpaguen més sovint els de Convergència que els socialistes, això és veritat.* Per acabar vol deixar clar que no tot són flors: *Tot i que a vegades* —es refereix de nou als socialistes— *siguin d'una covardia històrica esfereïdora, com l'escassa empenta amb què han combatut la cretinada de la reimplantació de la divisió territorial de la Generalitat republicana.*

Cocteau deia que amb el temps els mites es transformen en història i la història es transforma en mite... Com a historiador, què n'opines?

— És una autèntica veritat... Que la història es transforma en mite és evident i el nostre país, potser, és un dels que ho poden tenir més clar. El senyor Rafael Casanova o, fins i tot, a nivell més recent, una divisió coherent, homogènia i raonada, com és la divisió del territori nacional del 31, 32 o del 37, segons el punt de datació per al que vulguis optar, s'ha convertit en un mite per a l'actual govern de la Generalitat que ha implantat aquesta divisió ara obsoleta, impracticable i fora del context real del país... És evident que, sinó tota la història, alguns dels elements més detonants i de vegades epidèrmics d'aquesta es converteixen en mite. És clar, el que potser caldria mirar és si això prové d'un fenomen intuïtiu, de sentiment col.lectiu, o si obeeix a un procés de manipulació ideològica per part dels estaments dirigents de la societat. Si aquest convertir-se la història en mite surt, com en dirien els romàntics, de l'entranya del poble com a fenomen espontani o si és teledirigit per part dels elements rectors de la societat. En principi, la frase de Cocteau és perfectament defensable i argumentable.

És possible l'objectivitat en història?

— Et podria contestar amb la frase de Pierre Vilar: només creuen en la història objectiva els cretins i els venuts a la ideologia operant. És clar... la història objectiva... Jo parlaria d'història honesta. Tu planteges uns temes que t'interessen, els analitzes des de la teva òptica... per tant... parlar d'objectivitat... S'ha de ser honest i no amagar els fets o documents que no ajuden a constatar la teva teoria o la teva interpretació, ni tampoc dissimular les actuacions de la gent més propera a tu que, en un cas històric, l'han cagat. Un historiador, per més d'esquerres que sigui, ha d'admetre que en la revolució del 1936 es van cometre barbaritats i coses que atempten contra el més elemental sentit de l'ètica. També apareixen els elements que ho expliquen. I un bon historiador ha de fer això: explicar i comprendre per què es van produir aquests fets que, per poc que s'analitzin, surt de seguida i que si no et donen la raó, sí que ajuden a comprendre per què es van produir.

Pere Anguera es val, tothom qui el coneix ho pot confirmar, de les cites en les seves opinions —*perquè si hi ha una frase d'una persona intel.ligent que ha dit de forma més brillant el que jo penso és més segur de ser contudent que amb una improvisació*—, però no sempre et pots fiar de la fidelitat —*a vegades la memòria et distorsiona el text original...*—

Anem canviant de temes per situar-nos en el moment actual. De la dècada dels 80, se n'ha parlat molt, tot i que encara no hagi acabat... Les opinions són sovint contradictòries, potser complementàries. Hem sentit dir que és una dècada confosa, que propiciava un nou creixement econòmic, que si l'era del buit, que s'ha tornat al narcissisme... Quina és la teva valoració?

— No l'hem acabat, per tant falta una perspectiva per poder veure quina ha estat realment la seva incidència i les seves característiques essencials enfront de les altres dècades. I, en segon lloc, el fet de viure intensament un període et distorsiona la seva visió i més quan és el període que estàs vivint. És diferent com ho veus ara, que vist després en perspectiva, canvia. En part, aquesta visió de confusionisme de la dècada dels 80 pot venir provocada per la màxima facilitat informativa, i que s'hagi perdut, en certa manera, el pudor, no en el sentit cristià antic, sinó en el que la gent no és tan inhibida i parla amb més llibertat i exposa amb més claredat el seu pensament, tant els profunds com els epidèrmics. En aquest sentit de pensament epidèrmic, hi pot haver des de la forma d'anar vestit o pentinat fins a la forma d'actuar lliurement pel carrer.

Si haguessis de dir quines són les obsessions de la dècada dels 80, quines citaries? I, aquestes obsessions han coincidit, coincideixen o poden coincidir amb les teves?

— Uf!... Ja, ja... A veure... Home, sí, jo em penso que en la dècada dels 80, o potser una mica més reculada, a Catalunya és evident una preocupació creixent per la imatge, l'estètica, el look. I en el meu cas, ho comparteixo. El fet de perdre un respecte a l'acadèmia. Això a Catalunya es dóna i la gent que vol ser intel.lectual no es veu forçada a dir que li entusiasma l'òpera, sinó que l'interessa o el pot divertir la música moderna. En aquest cas sí que podríem parlar que un dels elements de la dècada dels 80 és el ludisme, el sentit lúdic que, en el nostre cas, podria tenir altres explicacions apart dels canvis de generació, com seria la llibertat política i el fet de no haver de combatre la dictadura. Jo em penso que estaria integrat dins d'aquesta tònica general dels 80.

Creus, també, que la cultura catalana segueix aquestes pautes? Què és tan lúdica, oberta o antiacademicista?

— Hi hauria de tot. Però, per exemple, ara en textos acadèmics hi hauria una permissivitat, la possibilitat, sense escàndols, que abans no es donava, amb certes excepcions, com Joan Fuster, d'incloure paraules d'argot, posar títols provocatius als llibres..., intentar que un article d'expressions profundes tingui una aparença lúdica..., i això sí que vindria a confirmar aquesta lectura general. Com els de Nous Horitzons *amb els títols dels seus articles, que demostren un brillant exercici de força mental. Però clar, també és evident que, malgrat tot, encara continuen vius el Sr. Aramon i Serra o el Sr. Badia i Margarit i, és clar, això es nota en les publicacions de llibres o articles.*

Parlant de la cultura europea i la cultura americana, creus que hi ha un enfrontament entre ambdues?

— No, jo no ho crec, perquè són generalitzacions bastant falses i forçades. Hi ha grups que actuen i generen cultura amb uns interessos determinats. I, aleshores, de novel.la moderna o de cinema modern o de cançó, se'n produeix a tot arreu i, d'acadèmia rància, n'hi ha a tot arreu. El que més circula és la cultura agressiva, però aquesta cultura, amb els components propis de cada territori, es dóna, i em penso que hi ha uns corrents ideològics i socials que tindrien petits aditaments externs a Amèrica, Europa i tot arreu, però que, alhora, hi haurien més punts de coincidència entre avantguarda europea i avantguarda americana, que no pas entre el conservadurisme estètic o intel.lectual europeu amb l'avantguarda europea i, en canvi, el que estaria en contacte seria el reaccionarisme acadèmic europeu amb l'americà.

Això derivarà més tard cap a la discussió de la mort de les avantguardes i l'aparició dels neos en els 80.

— Aquesta qüestió em sembla un pur muntatge. Les avantguardes no s'han mort, sinó que els crítics han muntat un tinglado sobre interessos mercantilistes, però l'avantguarda no ha mort en cap moment, perquè, fins i tot, l'avantguarda què és? L'intent de crear un nou sentit estètic i la recerca de noves possibilitats expressives en el camp que sigui. Aleshores, quan s'acabi l'avantguarda s'acabaran els moviments. Quan els moviments són bons, continuen essent moviments d'avantguarda, es diguin com es diguin, i tenint els pos-

tulats ideològics que es vulguin. A les escorrialles del segle XX, una cosa realment nova no es pot fer. Tot és una constant reinterpretació. Tot pot dependre de fins a quin punt la gent revela les seves fonts o es mantenen en l'anonimat i de forma oculta, o se'n fa una ostentació progressiva i insultant, quan de vegades queda més clara la influència en coses que se'n diuen d'avantguarda que no pas el que es diu que ja no és avantguarda, sinó transvantguarda o la parida que se li vulgui denominar terminològicament. Pot ser més avantguardista un neo, perquè, a més a més, et diu d'on parteix per fer una nova interpretació estètica, quan de vegades molts avantguardistes l'únic que feien era refregir obres dels anys 20 o més properes sense dir el punt d'on sorgien.

I l'avantguarda/neos que es fan ara t'agraden?

— Home... té, per a mi, un vernís d'autocomplaença i ostentació que em sobra. Hi ha coses força interessants. Tanmateix, és molt difícil de fer una generalització en art o en literatura, perquè cadascú fa una obra pròpia, però, clar, per exemple, l'obra que es fa a nivell plàstic al Camp de Tarragona, crec que és realment una autèntica avantguarda, ni que hi hagi uns elements de referència més o menys clars. Ara, que l'avantguarda sempre és relativa.

I què opines d'aquest culte que hi ha a les firmes?

— Que és la consagració de la mentalitat petitburgesa. Abans ningú mai no s'havia preocupat per les firmes. Però clar..., potser per deformació, jo també tinc una tendència ara a la firma, a firmar tot el que faig. I no crec que sigui ben bé per orgull. Tant m'irrita l'anar exposant per les cantonades el que penso com que els altres em robin el que jo he pensat.

Canviant de tema, quan un s'assabenta que els narcotraficants de Miami es distingeixen perquè porten Rolex presidencial, un no pot deixar de preguntar-se si el luxe proporciona un toc esnob o un toc hortera, o si és que aquests dos conceptes guarden relació en aquest moment... què en penses?

— (Se sorprèn i demana la repetició de la pregunta). *El luxe i l'hortera... Uf...* (Glop llarg de whisky, tabac)... *El luxe, l'esnobisme i l'horterisme serien conceptes abstractes, perquè per a alguns una cosa és esnob i per a altres no ho és, o hortera... La pregunta i la resposta només poden esser preses des del punt d'una estètica determinada. A mi, el luxe em sembla una carallotada petitburgesa i llavors està molt bé que els narcotraficants de Miami o d'allà on siguin facin ostentació. Espero que el luxe i la comoditat i l'elegància no tinguin res a veure amb aquesta gent que són cretins i horteres, que l'únic que volen és fer ostentació amb elements externs de la seva riquesa, més pel preu de mercat, que es pensen que la gent coneix la seva cotització, que no pas pel seu valor intrínsec real.*

Què és per a tu el glamour?

La indescriptible atracció de l'encant personal, que té més a veure amb la simpatia màgica de cadascú que amb la seva bellesa o posició social.

No són els seus temes, com tampoc no ho són massa els estrictament personals *—tinc molt poca passió davant el mirall,* respon quan li demanes sobre els tractes amb ell mateix quan s'hi mira. Riu quan li demanes la seva veritable edat *—Jo sóc infinit...—* i no s'estén gaire sobre la infantesa quan li preguntes si sent nostàlgia d'aquesta època *—...pràcticament gens... La nostàlgia, la tinc molt més per l'adolescència que per la infantesa—,* o si ens pot dir quines eren les seves joguines predilectes quan era petit *—són elements molt tòpics... els mecanos, els jocs de construcció i, sobretot, un joc que hi havia a l'Albi, el croket.* Recorda, en canvi, més l'adolescència, tot i la seva vergonya de confessar les fantasies dels quinze anys:

— Buf... fa molt de temps... les meves fantasies?... Home, m'hauria agradat ser un personatge famós, tenir un gran èxit social que se'n diu..., futur com a novel.lista i mai a la vida escriuré cap novel.la...

Pot passar que les fantasies dels quinze anys, en veure's realitzades, ens siguin motiu de desil.lusió... quines s'han realitzat de les teves fantasies? La realitat ha aconseguit superar la ficció, o ha estat a l'inrevés? Et donares mai per vençut?

— Les fantasies, no crec que s'arribin a realitzar, en tot cas hi ha un vague acostament a una realització. En certa manera, un cert crèdit públic, sí que l'he aconseguit, però em deixa molt fred i no em provoca cap mena d'entusiasme. Donarme per vençut? Per ara no me n'he donat, i espero no donar-me mai per vençut, perquè això vol dir una claudicació o una negació de tu mateix. L'important és continuar i realitzar les teves propostes, però també cal ser realista i no somiar unes fites inassolibles. Arribar a presidir l'ONU, per exemple, o ser el Mick Jagger..., o una cosa així... ja ho veus que no.

Si poguessis disposar d'una carta en blanc, què canviaries del que has fet?

— ...Uh... deixa'm-ho pensar... El primer que canviaria és el naixement. M'hagués agradat néixer a Itàlia al Renaixement o al París del segle de les llums..., però no és ben bé això... Què canviaria? ...D'important res. En tot cas, reaccions menors, simplement.

Llavors, estàs satisfet?

— Sí, perquè, tot el que he fet d'una certa importància o que pugui ser determinant, ho he fet convençut. Em penso. O si no, quan ho he fet, m'he convençut a mi mateix.

Aquesta voluntat i tossuderia s'accentua amb les imatges que dóna Pere Anguera quan li preguntes pels seus mites *— mites?... Jo he tingut com a mites els que ho són històricament dels catalans progressistes de la meva edat: el Sr. Macià, el Sr. Companys, per exemple. El Marx..., jo que sé... aquestes carallotades—,* i fa servir la ironia de nou quan volem saber què vol ser quan sigui gran *—jubilat amb bona renda—,* no endebades, segons confessa, el tret de la seva personalitat que el defineix millor *és potser el sarcasme, o la passió pel sarcasme:*

— Jo tinc una autèntica passió pel sarcasme i, sobretot, per la dialèctica sarcàstica. Què és un mecanisme de defensa? Segur, perquè això et possibilita parlar entre línies i no exposar clarament el teu interior. Si l'auditor és intel.ligent...

Creus que es pot ser honest en un món dominat per l'ànsia de poder i de diners?

— Si la teva voluntat no és ni ser poderós ni ser ric, és perfectament factible ser honest. Ara, si vols aspirar a ser milionari, ministre o president de la Generalitat és més dificultós.

Admira la gent que *fa la feina ben feta i són honestos amb ells mateixos,* nega ser misògin, però afirma ser hedonista. L'hedonisme és per a tu una ambició o una pràctica?

— Una ambició permanent i una pràctica limitada, dissortadament limitada.

Abans has fet referència a les característiques dels anys 80, és degut el teu canvi d'imatge a l'estètica d'aquesta dècada o ha estat per altres motius?

— També podria venir lligat amb l'explicació del canvi d'actitud política d'anar de radical pur a veure que cal prendre les coses amb més displicència i més relaxament. Si pots anar més còmode, més elegant, per què no?

Així es fa realitat en tu el tòpic de radical als 20 i burgès assenyat als 40?

— No, jo em penso que sóc igualment radical, el que sóc és menys extremista. Jo continuo defensant les mateixes utopies, l'únic que veig és que no s'hi ha d'anar per una drecera, s'hi ha d'anar per una autopista. És a dir, que fa falta una planificació prèvia, que fa falta la creació d'una estructura mínima —si pot ser, màxima—, i jo no crec que això sigui mostra de conservadurisme, el que caldria és fer allò que deia l'Allende de fer socialisme d'altura i no de bajura,... Per què anar de trosko si no cal?

T'agraden els yuppies?

— No, els detesto, perquè crec que l'important no és pensar cada matí en els diners que has de fer o quants milions has d'arreplegar quan et jubilis. El que has de fer és viure bé i treballar en la mesura de les teves forces.

Voldríem tractar, encara, dues facetes teves més, la professional, dins els àmbits de l'ensenyament universitari, i la de la creació literària. Comencem per aquesta última. Què és el que et va decidir a escriure poesia?

— Suposo que, en principi, una actitud mimètica adolescent. Allò que llegeixes poetes i et nodreixes amb les formes belles i et penses que tu també ets capaç de ferho... i... realment m'hi sentia bé. Però ben aviat em vaig adonar que no era el meu camí.... El més curiós és que el que jo havia escrit amb més passió i amb més enardiment i amb més preocupació de realitzar l'obra ben feta en poesia, que és el llibre Viatge ivàs finit, *ningú mai no n'ha fet el més puto cas. I, en canvi, un exercici que, en certa manera, és com un joc, el* Llibre de sonets, *ha obtingut un ampli ressò i ha estat reeditat, antologat i elogiat nombroses vegades... Això és el que, a mi, em sorprèn més de la meva tasca poètica.*

Quin llibre, doncs, t'ha donat més satisfacció?

— Home, més satisfaccions el Llibre de sonets. *El que, a mi, m'agradava més i encara m'agrada més,* Viatge ivàs finit.

Per a tu, fins a quin punt la creació literària és un esnobisme?

— No és que sigui un esnobisme. Esnobisme és el que fas per aparentar alguna cosa, em penso. El que en tot cas ha estat és un joc intel.lectual, una mena de vici secret. Em feia gràcia escriure i ho feia. Però, primer sí, sense cap pretensió de passar a la posteritat, en tot cas pensant més en els amics que en públic. Per això la majoria d'obres han estat publicades en circulació restringida o en edicions per regalar.

Es pot ser polifacètic amb bons resultats?

— Leonardo da Vinci ho va ser... En el meu cas... no. Home, t'hauria de dir que sí i que és la gent la que s'equivoca i la crítica literària... però em penso que és molt difícil arribar a un grau bo amb una obra polifacètica. O treballes molt en una cosa o et disperses absolutament. O ets bo en el teu o ets dolent en tot... a no ser que siguis un tastaolletes i facis una obra cada vint anys amb temps per dedicar-t'hi..., o si ets prou intel.ligent i hàbil que pots fer un poema bo, un assaig brillant i una investigació seriosa... Costa molt.

Et compensa deixar de banda la creació literària i dedicar-te a l'estudi de la història?

— Jo em penso que, per la meva formació, per la meva deformació professional, i fins i tot pels meus actuals interessos, em sento molt millor en el camp de la Història que no pas en el camp de la creació literària. A mi, personalment, em compensa, no econòmicament ni a nivell de prestigi, sinó a nivell íntim i personal, fer història... Tot i una certa recança per la cosa literària... Sempre dic que em jubilo i, de tant en tant, encara vaig fent alguna cosa.

Passem a comentar la teva formació intel.lectual i el teu treball universitari.

— Hi ha un mite, que tothom digui que és autodidacte. Jo no crec que hi hagi algú que sigui realment autodidacte. L'autodidacte pur no existeix, és impossible axiomàticament. Jo diria que, per una banda, m'han influït els epígons del noucentisme reusenc, sobretot els senyors Santasusagna i Iglésies, a més exemples de fidelitat cívica a unes idees i un país, això fora de la Universitat. A la Universitat he pogut, forçat a l'aprovat, aprendre unes vaguetats generals, útils, que, si més no, m'han donat una formació bibliogràfica, m'han introduït a temes... Però que la meva autèntica formació universitària es deuria als dos personatges més heterodoxes com a professors que he tingut a la Universitat, amb classes genials i alguna detestable, justament aquest és el mèrit, amb un afany de viure i de inculcar neguit i preocupació, no sempre en el sentit estricte acadèmic, capaços de tertúlies amicals, i que foren el Pep Termes i el Jaume Vidal. Naturalment, no tot és la cultura acadèmica, llavors he après molt d'amics, cultes o incultes. Aleshores, la meva formació fóra complexa, arbitrària i, per tant, irregular i això es deu veure en la meva obra, amb els mateixos defectes.

Et complau l'actual sistema universitari?

— No m'entusiasma, però encara és mínimament racionalitzat dintre les possibilitats pressupostàries de L'Estat espanyol. L'ideal seria l'acadèmica grega, xerrant constantment, però és inviable, deixant de banda que l'alumnat no està preparat ni l'interessa aquest tipus de sistema a la Universitat.

Ja a les acaballes parlem de la violència: *— a mi, m'espanta molt la violència, perquè sóc incapaç per sentiment i per construcció física d'utilitzar-la. És detestable. La violència com a element artístic o element literari és una altra cosa. La violència existeix i si la literatura o l'art han de ser un reflex o una denúncia o el que sigui de la societat, no tenen cap més remei que parlar-ne. És evident que hi poden haver escenes de violència amb una gran habilitat estètica i que puguin frapar o emocionar el personal. La violència pot ser vista des del punt del violentador o des del punt del violentat i, aleshores, un es pot sentir identificat amb l'un o l'altre. La violència és una cosa d'uns forts components sensitius.* Una violència en abstracte que pot servir per descarregar l'adrenalina i que per a Pere Anguera pot ser la de la discoteca: *el sentit de violència pot ser molt ampli. Per a mi, una de les mostres de violència és una discoteca, on la gent va a practicar una violència, si no agressiva, palpable.*

L'entrevista, amb la matinada, esdevé conversa i s'esllangueix. Els aires calents que fan parlar d'una hipotètica pluja que mai no arribarà s'emporten el final de les últimes respostes, quan la xerrada ha derivat, per acabar, cap a la música i quan li demanem que ens digui cinc cançons.

— Per què no tendències?... No ho sé. Així va parlar Zaratrusta *del Strauss, el* Concert aquàtic *del Haendel, una selecció de música tradicional... i... en queden dos... i... tant em fa... jo sóc molt poc filomusical... I dos grups de cançó moderna... Jo diria que, com a poc melòman, sóc dispers i m'agraden músiques contraposades, em pot agradar el Bowie o la música italiana del Renaixement. I, cada cop més, trobo divertida, interessant i agradable això que se'n diu la movida o la música espanyola moderna. I, en canvi, cada vegada trobo més detestables els cantautors catalans...*

Encara ha de conduir fins a Reus, potser escoltarà la cinta del Bowie o rumiarà sobre el que ha dit, ara ja sense la tensió del començament i paint amb whisky l'entrecot. Potser, però, incansable i amb fama d'insomne, començarà a redactar un altre volum en la seva nombrosa bibliografia.

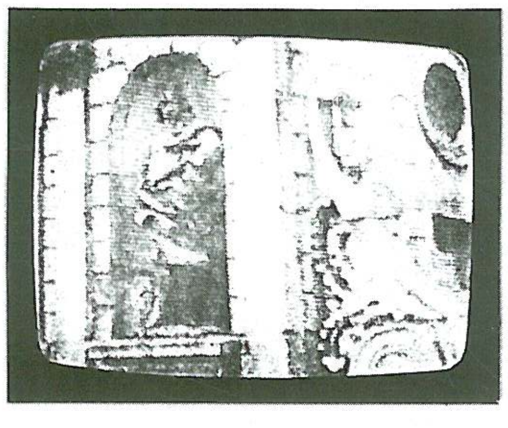

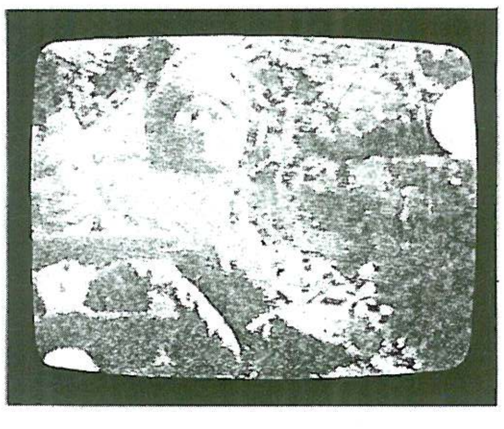

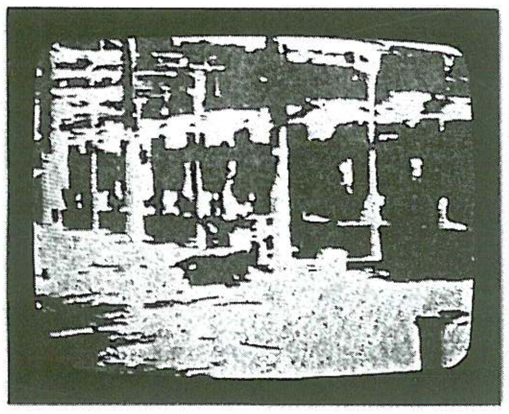

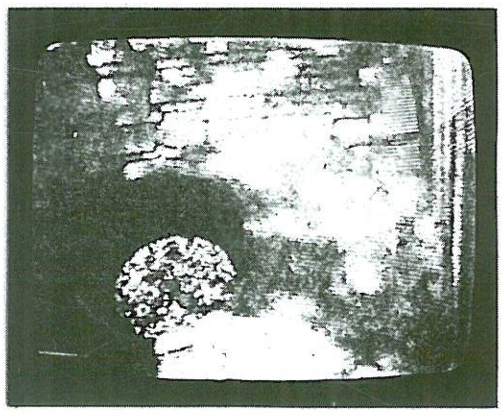

Mercè Costafreda

He de dir d'entrada que la tasca d'oferir una anàlisi de l'obra historiogràfica de Pere Anguera no és gens suau ni còmoda, tant més que el caràcter de la revista FENICI té un to més aviat lúdic que afegeix dificultat al tema de la proposta. No es tracta només d'encertar amb una valoració correcta, sinó (crec que aquest tipus d'articles serveixen per a això) de desvetllar la curiositat d'aquells que, inquiets per les qüestions intel.lectuals, vulguin, en aquest cas, conèixer i comprendre la pròpia història col.lectiva. I això a través de la lectura d'uns textos que, a primera vista, són secs com una martellada i que, malgrat afilerar-se a les prestatgeries de bona part dels reusencs de pro i d'altres de la «inteligentzia» comarcal, juraria que la majoria d'aquests hipotètics lectors no han passat mai de la coberta o, com a molt, de les limitades planes dels pròlegs.

Una primera consideració, que estimo cabdal, és el volum d'obra que ha segregat Pere Anguera en un espai de temps que escassament depassa els dotze anys. Si els déus li concedeixen llarga i lúcida vida, la qualitat de prolífica, la tenim assegurada.

L'obra historiogràfica de Pere Anguera, com és ben sabut, té com a nucli l'estudi del segle XIX a Reus i la seva comarca. M'agradaria atribuir les motivacions que l'han dut a centrar-se en aquest període a una actitud de militància, més que a la virginitat dels arxius, raó adduïda per l'autor alguna vegada, per tal de rescatar i donar a conèixer en profunditat una època condemnada a l'obscurantisme més expeditiu per la darrera dictadura. Motiu que explicaria les tergiversacions i els buits de la historiografia dita acadèmica de la que es disposava sobre l'època. El professor Fontana il.lustra i justifica aquesta situació recollint les frases atribuïdes a Franco, *el siglo XIX que nosotros hubiéramos querido borrar de nuestra historia* .

L'estudi de Pere Anguera, des d'una perspectiva d'àmbit local, la qual cosa ha de permetre el coneixement de la història de Catalunya i d'Espanya, se situa en el període on es donen els processos revolucionaris més contundents i es produeixen els canvis, tal volta més significatius que profunds, protagonitzats per les classes populars que exterioritzen la necessitat i voluntat del seu protagonisme, acompanyades d'una manifesta joia de viure. A més, i d'una manera íntima i inconfessada, hi ha una notable golafreria, per part de l'autor, en la seva anàlisi sobre la societat reusenca: perquè Reus era la segona ciutat catalana, perquè se sabia de la seva vitalitat i influències socials, polítiques i culturals i perquè tenia la possibilitat de fer sortir a la llum tota una documentació inèdita o totalment desconeguda.

L'amplitud i diversitat de l'obra de Pere Anguera obliga a establir una classificació, volgudament esquemàtica, que delimiti els tipus de textos, en si mateixos ben diferents i que responen a l'origen a objectius també diversos. En primer lloc, una obra que podríem anomenar de caràcter científic, de procedència universitària, apartat en el que se situarien **La burgesia reformista. Reus en els fets de l'any 1868** (1980), **Economia i Societat al Baix Camp a mitjan segle XIX** (1982), **Comportament polític i actituds ideològiques al Baix Camp. 1808-1868** (1983), **Propaganda política i processos electorals al Baix Camp. 1869-1973** (1985), **Informes sobre l'economia reusenca del segle XIX** (1985) i el llibre que és a punt de sortir sobre l'actuació pública de Bernat Torroja.

En segon lloc, els treballs de caire més divulgatiu com la història de dues de les institucions ciutadanes amb més prestigi, **El Centre de Lectura de Reus** (1974) i **El Círcol. 125 anys d'una societat** (1977), **Reus Panorama** (1974), els dos volums en col.laboració, titulats **Aproximació a la història de Reus** (1980) i **Siluetes vuitcentistes** (1982), i **Història gràfica del Reus contemporani** (1986). En tercer lloc, els textos d'història estrictament local: **Història de Torredembarra, Segles XVIII-XX** (1984), **El Priorat de la Cartoixa d'Escaladei** (1985) i **Història d'Alforja** (1986), tots tres en col.laboració.

Per tancar aquest esbós cal afegir encara uns quants llibres, diversos en temàtica i característiques, que completen, sense que els trobi encaix en la classificació proposada, l'obra actual de Pere Anguera. Em refereixo, i ara en ordre d'edició estrictament cronològic a **Ideologia i història dels diaris reusencs en català** (1979), **El Socialisme utòpic a Reus. Lectura de «La joven España»** (1981), **Lliure poble de Porrera** (1985), **La Diputació de Tarragona. Imatges per a una història** (1987) i **A bodes em convides. Estudis d'història social** (1987).

ELS RESULTATS D'UN DESVETLLAT ESFORÇ

L'anàlisi singular dels llibres, repeteixo que forçadament agrupats en aquests quatre grups, ens presentarà l'àmplia panoràmica històrica d'una època i un territori dels quals és hereu el nostre present.

A **La burgesia reformista** es planteja, a partir d'un estudi demogràfic, econòmic i ideològic, el canvi social i polític que suposa l'època del sexenni, iniciat oficialment amb el «pronunciamiento» del setembre de 1868, amb la conclusió que l'impuls revolucionari reusenc segueix els paràmetres de tot l'estat, és a dir, es dóna la dicotomia entre la pàtina reformista i de modernització que pretenen les classes burgeses i benestants i les mobilitzacions de les classes populars ciutadanes i camperoles per un canvi profund. En definitiva, una simple modificació política que no arriba a transformar l'estructura global de la societat. Tanmateix, la formació d'un proletariat per la implantació de la indústria tèxtil que absorbeix, en part, la pagesia i les víctimes de l'ensorrament del comerç de l'aiguardent, dóna als fets a Reus un to més radical que en altres indrets. La característica que destaca d'una manera més notòria és l'anticlericalisme que, tolerat pels mandataris locals, segons les conclusions de Pere Anguera, serví de vàlvula per distreure i aminorar la tensió de les masses.

El resultat d'aquesta primera investigació obria interrogants sobre un conjunt de qüestions directament relacionades amb el tema inicialment proposat. El fet de preguntar-se per les causes que provocaren el brot revolucionari de 1868, òbviament, conduïa a buscar les respostes en èpoques més reculades. Pere Anguera pren com a fita el 1808, data de l'inici de la guerra del francès i considerada el veritable debut del segle XIX a Espanya. Els propis efectes, sobretot econòmics, de la guerra, les Corts de Cádiz del 1812, el seguit de pronunciaments, entre ells el de Riego i la restauració del règim liberal, les pèrdues colonials, el carlisme, són esdeveniments, tots ells de prou envergadura, per tenir un decisiu paper sobre el devenir de la història.

A **Economia i Societat al Baix Camp a mitjan s.XIX** i a **Comportament polític i actituds ideològiques al Baix Camp. 1808-1868,** la proposició que se'ns fa parteix de considerar cadascun dels aspectes que componen la realitat social del període per tal de poder donar una explicació global dels fets, és a dir, descobrir els nexes que connecten els fenòmens econòmics, els polítics i els ideològics.

Al primer dels llibres es tracta dels aspectes econòmics del Baix Camp, analitzant municipi per municipi, des del 1808 fins a la revolució de setembre de 1868. Qui més, qui menys sap què significa un estudi demogràfic, tanmateix és necessària una bona dosi d'agudesa i preparació per saber treure l'entrellat d'una pila de xifres i estadístiques. Us heu preguntat mai com eren físicament els reusencs de les darreries de segle XIX? o com vestien segons la seva professió? o quins eren els seus vicis? Ultrapassant els resultats que es donarien com a bons i suficients de les dades demogràfiques, Pere Anguera, a més i a partir de testimonis escrits coetanis, primfila tant sobre aquestes qüestions com les plantejades en el primer capítol del llibre. Immediatament s'endinsa en els temes econòmics que ressegueix ordenadament per sectors: l'agricultura i la ramaderia, el comerç i la indústria, el ferrocarril, el gas i l'entitat econòmica per excel.lència, el Banc de Reus. La realitat econòmica i social del Baix Camp, després del seguiment de tots els factors que la composaven, mostra una acusada diferència entre els pobles i Reus. Mentre en els primers l'agricultura de subsistència juga el paper fonamental, afectada d'una manera notable per imponderables com les plagues i la manca d'aigua, la capital, nucli econòmic de la comarca, compta amb una burgesia moderna que dóna impuls a iniciatives que possibiliten una indústria potent i és, alhora, Reus el centre que canalitza la producció agrària de la comarca i que dinamitza tota una acció cultural. I això en un marc social de classes oposades, brou de cultiu de conflictes que tindran, ara i més tard, un ressò i virulència acusats.

El segon llibre és l'anàlisi política i ideològica de l'època, a través de l'estudi de la premsa, proclames i manifests, que ens permet de conèixer el ressò comarcal d'un llarg període de lluita entre progressistes, a favor de la configuració d'un sistema democràtic, i reaccionaris decidits a perpetuar l'estructura de l'antic règim. Novament s'observa una divergència entre Reus i la ruralia. Mentre la ciutat es decanta a favor de les reformes i pràctiques polítiques dels liberals, el camp esdevé obertament reialista i propici a la revolta.

Tota aquesta investigació prèvia dóna peu a afrontar l'estudi concret del sexenni en la seva vessant estrictament política, en un moment històric on s'estan produint, per primera vegada a l'estat, eleccions amb participació de partits que poden presentar els seus programes i desenvolupar un autèntic joc polític. Aquest és el tema de **Propaganda política i processos electorals al Baix Camp. 1869-1873.**

El darrer llibre d'aquesta sèrie, **Informes sobre l'economia reusenca del segle XIX,** constitueix un recull documental que, com diu Pere Anguera, ha de permetre la reflexió sobre el passat econòmic reusenc. Fora tòpics! Vet aquí la consigna que respira. A més d'un

d'aquells que només desitja mantenir l'autocomplaença de pretèrits inqüestionablement gloriosos, el llibre li convé.

El segon grup de textos, que qualificava de divulgatius, forma un garbell poc homogeni, tanmateix amb una característica comuna, l'aportació als reusencs de la seva història més casolana, sense que esdevingui una vulgarització. La vida i miracles del Centre, la magnificència del Círcol, els personatges il.lustres, l'evolució física de la ciutat, fruit de l'expandiment econòmic, i dos volums que, sota el sempre ambigu títol d'aproximació, ofereixen una història local a l'abast de lectors menys avesats a les espessors dels llibres dits científics. La **Història Gràfica** és un cas singular i a part. Es tracta d'un dels llibres més celebrats, tant pels que s'han limitat a mirar les fotografies esperant de trobar-hi aquell episodi viscut o algun avantpassat, com pels experts que l'han vist com la definitiva superació dels àlbums de cromos a l'ús. Hom el reconeix com un llibre magnífic, exemplar en el rigor metodològic, i amb una excel.lent edició.

El tercer bloc, dit d'història local, el composen tres llibres fets en col.laboració i amb l'objectiu de la recerca de les arrels, evolució social i moments històrics de Torredembarra, Alforja i els pobles del Priorat. L'atractiu d'aquestes obres rau en la voluntat (en aquest cas suposo que dels polítics locals en lloable conxorxa amb els historiadors) de disposar d'estudis seriosos sobre els respectius municipis, superant els dubtosos resultats de les cròniques heroiques amb què, sovint, se sol comptar.

Finalment i seguint l'ordre establert em referiré al darrer dels apartats. Ens trobem, en primer lloc, amb dos opuscles dedicats a l'anàlisi de la premsa (una de les dèries del Pere Anguera) publicada a Reus entre el 1886 i el 1935. **Ideologia i història dels diaris reusencs en català,** el formen set articles, un per periòdic, en una proposta de catalogació i valoració dels seus continguts ideològics. (El dedicat a «Lo Somatent» és obra de Rosa Cabré).

El socialisme utòpic a Reus. Lectura de «La joven España» explica la singular experiència de dos reusencs que, obstinats en la propagació del seu ideari polític, el socialisme utòpic, editen un periòdic entre el 1836 i el 1837. La reproducció dels textos més significatius i el marc històric reusenc de l'època configuren el llibre, escrit amb la participació de Jordi Mèlich.

Lliure poble de Porrera és una aportació documental, il.lustrada amb una introducció de Pere Anguera que permet de fer una lectura correcta de les transcripcions. L'incendi del poble i l'assassinat de tots aquells que no en van voler fugir feien de Porrera una Numància a la catalana que el temps i la literatura tendirien a convertir en un mite i, llavors, les distorsions estan servides. Els processos mitificadors només poden aturar-se a partir de la recuperació dels fons documentals i articulant una valoració encertada. En aquest cas, ens trobem davant d'un llibre paradigmàtic que, si se'm permet la confidència, diré que ha estat ardorosament buscat i celebrat per una de les nostres més reconegudes «patums» historiogràfiques.

Polèmiques a part, **La Diputació de Tarragona. Imatges per a una història** és un fill natural de la **Història gràfica de Reus,** el que demostra, un cop més (cal dirho?), que les iniciatives reusenques produeixen impacte fins i tot allà on s'acostuma a mirar-les amb més recels.

Finalment, **A bodes em convides. Estudis d'història social** és un recull, amb temàtica diversa, d'articles ja publicats en periòdics i revistes especialitzades, alguns amb un to decididament erudit, d'altres amb voluntat de polèmica i, potser, de provocació. No obstant això, ningú no gosa fer passar per l'allisador Pere Anguera, sospitant, potser, com de dura seria la caiguda (llegeixi's contraréplica a la referència cinematogràfica).

Vet aquí el resultat d'un treball rigorós i continuat. Tot i que no és encara l'exposició exhaustiva del conjunt d'obra publicada, a la que caldria afegir articles als diaris i a revistes d'aquelles dites d'alta cultura, considero que queden ben delimitats els eixos fonamentals de la tasca investigadora de Pere Anguera. Tanmateix, val a dir que el seguir el rastre dels seus llibres, opuscles, articles... no serà gens senzill, doncs, contravenint els cànons dictats per l'estètica, el volum de la seva producció, que no del seu cos, s'engreixa a un ritme de vertígen. I tothom que, poc o molt, l'hagi vist treballar donarà fe d'una dedicació exquisida des del moment que gesta una idea fins a la revisió meticulosa de l'edició dels seus exemplars.

Coneguts els seus llibres abastament en els àmbits científics, és hora de superar el qualificatiu d'historiador local que, amb més bona fe que coneixement, algú encara atorga a Pere Anguera. Magre servei per a un investigador que vessa intel.ligència, preparació i delit per la història, qualitats que li permeten d'oferir-nos una obra, si us plau imprescindible, per bastir l'edifici de la historiografia catalana. Supera amb escreix el títol d'erudit local.

VIDA I MIRACLES DEL DOCTOR PERE ANGUERA I NOLLA

L'àngel de la Bondat i l'àngel de l'Amor fabricaven la que seria amb el temps una criatura terral. Eren sempre els encarregats de la matèria bàsica, però es distreien sovint o els entrava la juguera, i així sortien tot sovint de les seves mans els successius productes. Corria la cort angèlica per allà, una mica esburbada, com sempre, i cada angelet hi ficava ditada: ara l'àngel de la Dignitat hi posava la seva dosi, però s'excedia, i havien de córrer a demanar auxili a l'àngel de la Intel.ligència perquè corregís l'excés; una mica de picabaralla entre els dos bells esperits va fer que la respectiva aportació resultés una mica trastornada, i més quan l'àngel de l'Assenyat Egoisme, que voleiava per allà, va espolsegar la cosa i els dos àngels baralladissos volien cadascú al seu profit la bona part d'aquell polsim. Amb aquestes, una gran cridadissa angèlica va moure els celestials orfebres a abandonar la tasca: era, com succeïa sovint per aquells verals, que les altures i els abismes eternals es disputaven l'hostalatge d'una ànima. El plet va ésser aviat resolt, però aquella criatura a mig fer no va arribar a ésser completada. Així mateix, els àngels de les Perfeccions Físiques varen ésser a temps; l'un a encendre-li els ulls, l'altre a penjar-li una cabellera fina i espessa i el que més estona hi va passar va ésser el qui es va entretenir a esmolar-li la llengua. Abandonada, però, de tots els àngels esvalotats, la criatura gairebé a mig fer va caure per un dels forats que hi ha a les divines altures per enviar les seves manufactures a qualsevol de les galàxies de l'univers total. Com que va emprendre la seva caiguda sense control ni teledirecció, va flotar durant molt de temps de l'una a l'altra estrella, d'una a l'altra planeta, de les desconegudes encara pels terraquis, i així va anar adquirint el que seria amb el temps una de les seves qualitats definitòries: la Curiositat, que li venia del gran enyorament, quan ja estava assentada en la condició humana, de tot allò que havia vist de passada, de lluny i que, per haver-ho vist d'enfora i ràpidament, havia trobat bell i desitjable.

Descontrolada, per l'or preciós dels aires universals, la desvalguda criatura va començar a prendre el camí de la galàxia més arraconada, més allunyada de la Divina Providència, allò que en diuen deixada de la mà de Déu, de totes les galàxies del planetari universal, i uns aires desconcertats i arbitraris el varen empènyer cap a la planeta més abandonada de tota la galàxia, la que hem convengut, amb molta suficiència, anomenar La Terra, negant-li, impiadosos, un nom de divinitat com hem donat a les altres, ara, això sí, amb majúscules, La Terra, il.lusos!, que per moltes majúscules que gastem no l'arribarem a engrandir mai, ni físicament, ni, ai!, molt menys encara, espiritualment. No és que la criatura tot just arribada no s'hi escarrassàs, temps a venir, per l'honor i la grandesa del seu poble. Perquè, per paga, va entrar a La Terra per una de les contrades més desassistides de tota ella: es deia, i es diu encara, i per molts d'anys, a despit dels lladres de noms, Catalunya, i havia estat gran i bella. Tanmateix, mica de cosa va encomanar d'aquella antiga beutat i grandesa a la criatura que rebia, perquè la varen acollir els braços d'un llinatge que havia envellit, com un vi selecte, a l'ombra d'un castell guerrer i cortesà alhora, i bona part de l'històric bel.licisme i una mica nogensmenys de la cortesania va passar a la diminuta criatura, que els braços maternals varen transportar, per determinar-hi l'oficialitat de l'arribada, això és, del naixement, a una vila blasonada amb la flor del roser englantí, dit també de bardissa i gavarrera, i que és el guardó que s'atorga, en les festes poètiques, al més enfervorit cantor de les glòries pàtries.

A la bella vila catalana va créixer doncs la dolça criatura en edat i saviesa. Acomplida la creixença en edat, assolida la formació que els dons angèlics li facilitaren —perquè potser no hem dit que una intervenció decisiva en el seu pastat va ésser la de l'àngel de l'Esperit de contradicció—, és a dir, maldant per contradir les formació que algunes ànimes malignes, i en aquells temps abundaven, li volien inferir, si et plau per força, va començar la seva vida pública, que el biògraf indocumentat d'aquesta vera vida va gaudir, patir i, en resum, conèixer a partir del seu ingrés a la Universitat. Era l'any 1972 de la, com diu el Poble Elegit, Era Comuna.

Allà va tenir la sort de topar amb un professor que no feia més que divagar i semblava que no s'havia imposat altra missió que la de deseducar els seus alumnes, cosa que el jove —que ara ja tenia nom i cognoms, i es deia per aquests Anguera i Nolla i pel primer Pere— agraïa: que el deseducassin per aquell esperit de contradicció que ja hem al.ludit, i que tan de justícia és quan l'ordre establert és notòriament injust, i que divagàs, com que divagava sobre temes que tanmateix l'entretenien, li evitava la feina de fer concrecions massa exactes que sempre perjudiquen la intel.ligència dels qui tenen tirada a l'estudi d'Humanitats. Per no caure presoner de la dada massa exacta, va derivar d'uns possibles estudis de Llengua i Literatura als més fantasiosos d'Història, i no és que la Literatura no n'admeti, de fantasia; el que passa és que sovint no n'hi saben posar, i pel que fa a la Llengua, la dèria cientifista dels lingüistes la revest d'una falsa i insuportable matematicitat. Tanmateix la santa Literatura havia fet forat en l'esperit del jove Pere, i ben d'hora va començar a exercir la seva ploma en un elegant maneig de l'idioma que li va fornir una obra plena de suggestions i pletòrica de retòrica-com ara aquesta que s'ha posat, com una papallona que ocupàs el punt d'una i, en l'estil del seu biògraf—.

Abans, però, que donàs a la publicitat algun fruit de la seva fantasia, amb el seny escaient que la seva professió li aconsellava, va donar a la impremta una tria d'escrits de l'il.lustre reusenc Joaquim Santasusagna, en un volum que va prologar i va titular **Paraules d'ahir** (1974). Tot seguit (1975) va catalogar una obligada **Bibliografia Catalana Reusenca**. Però ja el tercer títol de la relació que coneixem és resultat de la mica, i potser molt i tot, de verí polític-literari: **Una bancs com d'església** (1976), que és una narració breu, de quatre pàgines impreses. Aquest mateix any de 1976 es treu de la butxaca, o potser és un floc del seu cap ribotat i dels dels seus amics pintors i dibuixants amb els quals fa colla, una col.lecció de poesia que és titula, precisament, «El ribot»; no té una llarga vida: el d'En Pere, titulat **Condemnats al silenci**, n'és el número dos. Prova després fortuna, com a bon devot de la Curiositat, en l'art dramàtic i ens en dóna una breu mostra aquest mateix any, tot i que la peça se'ns manifesta que és escrita de sis anys enrere: **Hi ha algú darrere la porta.**

Acceptat públicament com a historiador de tota solvència —malgrat les seves incursions en la matèria literària, que solen inspirar més tots desconfiança—, dues institucions reusenques li comanen les seves respectives històries, i així neixen els ben documentats **El Centre de Lectura de Reus. Una institució ciutadana** i **«El Círcol». 125 anys d'una societat**, tots dos el 1977.

Insisteix, però, en les vel.leïtats literàries i, juntament amb un artista de la més pura avantguarda, Marcel Pey, s'inventen un col.lecció de poesia, «Foc nou», els números 1 i 13 de la qual són d'En Pere Anguera: **Viatge ivàs finit** (1978) i **Els dies durs** (1979). El 1978 il.lustra amb textos unes composicions en collage d'En Miquel Gironés, titulat, perquè és una narració única, **El general Prim cavalca de nou.** I deixam, per esmentar-lo el darrer, el cap de brot d'aquesta represa literària: una col.lecció de sonets silenciosos, **Llibre de sonets**, «pensat el maig del 1978», que, per això mateix que són muts —la gent en general no està per escoltar—, donen al seu autor un renom internacional.

Torna a la feina d'historiador, i vet aquí els títols amb què ens obsequia entre 1980 i 1983: **La burgesia reformista. Reus en els fets de l'any 1868** (1980), la història del període que va del 1808 al 1874 una **Aproximació a la història de Reus** (1980), **El socialisme utòpic a Reus. Lectura de «La joven España»**, amb col.laboració amb Jordi Mèlich (1981), una introducció al llibre de Joan Montseny, preparat per Fina Masdéu, **Per Catalunya!** (1981), **Economia i societat al Baix Camp a mitjan del segle XIX** (1982), premi «Xamfrà» del Col.legi d'aparelladors i arquitectes tècnics de Tarragona 1981, **Siluetes vuitcentistes. 20 impulsors del Reus del segle XIX** (1982) i **Comportament polític i actituds ideològiques al Baix Camp: 1808-1868**, (1983), IX medalla «Antoni Agustí» i **Propaganda política i processos electorals al Baix Camp: 1869-1913** (1985).

Noves expedicions literàries, amb alguna d'històrica pel mig: per començar una expedició a la fira de les vanitats: un recull de gran format de fotografies de personatges il.lustres del Camp, entre els quals el nostre autor, que il.lustra les fotografies de Carles Fargas amb sengles textos; tot publicat sota el títol de **XIV Iguanes** (1987). Llavors, dos dels millors encerts d'En Pere: dos reculls de narracions breus, **Blocs, parets, columnes i banderes** (1983), il.lustrat per En Francesc Vidal, i el que encara em sembla millor, **L'arc de la utopia** (1984). Segueix una introducció a un recull de textos sobre la història de Porrera recopilats per ell i per Joan Milà i publicat sota el títol **Lliure poble de Porrera** (1985), una altra insistència en el teatre, **Pluja de clemàstecs** (1986).

Després, i fins ara, tot va pels camins de la Història i similars: **Història gràfica del Reus contemporani** (1986), **La Diputació de Tarragona. Imatges per a una història** (1986), un recull de tretze escrits, **A bodes em convides. Estudis d'història social** (1987), i una introducció a uns textos de Bernat Torroja (1817-1908) sobre **Teoria econòmica i reivindicació nacional** (1987).

Les inclinacions a la Història i a les Arts, alhora, del nostre jove doctor són ben demostrades. No ja per la ingent piràmide de publicacions, de la que segurament som encara ben lluny de veure la punta, sinó per la paciència que forçosament ha de tenir i mantenir —com tots els seus col.legues, ai las!— en l'exercici de la seva funció docent, cosa que revela un amor provat als estudis històrics; això, d'una banda. Pel que fa a la seva debilitat per la literatura una mica fantàstica, sembla més que demostrada per la confiança que suposa confiar en mi per fer públics la seva vida i miracles. Que ja és ben d'agrair.

Tarragona, 29 d'octubre del 1987
Jaume Vidal i Alcover

NECRONOMICON
Spain

NECRONOMICON 004

CINTA 1 / CARA A

1.	ORFEON GAGARIN ..	Pretoria	2:49
2.	AZTEC AIRLINES ..	Tu dulce aliento	2:33
3.	EL RAIL REAL	Sueño de la desesperación	3:07
4.	MATAPARDA	Las puertas del infierno	0:53
5.	MATAPARDA	Contra el mal	0:57
6.	LA IDEE DU FEMELLE	Jazzmen	4:19
7.	FISODO 13.4	Karot-Torak	2:10
8.	CARLOS RUBIO	Anex	4:06

CINTA 1 / CARA B

1.	LA IDEE DU FEMELLE	Zenith	4:50
2.	UVEGRAF	Posición Eje A Tabo D.I.100	3:42
3.	VICTOR NUBLA	Epica matinal	2:33
4.	ETICA MAKINAL ...	Informatique-3	3:05
5.	HIGINIO G. REUS & ESPLENDOR GEOMETRICO	ERG Beat I	5:51

CINTA 2 / CARA A

1.	TWILIGHT RITUAL (B)	Amorphous Materials	6:03
2.	GERECHTIGKEITS LIGA (D)	Volkermord	2:17
3.	GERECHTIGKEITS LIGA (D)	Narkomanie	1:45
4.	X-RAY POP (F)	Revers	2:24
5.	LITTLE DOUGIE (USA)	Now Hear This! ...	6:22
6.	UNOVIDUAL (B)	Comme je suis! ...	3:05

CINTA 2 / CARA B

1.	TARA CROSS & M. MUSSER (USA)	Dot U're T's & Cross U're I's ...	3:25
2.	THE HATERS (CAN)	Destroyed Music ..	6:00
3.	BRUNO COSSANO (I)	Orgias de sangre .	3:48
4.	PACIFIC 231 & B. WOLF (F)	The Ritual Storm	8:15

Apartado 145
13500 Puertollano
(Ciudad Real)

A TOTA MÀQUINA
SPOT/Reus
SPOT FOTOGRAFIA I DISSENY · Sant Elies, 28 · 43201 Reus 977-314504

AA

ANTONIETA AGUSTÍ peluquerías

Art i disseny Marta de Reus Foto Carles Prats Pentinat Antonieta Maquillatge Dany

C/.Unió, 13	Tel. 23 80 96	Tarragona
Plza. de la Vila, 12	Tel. 64 02 27	Torredembarra
C/.Pescadors, 6	Tel. 64 05 52	Torredembarra
Bulevard Bus C/.Higini Anglès, 4	Tel. 22 96 74	Tarragona

L'HIVERNACLE

J. Leyva

A Joan Ferraté

— Va, dóna'm un cop de mà! Tinc els ossos desfets! Així, a poc a poc...! Prou, no sóc un fardell! Sembles inútil!
— Has tingut molta sort! Renoi, quina caiguda!
— Podia haver estat pitjor, és clar que sí!
— Doncs estic aquí per casualitat!
— De no haver estat tu, algun altre m'hauria descobert! No sé què ha pogut succeir!
— Ho sento, però he de marxar!
— Per sort tinc un testimoni! Suposo que estàs segur d'haver-ho vist!
— Sí, és clar! No es veu volar algú tots els dies! Quin espectacle!
— Volar pels aires...! Tens una idea fixa, ja ho veig!
— No sembla un senzill accident!
— Bah, no t'esforcis! No val la pena averiguar-ho!
— Ningú no és fora de perill!
— No ets dels que diu les coses pel seu nom!
— Ah, pot ser! No m'he aturat a pensar-ho!
— Si vols dir que no vaig caure voluntàriament, ho pots fer! És cert, no ho vaig fer amb els meus propis mitjans!
— Quina teoria!
— M'ha costat força!
— Bé, ho podem intentar de nou!
— És millor buscar les causes!
— Vinga, un esforç més!
— No serà fàcil explicar res sense una mica de rigor! Tot el que sembla interessar-te és ajudar-me! I això ho pot fer tothom!
— Està bé! Tot és possible!
— Em sembla que tinc fracturada la base del crani! Seria perillós intentar-ho!
— Sí, d'acord! Però no entenc res! Primer, demanes ajut, cosa que hagués fet sense que m'ho haguessis demanat! Estic aquí per casualitat! En segon terme, estic aquí per pura casualitat!
— No et retrec res! Quin fàstic!
— És clar que no! No tindria cap sentit fer-ho! I menys encara censurar la meva conducta! No és molt provable que algú t'ajudi!
— Au, va! Quin consol!
— Aquí no hi podia haver ningú més que jo!
— Bah!
— Una caiguda afortunada, com s'acostuma a dir! Però no el lloc on has anat a parar!
— Estic estès panxa enlaire! Només veig un tros de cel ennuvolat!
— I potser els pisos alts de l'edifici! D'una d'aquestes finestres has sortit disparat fa uns moments!
— Quina desgràcia!
— Has caigut al meu terreny! Has caigut sobre el meu petit hivernacle, beneit! A la meva terrassa!
— Ho sento, no puc dir altra cosa!
— I la casualitat, la pura casualitat és que em disposava a sortir! Marxo un parell de setmanes!
— Jo no t'impedeixo fer el que vulguis!
— Estava regant els meus planters! Dóna gràcies a això, perquè sinó no hauria vist res!
— Ho sento! Em tornaré boig! Suposo que hauré trencat alguna cosa!
— La vidriera, la vidriera de l'hivernacle és aixafada! Alguns dels meus planters han quedat inservibles! I per acabar-ho d'adobar, haig de suportar els insults d'un desconegut! I tot perquè pensava donar-te uns elementals auxilis!
— D'acord! He interromput la teva sortida! He aixafat el teu petit hivernacle! Estic al teu terreny precisament! I degut a l'atzar tu, només tu has vist el que ha succeït!
— Molt bé! Les idees, clares!
— I ara, què esperes! No tinc res a dir! No tinc raons i tampoc em sento obligat a demanar perdó!
— Sí, és el que suposava!
— Tinc el crani trencat! És fàcil que no pugui tornar a posar-me dret! No et donaré aquestes satisfaccions!
— És un consol saber-ho!
— Ves-te'n! No perdis el viatge de dues setmanes per culpa meva! No és tan desagradable estar aquí rodejat de plantes exòtiques, panxa enlaire, inutilitzat potser per sempre!
— És ridícul, absolutament ridícul!
— No és aquesta la resposta idònia!
— Ets tu qui ha de considerar la qüestió seriosament! Aquests esqueixos aixafats són el producte d'una vida d'estudi i esforços! Has acabat amb una mena de pop quasi inexistent!
— Bah!
— La teva caiguda, maleït beneit, sigui com sigui, m'afecta molt! Ja t'ho pots creure!
— Està bé, no ho dubtaré!
— Doncs no dubtis tampoc de l'honestedat de les meves intencions!
— Si et serveix, fet! Sento això dels esqueixos!
— No et molestis a demanar perdó! Suposo que no tenies un interès especial de destrossar-ho tot!
— No, ni de bon tros! Però és millor haver caigut aquí!
— És clar! Haig de donar gràcies al destí!
— Vaig creure que somiava! Un d'aquells somnis absurds en el qual un cau de forma indefinida, com un drap o un tros de paper empès pel vent!
— No somiaves, no!
— Tampoc podia imaginar l'existència d'un hivernacle a una terrassa! Dues coses que semblen tenir una relació secreta!
— Una relació secreta, bah!
— Crec que una cosa no hagués succeït sense l'altra!
— Ningú no somia coses completament irreals!
— Però aquest hivernacle i tu ho sembleu! I la meva caiguda no podia ser més real! Sinó, qui sap on estaria en aquests moments!
— Vaja, el meu hivernacle t'ha salvat d'una tragèdia pitjor! Quina sort!
— Sí, és una gran sort que pugui pensar així! I encara més sorprenent que hagi tingut temps de pensar si era un somni o una altra cosa!
— Quina altra cosa! Què carat vols dir amb una altra cosa!
— No sé! No ho sé!
— Els meus esqueixos estan desfets! Això és tan real com aquest pop que aplana la teva fastigosa cama esquerra!
— Un accident!!
— Me n'haig d'anar! No hauria d'estar aquí ni un minut més!
— Demanes massa! Vols una confessió! Potser la meva expressió de pesam més sincera!
— No ho espero!
— No et donaré el plaer de veure'm sofrir més del necessari! Assabenta-te'n d'un cop! Puc mentir, exagerar, cridar o fer servir la postura més adient!
— Bah! Perds el temps en raonaments absurds! Tot el que dius és discutible i barroer! Sóc jo l'ofès, maleït siga!
— No et retinc! Ves-te'n! Vull estar sol amb el meu... accident!
— El **teu** accident, però al **meu** hivernacle!
— No estic molt segur! No crec en res!
— Vaja, no és necessari que et facis l'ignorant! És fàcil imaginar-se el que ha succeït! Deixa-ho anar d'una vegada!
— Ets un maleït tafaner! Ningú no em va obligar a fer-ho!
— Crec que tinc dret a preguntar!
— No és tan senzill! Visc sol, això és tot! D'això no n'has de dubtar!
— No estàs segur, com acabes de dir! No estàs molt segur!
— Això no va succeir així, per les bones! Em sabia amenaçat, ho intuïa! És clar que no tenia perquè sorprendre'm!
— Admirable! Tens una gran capacitat per dir mentides!
— Prou! És provable que la meva lucidesa minvi! He de dubtar de totes les meves impressions! Aquesta situació no és normal!
— Et fa gràcia, doncs, la història dels meus planters! Et sembla poca cosa el meu treball, la meva dedicació i sofert esforç per aquests únics exemplars!
— Si us plau, no em fa riure ni em preocupa!
— És prou clar! No ho entens, no tens sensibilitat! No t'importa res aquesta ruïna!
— Un accident, ho repeteixo un cop més! Un desgraciat accident!
— En definitiva, algú et va empènyer!
— Quina temeritat! T'equivoques de creure'm tan estúpid!
— Encara no suposo res!
— No et crec! Tens massa interès de saber-ho tot!
— Així és! Així vols tu que sigui, maleït mentider!
— Això no és cert!
— Però és un punt de partida!
— Que pot conduir a un resultat satisfactori! Quin cinisme!
— No tens perquè defensar-te! No hi ha conclusions que valguin!
— Sí, una si més no! La caiguda, no sóc responsable de la caiguda! Aquesta és una conseqüència relativa!
— Quanta ximpleria! Massa senzill...! Ha d'haver-hi alguna cosa de més pes!
— Anava a posar-me al llit, així de clar!
— Vaja, vaja!
— Oh, deixa'm estar!
— Abans, una mica abans!
— No hi ha res una mica abans!
— Menteixes! Una discussió, una borratxera! Un sentiment d'inutilitat, una raó extrema! O tot junt! Tot allò repugnant de la teva vida! Allò insuportable i ociós!
— Insinuacions, tosques sospites! Res, no va haver-hi res de tot això!
— És clar! D'altra banda, encara estaries a punt de posar-te al llit!
— Com cada nit!
— Amb una subtil diferència!
— No en sé res de diferències! Prou!
— Com cada nit, amb la desesperació de la impotència! Amb els puerils propòsits habituals d'abnegació i altres bestieses!
— Quina imaginació!!
— Un ensurt, una mala notícia, un imprevist per al qual no s'acostuma a estar preparat!
— Ho hauria pressentit!
— Un instant de conscient horror, quelcom xafogós de veritat! Aquell secret esglai et llança al buit amb l'esperança d'escapar, de defugir de l'imminent perill!
— Prou, no tens cap dret a torturar-me!
— Cal dir-ho d'una vegada! No és el primer cop, no és aquest el primer cop que et trenques la base del crani!
— Sorprenent conclusió! Tot ha estat producte d'una simple al.lucinació! Fet que no es tornarà a repetir!
— Bé! En aquest cas, me'n vaig!
— No pots deixar-me en aquestes condicions!
— Sí que puc! Ja que no ha succeït res, és millor que et deixi sol! Ja he dit que em disposava a emprendre un viatge!
— De dues setmanes! Estic tip de sentir aquesta murga!

— Exacte, de dues setmanes! Ho repetiré fins que no pugui més: de dues setmanes! Fa temps que el tenia previst! No hi renunciaré per res del món!!
— Què serà de mi! No seré aquí quan tornis, ho pots creure! No penso ser-hi més del necessari, al bell mig d'aquests fastigosos pops!
— Trobaré el teu cadàver! Senzillament t'hauràs mort! Els meus pops són més resistents i progressius del que creus!
— Potser no trobaràs res! Res!
— Bah!
— La mateixa violència que em féu saltar per la finestra pot ferme tornar al punt de partida!
— Felicitats, doncs! Aprofitaré per fer-te responsable de la reparació de l'hivernacle!
— Que roï! Quanta vilania! I quanta mentida!
— No estic disposat a aguantar insults!
— No, és clar! No es perd res de deixar-t'ho creure! El teu retorn...!
— Sí, per començar de nou!!
— M'agradaria saber qui carat ets!
— L'amo d'aquesta casa! L'amo d'aquest hivernacle aixafat! Un que marxa de viatge!
— Un entre mil! Un entre tots els que es troben en semblants circumstàncies pel que fa a una casa, un hivernacle i un viatge!
— Possiblement! Però aquest reconeixement no em fa patir!
— Quin fàstic! No tens un veritable jardí!
— No, no! No m'interessen les comparances!
— No sabries diferenciar-te de qualsevol altre!
— Bah, no veig quina importància pot tenir això!
— Pots assemblar-te fins i tot a mi!
— No, això sí que no! Hi ha una gran diferència entre tots dos!
— Va, parla d'una vegada!
— L'olor!
— Quina olor!
— Una olor característica! Agre, humida!
— Potser no em sents clarament!
— Només et sento, això és tot!
— Bé! Ets capaç de distingir la teva veu de la meva! Et felicito!
— Quanta ximpleria!
— La teva veu, en canvi, em recorda una altra veu!
— Una altra veu! Què caram passa amb la meva veu!
— Una veu desagradable!
— Et proposes jugar amb mi! Vols confondre'm!
— Només m'agradaria saber si estàs segur de sentir-me!
— Bah, només sento que algú em parla, res més!
— Potser ho fas amb tu mateix! Qui sap!
— No puc admetre res semblant! No sóc un idiota! Ho sabria, d'alguna manera ho sabria!
— Només ets un pobre mentider!
— Ho acabo de deduir!
— Parla! Escup d'una maleïda vegada tot el teu verí!
— Em falta seguretat! Tu hi eres, allí! M'has vist caure!
— No sé què més puc fer!
— En tindria prou, que em toquessis! Però no se t'ocorreixi ferho!
— Ah, està bé! No em crec capaç de fer res així!
— Val més que diguis que encara no em tocaràs!
— Vaja, ha desaparegut l'olor!
— No em diguis que t'agradava!
— No, és clar que no! Era un punt de referència!
— Que has perdut...!
— Tots dos, que hem perdut tots dos, maleït siga!
— Serà millor que diguis com m'imagines!
— Bah! Qui sap! Suposo que gras i calb!
— Més, molt més alt que tu!
— Concedit! Quanta xerrameca!
— Fins i tot més que la majoria!
— Sí, vaja, potser ets quasi un gegant!
— No tens perquè burlar-te'n! Tu ho has volgut!
— Cinquanta, seixanta! Potser només nou o déu anys! El teu cervell és com el d'un nen!
— M'agradaria saber perquè aquestes referències! Com m'avorreixes!
— Potser no has nascut!
— Sens dubte! Tu, en canvi, ets prim i dèbil! Un fàstic de paio! I sens dubte ets pelut com un goril.la!
— Si més no, haig de celebrar tanta imaginació! Comparat amb tu, sóc un nadó!
— Més petit, prim i dèbil que la majoria! N'estic segur!
— Ah, sí, la majoria! Has arruïnat la meva pobra vanitat!
— L'hivernacle et delata! Et teu petit refugi! Un viatge innecessari!
— No ets més que un pobre malalt! Ho confons tot! He d'anarme'n!
— Ah, no! Això sí que no! Ara tinc dret a retenir-te!
— No aguanto més! Ningú no m'impedirà fer el que projectava! M'esperen, ho sento! No puc estar aquí ni un minut més!
— Un minut més...! Ningú no t'espera! Ets un cínic sense escrúpols!
— No te'n burlis! Sóc capaç de prendre les meves pròpies decisions!
— No guanyaràs res martiritzant-te així! Ara és tot molt més clar! Hem igualat les nostres diferències, company!
— Ah, es tractava d'això! Maleïda rata! Has de saber que tot el que t'he dit és mentida! Sóc molt més gran que tu! No m'interessen les olors de la gent!
— Doncs quin punt de vista! Quin personatge! Ets pura brutícia!
— Exacte!
— Estic segur que ets un nan!
— Ets lliure de pensar com vulguis! Dóna'm l'alçada i el pes que vulguis! Tant se me'n dóna!
— De totes passades, ja res no té importància!
— No crec que importés abans!
— Abans! Que fàcil ho veus tot!
— Aquesta és la teva opinió! No sé com he pogut confiar en algú com tu!
— Mil perdons, senyoria! Em fa mal tot el cos!
— No m'estranya! I et farà més mal quan me n'hagi anat!
— Tinc el crani trencat!
— Un pobre desgraciat, això és el que ets!
— I tu... un extravagant!
— Que n'estàs d'equivocat! No tens ni idea del perill que corres!
— No saps com agraeixo els teus avisos! No puc expressar com sento no haver-te conegut abans!
— Abans! Com es pot ser tan ruc!
— Hem acabat!
— Te'n guardaràs prou! No et correspon aquesta decisió! Ja res depèn de tu, ho sé!
— Quanta cerimònia!! Ningú no és realment alt, gras i calb!!
— Ningú no és, de debò, dèbil, baix i prim!
— Tu no ets ningú!
— Tu sí que ets ningú!
— Bah! No et dones per entès, digui el que digui!
— Quina veu tan desagradable!
— Tapa't les orelles!
— Estic a casa meva!
— Un petit detall! Això sí que és desagradable!
— Quin cinisme! Crec que ets un boig, un violador potser!
— Meravellós! Només vols doblegar-me perquè no em coneixes!
— No et tinc gens de por!
— Apa! No és necessari que dissimulis! Que fastigós!
— Tot molt nou! Quant mal pot fer una mala consciència!
— No està gens malament!
— És clar que no ho has superat! Molt amargues deuen haver estat les teves experiències! Vius sempre atormentat!
— Què et fa pensar en un infeliç passat! Qui t'autoritza a suposar res!
— No és el passat, precisament, al que em refereixo! La cosa és prou recent! No cal ser una fura per adonar-se'n!
— Quelcom recent, vaja! D'avui mateix, és clar!
— Recent, sí, molt recent! Però és possible que un paio de la teva classe ho negui tot si es dóna el cas!
— Vaja, que m'aprofito d'un pobre diable com tu per reconciliarme amb mi mateix! Quanta ximpleria!
— Sí, així ho crec! I no ho consentiré!
— Doncs, així, no hi ha res recent!
— És recent la decisió de fer el que pensava! Anar-me'n d'aquí d'una vegada!
— Fes-ho si pots! Va, no perdis ni un minut més! Deixa'm morir en pau! Ningú no et farà responsable!
— Exacte! El teu interès per comprometre'm es desfà!
— Estàs equivocat si penses que sofreixo més del compte!
— Sofrir, això és! Tot deixa marca, un record imborrable! A això es redueix tot, petit monstre!
— No puc més! Això és insuportable! Em prens per un imbècil! Encara sóc l'amo dels meus fets!
— Però ja no de la teva vida!
— Pura aparença! No s'acaba tot tan fàcilment! Encara em puc salvar! El meu crani és trencat, però no inservible!
— Les circumstàncies no t'afavoreixen! Ets el protagonista d'aquesta providencial caiguda! I no faré res per ajudar a un maleït intrús! Res, enten-ho bé!
— No m'afecten gens les teves amenaces! He comprès el teu joc! Vols sotmetre'm a un tercer grau! Vols que em quedi aquí, mentre ets fora!
— Meravellosa hipotesi!
— No seràs capaç de negar-ho!
— Ara vols convèncer-me que no ha passat res... encara!
— Ets molt llest, company!
— No sé d'on surten els paios com tu, maleït siga!
— M'has pres per idiota! Això, això que hi ha aquí és l'únic, l'únic que de veritat compta! El passat no existeix!
— I tot comença ara, és clar! Quina cantarella! Un està viu, però no ho està! Quina quantitat de porqueria hi ha al món!
— Tot això és repugnant! Estic parlant amb un tros de quòniam! Hauria de refregar-me els peus damunt teu, en lloc de perdre el temps!
— Penós, veritablement penós! Com si això fos una obligació!
— Em fas llàstima! No comprens res! Tu no pots defugir-te! No pots fer res per evitar el teu malestar, la teva maleïda companyia! Et necessites i et fas fàstic al mateix temps!
— Una experiència molt maca! I el millor de tot és que l'espectacle acaba de començar!
— Bah, n'estic fart! Només saps confondre't!
— Em desperto, i zas..., no ha passat res!
— Abans, un altre cop abans! No puc més!
— Quin conflicte!
— Tens un concepte molt especial de tu mateix!
— No és necessari que m'analitzis tan lleugerament!
— Baixa ja dels núvols! Posa els peus a terra! Et queda poc!
— No hi ha ningú en condicions de fixar el límit!
— Així doncs no estàs segur de res!
— Són dues coses diferents! Una mutació, potser, i et converteixes en un ser odiós! Un accident, i ni res ni ningú no podrà ajudar-te a suportar les conseqüències!
— Tot sigui per les circumstàncies! Que fàcil és!
— Confons el sentit dels dos fets! Ho confons tot! Quina pèrdua de temps!
— Quanta violència! I quantes contradiccions!
— Tot normal, normal! Ho prens o ho deixes!
— Qualsevol pot trobar-se en un embolic com aquest!
— Ah, un embolic! De cap manera! Tot és prou sòlid! Els meus pops, si poguessin parlar, serien testimonis!
— Prou embolics! El que ha succeït bé pot pertànyer a una altra època! A vegades passen coses estranyes! No podem estar segurs!
— No podem! No hi ha res per a tu que pugui ser vàlid!
— Hi ha una forma d'averiguar-ho!
— Oh, vaja! Sembla que aterrem!
— No t'avancis! Tinc una prova!
— Endavant! Plat!
— Puc retre compte d'una dada de certa importància! M'enfonso!
— No et paris, maleït siga!
— No em pressionis! I no et facis l'ignorant!!
— Ja ha sortit...!
— M'has tocat! Ho has fet! Quina humiliació més gran!
— Això no és cert!!
— Ah, ara ho negues! Prefereixes fer-te el boig!
— No ho he fet mai, això!
— Jo no m'he mogut de terra! Ets testimoni! No pots negar que m'has tocat el cap!
— Ho nego! Clar que ho nego, rotundament! Tu mateix em vas demanar que ho fes! Maleït ensarronador!
— Ho recordo perfectament! M'has tocat!
— No, no! La teva memòria és podrida! Potser t'avances als fets!
— Potser...! No n'hi ha de potsers! I si no ho acceptes deu ser perquè maquines alguna cosa! N'estic segur!
— Em tallaria les mans! No hi ha res que em faci tan fàstic com tocar-te un sol cabell! Em mataria!
— No podràs evitar-ho! Sé massa coses!
— He d'anar-me'n!
— Sí, has d'anar-te'n! Però no pots! Estàs acabat!
— Limita't a...!
— Acabat!
— No és cert! Prou de contemplacions! Em nego a seguir aquest joc!
— Bah! Has caigut al parany, et mereixes la teva sort!
— Ets molt astut!
— Només ho he fingit, res més!
— I bé! I bé...!!
— Va, deixa anar les teves conclusions, si és que en tens!
— Conclusions! Quina manera de parlar! De moment, una: la teva falta d'escrúpols és sorprenent!
— No saps el content que em fa que pensis així! Però t'equivoques, maleït ruc! T'equivoques!
— La teva perversió supera la imaginació!
— Vaja, ho esperava! Esperava aquest judici de valor! Intransigència, pura intransigència! Comptaves amb el meu lliurament, la meva submissió! Han fallat les teves ridícules especulacions!
— No entenc res! Quin fàstic! No hi ha res que pugui ser tan senzill!
— I per acabar, ja no et sóc necessari!
— Això sí que està bé! Ja...! I segurament he de creure que fins ara t'era útil! Quina por!
— Tornes a compadir-te de tu mateix! Quina persona!
— Volies seduir-me! Volies veure'm completament arruïnat!
— Ho vull, sí! És clar que ho vull! No tinc perquè negar-ho! Aquest és el meu punt de partida! Res no em farà canviar!
— Suposo que això és tot el que em faltava per sentir!
— Sí, això és tot!
— Així, doncs, me'n vaig!
— Això voldries! Fins quan tant de cinisme! Un viatge aparentment interromput per la meva caiguda a l'hivernacle! Aparentment, tot succeeix aparentment! Oh... prou, prou!
— Aquest dubte no té sentit! No hi ha res que m'obligui a quedar-me, ni de bon tros a abandonar la meva casa!
— Quins arguments més ingenus!
— No ho faig per un sentiment humanitari! Això és el que m'impedeix deixar-te sol en aquestes circumstàncies!
— Quina cara! Quina manera d'amagar la veritat!
— Ah, aquest és el meu avantatge!
— Força efímer, per cert!
— Sobren explicacions! Pueril pessimisme!
— Sóc jo qui està impedit, inutilitzat potser per sempre per culpa d'un maleït accident!
— Un accident! Que absurd! No sé res d'un accident!
— La meva caiguda per la finestra! Ho has oblidat! Porc!
— Quin llenguatge! Ja m'has molestat prou!
— Vaja...! Necessito ajut! Necessito comprensió!
— Prou animalades! Les teves mentides acaben per fer-me fàstic! T'exigeixo que surtis de l'hivernacle! Fes un esforç i ves-te'n!
— No és tan senzill! Busca una corda! Aixeca'm, i assaboreix després el plaer d'haver-te lliurat de mi! Va, actua com un home!
— Quina vulgaritat! Em prens per idiota! No obeiré ordres de ningú! Fora del meu hivernacle!
— Era una simple suggerència, maleït siga!
— Suggerència estúpida, absurda! No puc aixecar-te a cap lloc! Aquesta és la terrassa! A dalt ja no hi ha res!
— Menteixes! No, no... pot ser! Et confons d'edifici! He caigut, ho sé! He caigut d'algun lloc! Tu ets testimoni del que et dic!
— Ah, ja...! Un tros de cel, el límit! Quina bajanada!
— No es pot negar per caprici allò que és evident! És molt cruel que facis servir aquest truc!
— No tinc temps per discutir! Fa més de quaranta anys que visc aquí!
— És incomprensible! Vols fer-me víctima dels teus errors!
— Ah, no! És la caiguda, aquesta pretesa caiguda el que et fa perdre el control!
— Asombrós!
— Insisteixo: fes memòria, recorda on eres abans de l'accident i intentaré tornar-t'hi! Estic convençut que el teu clatell està intacte! Fins i tot penso que pots sortir d'aquí pels teus propis mitjans!
— Un discurs molt maco!
— El teu desequilibri és insultant!
— Sospites! senzilles sospites! Seria millor que m'ajudessis!
— Massa senzill! No sóc capaç d'aixecar tant de pes!
— Més que el pes, el trajecte! Hauries de pensar en el trajecte!
— No estic acostumat a aguantar pes!
— Va! Un esforç més! No estàs pel que fas!
— No és suficient! És difícil mantenir l'equilibri!
— Que caurem! Quin desastre!
— Quanta responsabilitat!
— Defalleixo, maleït siga!
— Hauria d'haver dubtat de les teves possibilitats!
— No ets més que un animal inferior!
— La teva musculatura no és pas hercúlia!
— El sistema de trasllat no va a l'hora! Estic desfet!
— Em fan mal tots els ossos!
— Calia comptar amb això! Tot són queixes i recriminacions!
— No m'estranya que res no surti bé! Tot sembla succeir a títol d'un inventari!
— No estic cansat, només avorrit de tanta ximpleria!
— Serà millor que fem una pausa!
— Ho sento, penso dur a terme el meu propòsit en el temps previst!
— Doncs així no vull continuar! Deixa'm aquí!
— Aquí! No entenc res! Què és aquí!
— Ho accepto! Accepto la idea de morir a l'hivernacle!
— Ah, no! Això sí que no! S'ha d'acabar amb això com sigui!
— No puc més!
— No estem sols al món!
— Com estar segur...!
— Es pot pensar! No és massa perillós elaborar una hipotesi!

— Quina llengua! No entenc aquesta mena de paraules!
— Hipotesi...! Quanta ignorància!
— Si no fos per la fractura del cap, veuries el mateix que jo des d'aquí!
— El món als teus peus!
— Hi ha un parc aquí baix!
— Gent! Segurament hi haurà gent!
— Amb prou feina! Està ploviscant!
— Encara puc tenir esperances!
— Ha deixat de ploure!
— Potser es podria reconèixer algú! Si més no intenta-ho!
— Quines ganes tens de martiritzar-te!
— Tens una veu veritablement desagradable!
— No és necessari que insisteixis! Ho sé!
— Ets una persona irritant!
— Oh, no esperava cap mena d'agraïment pel meu esforç!
— Esforç! Tot són esforços! Tothom s'esforça! Bah!
— Ja n'hi ha prou de ridícules persecucions!
— Va, que et conec molt bé! Un paio puntual i correcte!
— Em fan mal les orelles de sentir tanta poca-soltada!
— D'aquells que sempre surten a la mateixa hora, sense córrer i tot tibat!
— No es pot aguantar més aquesta situació! Reventaré!
— Però dubtes, estàs nerviós, t'entrebanques quan camines!
— Tant de bo s'obrís en dos aquest maleït edifici!
— Tens por! No saps on vas! Quina manera de desaprofitar el temps! Farsant, maleït mentider! No saps què fer per allà!
— Fastigós espia...!
— Per fi! Començava a desconfiar!
— Ja no aguanto més!
— Un passeig que no arriba més enllà d'un parell de metres en línia recta! Un parrac, un paper arrugat!
— A tothom alguna vegada li fan figa les cames!
— Incapaç d'avançar per por al relleu de les llambordes!
— Quines llambordes i quin relleu!
— Per tornar de seguida al punt de partida!
— Miserable!
— Va...! Fan fàstic tantes temptatives vagues!
— Tothom té dret a dubtar!
— Fins a cert punt!
— Som fills de la mateixa casualitat!
— Quina ingenuïtat! Quant treball per als del manicomi!
— T'haurien de fuetejar, maleït invàlid!
— Només temporalment! Això pot canviar en qualsevol moment!
— Que divertit! Arribaré a tenir remordiments!
— És qüestió de saber esperar! Primer s'ha de conèixer l'enemic!
— Quina tonteria! Ets massa vulgar! Hauries de pensar en la teva situació abans que la cosa empitjori!
....
— Dóna'm un cop de mà! Tinc els ossos desfets! Prou...! És inútil!
— Doncs has tingut molta sort!
— Ah, és clar! Sempre es diu el mateix!
— Podies haver-te trencat la base del crani!
— No puc moure'm, maleït siga!
— Ni ho intentis! Això ha de tenir alguna explicació!
— Qui sap! Un mareig, potser!
— Voldria ajudar-te, però tinc una mica de pressa! Anava a sortir!
— Està bé! No et molestis! Ja m'arreglaré jo sol!
— Doncs així me'n vaig! Bona sort!
— Eh, un moment!
— Tinc una mica de pressa!
— Només volia afegir que em faig responsable de les destrosses!
— No és necessari! Aquests planters són secs! A més a més, havia decidit desdir-me de l'hivernacle! La terrassa no és molt gran!
— Des d'allí dalt sembla més gran, és veritat!
— Bah!
— Un racó així alegra la vista, encara que des de dalt no es veu ben bé el que hi ha aquí!
— A dalt! No hi ha res més a dalt! Aquesta és l'última planta de l'edifici! No és necessari ser una fura per veure-ho!
— És clar! Jo he caigut del cel! Que absurd!
— No, no! Potser es tracta de dos punts de vista diferents!
— Suposo que he fet cap aquí per aquesta raó!
— Quina conclusió!
— Un punt de partida per a oligofrènics!
— Suposes malament! Tot el que dius pud a fem!
— De què es tracta! Que renoi dius!
— Quina imaginació més minsa! Si has d'explicar alguna cosa fes-ho aviat!
— Ho tinc, és clar que ho tinc! Em recordes un gripau! Un gripau fastigós que veig alguns matins en sortir de casa!
— Va, no t'aturis! No ho deixis per a un altre dia!
— No tinc perquè fer res!
— És ben clar! T'has convertit en un invàlid!
— Convindria que fessis aquell condemnat viatge!
— El faré, ja ho crec que el faré!
— Ja has aconseguit el que et proposaves! Tenir-me presoner! Ves-te'n ja!
— Valent propòsit! No em convé sumar complicacions!
— Ja va sent l'hora d'aclarir-ho tot!
— Naturalment! Acabem amb aquesta comèdia! N'estic fart de tanta anormalitat! No m'interessa la teva companyia! Marxa d'una maleïda vegada!
— Vaig entendre que eres tu qui hauria d'anar-se'n!
— És inútil esperar un miracle! L'experiència no ha pogut ésser més desagradable!
— Has fet blanc! Va, un nou intent...!
— No hi ha cap viatge urgent! Ni viatge ni urgència! No hi ha res cert!
— La meva llibertat, el meu temps! Vull viure!
— I jo vull desaparèixer! Ja hauria d'ésser lluny, ocupat en els meus assumptes! Hi ha tantes coses per les que preocupar-se fora d'aquí!
— Es tracta d'actuar en conseqüència! Va, cal superar-ho!
— Veure-ho tot en ordre! Demostrar eficiència en alguna cosa!
— Pensar amb lògica potser! Raonar!
— Ni sé quant fa que no trepitjo el carrer!
— He de moure'm, intentar-ho pel cap baix! No sé des de quan represento aquest absurd paper d'invàlid!
— Calma, amic meu! Ens enfonsem! No perdem el cap!
— Prou...! Vull sortir d'aquí! Em fan mal les costelles!
— No convé precipitar-se! Tot és cert i fals per igual! La finestra s'ha tancat!
— Arguments! Poca-soltades!
— D'aquí ve la meva obstinació per fer un viatge! Ho sé, no el faré mai! No sortiré mai d'aquí!
— Bah! T'equivoques! Tot és equivocat!
— Anem cap al punt de partida!
— Potser és tot enderrocat! La referència amb la resta és cada cop més llunyana!
— Tinc febre! Em fa falta oxigen! He estat massa dèbil amb tu, maleït tafaner! Estic pagant les conseqüències de la meva indecisió!
— Quanta incoherència! Sospito que ets l'únic culpable del que succeeix! Quina situació més estúpida! Vull cridar!!
— Què faig aquí! No tinc perquè vetllar un asquerós suïcida! M'ofego en aquesta atmosfera de fàstic! Això no té sentit!
— No vull estar esperant que passi alguna cosa! Sé que estic en perill al costat d'una bèstia immunda! Quin horror!
— Igual d'invàlid, igual! Per una causa que no m'incumbeix!
— M'agradaria escopir! Tot és fora de lloc!
— No em faig responsable de les meves accions!
— Ja he dit que vull la meva llibertat!
— Pots sentir-te tan lliure com vulguis! Puaf!
— El gripau! El gripau un altre cop! T'aplanaré!
— Ah, ja n'hi ha prou de tonteries! Cadascú ha de fer-se càrrec de les seves pròpies errades! Efímera llibertat la d'un invàlid!
— Desenganya't, maleït ruc! No hi ha cap seguretat! Tot és igual d'estúpid, anar-se'n o quedar-se, volar pels aires o menjar brossa!
— Prefereixo anar-me'n! Hi tinc dret!
— Hi ha d'haver una altra sortida!
— Quin consol! Les coses estan difícils! No sabem res de particular! Com relacionar una cosa amb una altra!
— Hauré de desxifrar el teu llenguatge, animal! T'expresses com una vaca en zel!
— Un drama, un succés del qual quasi no se sap res! Potser producte d'un malson!
— I pot repetir-se! El pitjor és que pot tornar a succeir! Quanta violència! Que se salvi qui pugui!
— Insuportable, senzillament insuportable! Boig de merda!
— Tinc raó! I tinc la solució!
— Ah, vaja, una altra mentida! Un altre fastigós joc de mans!
— Deixa'm dir-te que ets menys sensible que una cagarada! Hauries de ser embalsamador!
— Quines confidències més ridícules! És ben clar que no serveixes per a res! Vas fer bé de tirar-te per la finestra! Llàstima d'alçada!
— És difícil estar aquí sense tenir ganes de vomitar! Puaf!
— Deus ser parent d'algun bibliotecari! Quines expressions!
— Admiro la teva perversitat!
— Puaf, puaf!
— I jo que vaig creure en les teves bones intencions! Valent gripau! Va, salta, petit gripau! Mou aquestes potes de simi! Gripausimi!
— Que tranquil em sento! Quina perspectiva més maca!
— Ets un avantpassat! S'imposa prendre una determinació!
— Ningú no té cap interès en això! Tot és fortuït!
— Un metge! Un parell dels del manicomi!
— Bah! No m'espanten els teus crits! Tampoc s'han de demanar coses impossibles!
— Hi haurà alguna manera de facilitar les coses!
— A poc a poc tot surt a relluir! El vòmit arriba puntual...!
— Recordar, tornar a viure! Maleït xerraire! Ja veig que et preocupa el futur!
— Ets capaç d'avergonyir-me amb les teves fastigoses intimitats! No ho aguanto! No em barregis amb les teves baves!
— Que bé et va el paper de víctima! Et creus molt important!
— Tant com el gripau! No hi ha testimonis! Sinó t'ofegaria amb les meves pròpies mans!
— Podem fer un assaig! Mai no he conegut ningú tan estúpid!
— T'agradaria quedar al marge, és clar!
— No és una cerimònia que m'agradi, vaja! Tinc bona memòria!
— Necessites un bany de tolerància!
— Puaf! Altre cop el virus!
— Maleïda olor! Les clavegueres fan més bona olor! Fins i tot el cel té color de brossa! Tot fa olor a roba de treball!
— És una manera de no aixecar sospites, maleït siga!
— Tot és sospitós del mateix! S'ha d'actuar com si un fos sol al món! Pesta d'invàlids testimonis!
— Això voldríem, uns quants testimonis!
— No m'incloguis, si us plau! N'estic tip dels teus absurds exemples de persona civilitzada! Ves-te'n a un altre lloc! Llança les teves pudors al cel, si això et consola!
— Quanta brutícia hi ha per aquí! Això no és una persona! És un capsigrany!
— Tantost com se't presenti l'ocasió, veuràs de què va el joc!
— Cridaré fins quedar afònic! O encara millor, ho negaré tot!
— De poc et servirà! Encara estic en condicions de marxar! Et trobarien aquí, damunt els pops! I seria necessari un equip especial per recollir la teva podridura! Quin tros de testimoni!
— Brut hipòcrita! No tinc intenció de servir a aquests fins!
— Puaf! Així es parla!
— Serà millor que ens posem d'acord! Estàs atrapat!
— Puaf!
— No tornaràs a pensar pel teu compte! Podem, segur que podem!
— Impossible! Estem sens dubte... aïllats! No hi ha ningú per aquí, als carrers no hi deu haver ningú!
— Però tornaran! Ja ho crec que tornaran!
— No sé què pot impedir-ho! Va, salta! El més gros que pot passar és que t'obris el cap!
— Porc! La versió del món per un gripau!
— Així es justifica quasi tot! El fi justifica el fi!
— Ningú no creu que això sigui necessari!
— Quina lògica més bona! Te'n penediràs, repugnant xerraire! La idea és teva!
— Prou, si us plau! Tinc un nus a la gola!
— Oh, el mico que mai plora! Hipòcrita de merda!
— Estic malalt! Sóc molt desgraciat!
— Crida, crida tant com vulguis! No res!
— No em queda cap os al seu lloc! Ajuda'm, si us plau!
— Fas un bon treball! Llàstima que no hi hagi testimonis! Un productor de televisió, si més no! Un cronista de successos estaria bé!
— La humitat de l'hivernacle està a punt de rovellar-me la llengua!
— No és possible!
— El... cel em cau a sobre! Necessito ajuda!
— Victòria! L'enemic es retira delmat!
— Sóc professor d'història! M'he caigut, simplement! Això no és un delicte, sinó un accident!
— Cert, la guerra ha modernitzat els seus mètodes! Lletra morta, deixalla mística això de la humanitat!
— Vull pujar dalt de tot un gratacels! Defecar i mullar la gent des de dalt! Vull la meva llibertat!
— Vinga, pas lleuger! Cal reformar el sistema general! A baix els llocs comuns! Acabem amb els visionaris! Deixem que els radicals governin el món després del desastre!
— Tinc una idea! Conec el color de l'infern! Hi ha una bona raó per ser libidinós!
— Ens ve a sobre el segle de la contradicció! S'apropen temps d'intolerància! Cal fer una declaració universal dels drets de les majories! Ningú no existeix sense el consentiment dels altres! El crit dels reprimits s'escolta via satèl.lit!
— Zas! Una, una altra! Zas...! Un, un altre!
— Els inadaptats d'ahir condueixen les locomotores per control remot! Al seu pas envien descàrregues elèctriques sobre els boscos propers!
— D'aquí a nou generacions ningú no tindrà deliris de grandesa!
— Ser director d'orquestra serà un ofici de radicals al qual només podran aspirar els nobles heroïnòmans!
— El vent de la inseguretat escombra les deixalles del desenvolupament! La novetat és un marcapassos que regula el trànsit dels cadàvers marxant cap a la refineria! Control sanitari de productes industrials!
— Aviat no hi haurà res d'on agafar-se! És precís acabar amb la teoria que un punt de vista és un modus de vida!
— Un podrà fer-se vell només en un cap de setmana!
— A la fi no hi haurà res nou en posar-se al llit!
— Tothom sabrà el que vol dir la paraula sentència! O la paraula ribosoma! O la paraula escurabutxaques!
— Hom podrà caure lliurement a qualsevol lloc! I partir-se el crani sense molestar els veïns!
— Maleït siga! Ets una amenaça de bomba!
— Sóc un ésser humà!
— No té remei! L'homo sapiens en persona!
— Tinc dret a la vida!
— I a una bicicleta!
— Estic en contra de la...!
— Plat!
— Del fong atòmic!
— Whoa!
— Dels manicomis! De la tortura!
— T'has guanyat un glop!
— Convé tenir les idees clares!
— Això està bé! Convé que tothom sàpiga què cal pensar-ne!
— Va, col.labora!
— Estic a punt! I tant que estic a punt!
— Algú sentirà aquestes recomanacions! Algú s'afegirà a aquesta causa!
— No hi ha ningú, maleït siga!
— Això ha d'interessar a molts!
— Caldrà esperar que es faci de dia! No es veu ni una ànima!
— Ja haurien d'haver-nos sentit! Ajuda'm a sortir d'aquest forat!
— No val la pena intentar-ho! Tens el crani trencat!
— He patit força! Vull incorporar-me!
— Millor quan es faci de dia! Ara pot ser perillós!
— No necessito compassió!
— Fem un tracte!
— No puc perdre el temps! Haig de complir una missió important!
— El món coneixerà un nou messies!
— Va, prou de tonteries!
— Però si ets un invàlid! T'has tornat boig!
— No em detindré per això! Aparta't del meu camí!
— Estúpid! Ets cec!
— He de fer-ho! Sóc un soldat pacifista!
— No hi ha ningú! Estem sols!!
— Menteixes! T'aprofites que no puc veure res!
— Això s'ha acabat!
— Què s'ha acabat!
— Tot! Absolutament tot! Estem aquí de miracle!
— Vaja! He anat a ensopegar amb l'imbècil més gran del món!
— És igual el que diguis o el que facis! No hi ha testimonis!
— No em creuré aquesta bola! Ho vull veure amb els meus propis ulls!
— Ja no hi ha res per veure! És inútil parlar!
— Vull fer una pregunta! Una pregunta de bona voluntat!
— Massa tard! Allí fora no es mou ni el vent!
— M'ofego! No em trobo bé del tot!
— Només uns sorolls aïllats! Només un rum-rum buit!
— No pot succeir una cosa així sense saber què és més adient!
— Vaja, estava previst des de no sé quan! No ens hem de sorprendre ara!
— I jo aquí, empotrat a l'hivernacle! Com un armari o una maleïda porta que mai no s'obre! Absent dels aconteixements!
— A la fi et reconeixes, pobre ase! M'has emocionat!
— No sé què dir!
— És millor estar en silenci!
— Miro de reüll el futur! Caldrà ocupar-se de tot!
— Em sembla notar a la teva veu un to de complaença!
— És ben clar que hem d'acceptar la nostra pròpia companyia!
— Això d'avui no pot durar sempre! Encara que estem condemnats a resistir junts, serà millor aclarir les condicions!
— És difícil saber què signifiquen les teves paraules! I no hi ha massa temps per esbrinar-ho!
— Tenim tot el temps per endavant!
— Només de pensar-ho, vomito!
— Quin paio més desagradable! Els teus esbramecs em cansen!
— Tot el que dius és igual d'incomprensible!
— No pots amagar la sorpresa de veure't descobert!
— Crida tant com vulguis! Més fort! No dissimulis!

— Tinc els ulls plens de llàgrimes! Ja ho has aconseguit!
— No esperis que sigui amistós amb tu!
— Una esgarrapada a l'aire! Un cop de mà al buit!
— És com si em burxessin! No em puc aguantar el riure! Em recargolo!
— Va, acaba aquest deliciós discurs!
— Mira, et dono la mà! No m'evitis!
— Prou! No més violència!
— Seria interessant que observessis l'escena! Et mous com una pallaringa! T'hauria de cobrir amb una catifa!
— Fes-ho, maleït bufó! Provoca un incendi!
— No val la pena! Podreix-te en aquest fastigós forat!
— Lluita amb mi!
— Hauria de trepitjar-te!
— Excel.lent iniciativa! Una acció exemplar!
— Quina manera de parlar!
— Va, colpeja! No hi ha testimonis!
— M'avorreixen les teves advertències!
— No penso escapar ni canviar d'actitud!
— Bah, ets insignificant!
— Un paio voluminós com tu, no tardaria a immobilitzar-me!
— Sembles assaborir el meu triomf final!
— Et veig aixecar els braços com davant un aplaudiment!
— Tens la cara esquitxada de sang!
— Em reconeixes vençut! És teva la victòria! Va, puja al pòdium!
— Ah..., rodo com una pilota!
— Un pòdium massa alt per a tu!
— Que caic...!
— Et colpeges a les eriçades parets d'un forat!
— M'enfonso!
— Imbècil!
— Maleïda fura!
— Va, no és necessari que et disculpis! He vist com t'arromangaves! Només et faltava el fuet!
— Em fastigeja tanta ximpleria!
— He vist com t'escopies a la mà!
— T'hauria de fuetejar!
— No t'aturis! Mira, la roba em cau sense tocar-la!
— El teu aspecte no és precisament venerable!
— No m'espantes!
— Està bé! Serà millor oblidar-ho tot!
— Conec la teva inclinació a treure les coses del seu lloc!
— No suporto la teva ridícula familiaritat!
— Em fas venir alèrgia!
— Sembles un gat en una lleixa!
— Tinc ganes d'escopir! Vaig a vomitar!
— Vinga, no tens perquè reprimir els teus desitjos!
— De no haver estat per la teva maleïda caiguda...!
— Tot... qüestió de mala sort! Massa delicat per caminar pel món!
— No és necessari que em miris com un peix!
— Preferiria que no hi fossis, maleït tafaner!
— Potser voldries burxar-te el nas!
— La teva malaltia s'aguditza!
— Ets l'únic convidat a la cerimònia!
— Un bisturí, amb un bisturí ho arreglava tot!
— Voldries moldejar les coses al teu gust, és clar!
— Un simple canvi d'activitat!
— Ja m'has enfurismat prou! Fum el camp d'una vegada!
— No m'alteren els teus crits! Sé molt bé el que he de fer!
— Ho dius molt engrescat! És una llàstima que ningú no et doni suport!
— En tinc prou sabent que puc!
— Res no passa davant la teva mirada! No hi ha llums, ni testimonis, ni futur! Només la humitat del buit que es passeja tranquil.lament pel món!
— I tu què saps!
— Tot és pura ruïna! Aquest cop no hi haurà cap manera de recuperar res!
— A ningú no li interessa tornar al punt de partida, naturalment!
— Va, tens obligacions a fer! Has oblidat el teu treball!
— Ara el meu treball és vomitar, maleït siga!
— Et convé saber com estan les coses aquí fora! Potser la gent s'acostuma a la nova situació!
— Puaf! Quin llenguatge tan arcaic! No puc suportar-ho!
— Algú ho haurà de recordar tot tal com era! Què passarà!
— Tot ha passat ja! A partir d'ara no existeix la història! No serveix de res compilar impressions o preocupar-se del temps!
— Massa monotonia! Tot això no és més que una nova experiència, segur!
— No hi ha res! Tot ha desaparegut! No és necessari observar el que passa, perquè no passa res!
— Un rètol, potser! Algun avís de darrera hora! Advertències als ciutadans! No han sonat les alarmes!
— Tot el que puc veure des d'aquí és un tros de cel ennuvolat! El món s'ha anat d'aquest lloc!
— Ha d'haver-hi alguna cosa!
— T'agrada enfurismar-me, maleïda aranya!
— Dos peixos sense element! Dins un pot de pintura!
— Tot ho trastoques! Et creus imprescindible!
— Acabo de fer-me les necessitats damunt! No puc moure'm! Hauràs de netejar-me! Si us plau, m'asfixiaré!
— No hi és tot! Crida tant com vulguis!
— Un llençol, necessito un llençol! Estic xop!
— Ah, quantes queixes! Que desagradable es fa estar aquí!
— La humitat em barrina el cervell! Em sortiran fongs!
— Se'm regira l'estómac de sentir tantes rucades!
— Guanyarem més si conservem la calma! És necessari averiguar el que ha passat!
— No és normal aquest silenci!
— El desastre no sembla tan insuportable!
— El desastre...! Una llosa!
— Qui sap si encara no ha succeït res!
— Estem aïllats, és suficient!
— És provable que res no funcioni!
— Seria convenient mirar per allí! Fer servir una escala!
— Qualsevol moviment pot ser perillós! Cal esperar que surti el sol, si més no!
— Alguna cosa haurà quedat! No és possible que hagi desaparegut absolutament tot! Hi ha d'haver vestigis!
— Papers i objectes inútils! Un gerró escatat, un bisturí!
— Un bisturí...! No recordo res de semblant!
— És ridícul! Tot això no té cap relació !

— Tinc por! Això és la fi!
— Vinga, vomita! Treu-ho tot!
— No t'esforcis! Tira la porta a terra!
— No hi ha porta! És com si estiguessim al mig de l'oceà, d'un oceà sense aigua!
— En un bot, abandonats en un bot!
— Més aviat dalt d'un mur derruït! Ens rodeja l'abisme!
— Vull recuperar el meu lloc al món! Exigeixo els meus drets!
— Això no té sentit en aquestes circumstàncies!
— Hem de... reclamar, buscar el culpable! Algú ha de ser responsable del... desastre!
— Vaja, sembles realment furiós! Val més que pensis a sobreviure, maleït simi!
— No ho sé! No sé que és sobreviure! Només vull recobrar el meu lloc!
— No serà fàcil! Caldria tornar a començar de nou! I és massa clar fins a on es pot arribar!
— El punt de partida! El maleït punt de partida!
— S'ha de deixar de banda qualsevol iniciativa imprudent! Haurem de descobrir-ho tot!
— No estic segur de tenir el cap al seu lloc!
— És important recordar els detalls! S'han d'acumular el major nombre de vestigis!
— Aquest hivernacle pot ser de gran utilitat!
— Convé arreplegar imatges! No oblidar com és una casa i una xemeneia! Un arbre amb fulles i ocells!
— Em ve a la memòria un gos ajagut al costat de l'estufa!
— Un vaixell mariner a alta mar!
— Un tros de canemàs, un barret, una cadira de rodes!
— Caldrà fer un inventari i emmagatzemar les existències!
— Oh sí, és convenient reunir deixalles! Maleït siga!
— Què pot succeïr ara! S'haurà d'elaborar un pla!
— Acostumar-se a no veure res! Tornar al començament!
— Deixar-se caure en un racó i esperar que es faci de dia: és tot el que s'ha de fer! No viurem com a rates! No estic disposat a estar amb els braços creuats més del necessari!
— Què és el necessari en aquests moments!
— Hem de desconfiar! Hem d'estar preparats!
— No tenim bon aspecte, no hi ha dubte!
— Sí, estaria bé canviar-se! Fins i tot adoptar altres gestos!
— Qui sap quant temps pot durar això!
— Fins i tot deixar de cridar com a bojos!
— No hi ha cap més manera de fer-se entendre en aquest forat!
— Estem atrapats! Amb prou feines m'enrecordo del meu nom, de les meves dates personals, a què dimonis em dedico o que faig aquí a aquestes hores!
— Si poguessis canviar de to! Parles com un guardaboscos!
— Obre bé els ulls, maleït ruc! Acabo de prendre una decisió!
— No facis heretgies!
— Escopiré en vàries direccions!
— Fas massa soroll amb les teves genials iniciatives!
— Estic ple de rovell!
— Et comportes com un mal actor!
— Ah, vaja, prefereixes que calli!
— És deplorable!
— No es tracta d'un espectacle! Aviat estarem acabats!
— Qui ho assegura, que no ho estem!
— Se senten sorolls!
— El rum-rum de les clavegueres!
— Potser gent com nosaltres!
— No tinc cap interès a averiguar-ho!
— No té res de dolent!
— No vull que juguem al metge i al pacient!
— No tothom gastava les sabates ballant!
— Tal com anaven les coses, pocs podien fer-ho!
— Una trampa ben col.locada! Pitjor que la pesta!
— Què haurà estat dels innocents!
— Oh, vinga! Siguem pràctics!
— És fàcil dir-ho! Qui més, qui menys es considerava diferent! No tothom era igual!
— Aquí estava el mal!
— El mal! Quina paraula més antipàtica! Ets molt sospitós!
— T'agradaria que guardés un silenci intransigent!
— És millor que et treguis la màscara! A l'infern amb la teva consciència històrica! Quant cinisme!
— No sé de què vols convèncer-me!
— Ja no es pot substituir una cosa per una altra!
— A la fi tots iguals...! Un teló de fons molt maco!
— Però aixafats per la mateixa bota!
— La fi de tota cuca viva!
— Què es podia esperar de tanta frustració!
— Va funcionar, doncs, el projecte de destruir l'individu!
— La violència va superar la televisió! Puaf!
— Ja estem més enllà del bé i del mal!
— Oh, sí, estem per fi a l'altre marge! Quina perspectiva de deixalles!
— No se sent ni un sospir!
— Crec que ja no es farà mai més de dia!
— És provable que siguem els únics!
— Maleït siga, no puc moure'm!
— De poc serveix poder-ho fer! No hi ha on anar, imbècil!
— Era bo anar i tornar! Era bo estar satisfet d'alguna cosa!
— Paios com tu són els culpables de tot això!
— Era bo riure per les butxaques! Estava bé sortir a comprar el diari i parlar del temps!
— I estava bé la misèria! Era bo el consum de tanta brossa!
— La inconseqüència com a disciplina!
— Portes tancades a hostes bruts i informals!
— Córrer! Saber senzillament com es corre!
— Quelcom que s'aprèn a la infància! Si no és així, no és fàcil fer-ho mai!
— Saltar obstacles! Pujar la corda! Tocar l'anella! Però la campana no sona!
— Una pel.lícula patològicament evolutiva! La pols de les vitrines!
— Misereatur! Els vianants cantant el misereatur!
— Es fa necessari fer servir el martell! Colpejar un per un els graons abans d'avançar el peu! El peu... lleument inclinat cap endavant!
— La cambra fosca és clausurada per tres llistons creuats! El gran ull de vidre en remull! Música en sordina!
— Maleïda resposta! Ja ningú no entrarà per on va sortir!
— L'individu i el seu futur descansen a la mateixa fossa!

— L'edat d'or de la destrucció!
— La violència ha decidit que tothom sigui igual!
— El món gaudeix de la felicitat del fracàs!
— El silenci inventa ara la lletra morta de les cançons de bressol!
— Una mala maror de foc posa a flor d'aigua les illes calcinades!
— Les ciutats semblen habitades per sobtats volcans de llot!
— Sombres recremades s'esmunyen dels seus brancatges cendrosos!
— Es derrueixen definitivament els edificis damunt el buit dels subsòls!
— S'obren definitivament les caixes fortes dels tresors històrics, dels museus i catedrals!
— El xiu-xiu dels reactors propaga el rum-rum nuclear als receptors de ràdio muts!
— Els efluvis de la pluja radioactiva aixequen dels refugis els cadàvers petrificats!
— Eixams de rates ferotges van de podrimener en podrimener!
— Boscos de guspires fan recer a milions d'esquelets encimbellats, els seus ossos vacants!
— No hi ha morts, només mort! Només petjades, taques de vida escampades en un sacrifici universal!
— Els rius arrastren el detritus consumit dels animals dissecats!
— Els trofeus dels joves atletes olímpics semblen arcaiques proves d'una crònica de successos!
— També els joves soldats han sortit dels seus uniformes!
— El sol ha fugit definitivament d'aquesta galàxia!
— Embarcaren per sempre els braus pescadors! El seu caminar pel no res no trobarà mai la ruta del retorn!
— L'últim cant a les batalles és un respons mut col.lectiu! La recompensa al treball s'ha traduït en bogeria fratricida!
— El plany de les nacions no necessita de traducció simultània! Ja no signifiquen res les negociacions a tres bandes, els tractats bilaterals o la firma d'acords mutus!
— L'edifici de les Nacions Unides crema pels quatre cantons!
— No es publiquen parts de guerra ni llistes de desapareguts! Ningú no té perquè fer reclamacions als tribunals de justícia!
— Tot ha deixat de ser urgent i precís! Occident i Orient són el mateix marge de l'abisme!
— El diàleg Nord-Sud és un rumor reduït de veus esmorteïdes! Els satèl.lits de comunicació transmeten una marxa fúnebre sense interrupció als abonats al corrent de les seves quotes!
— Les meravelles del món serveixen de mausoleu crematori a les immortals obres d'art! L'oli envellit de les teles perfuma l'atmosfera enverinada dels museus!
— Es desfà el món! Aquesta estrella vetlla la seva pròpia destrucció en la preconitzada nit dels temps!
— L'esplèndid eco dels estadis encara repeteix l'estrèpit magne de les grades! Les sales d'espectacles van donar finalment la seva última representació de temporada!
— Tot el que hi havia s'ha convertit en brossa!
— A qui li importa ara el futur!

....

— A poc a poc, tinc tots els ossos fora de lloc!
— Allò que es diu una caiguda mortal!
— No puc moure'm! Em dec haver trencat el cap!
— Fàcilment! Vinga, un últim esforç!
— És inútil! Ah! No, no puc!
— Voldria ser amable amb tu, però no tinc temps!
— He anat a parar amb els meus ossos a un hivernacle! No ho entenc!
— Bé, la destrossa és general! Llàstima de pops!
— Sí, llàstima de plantes! Potser això té remei!
— Bah, no ho crec! Cal posar-hi força entusiasme!
— Ho sento, amic! No estava als meus càlculs sofrir un accident! Mira que anar a caure a un hivernacle!
— Quina poca gràcia que em fa! No puc dir que no tingui importància!
— En té! Doncs sí que en té! El pitjor és que no puc moure'm!
— Doncs s'hauria de fer alguna cosa! Intentem-ho de nou!
— No, no! Prou, no sóc un fardell!
— Sempre n'hi va haver de vencedors i vençuts!
— La corda ha de ser més forta que el penjat, si més no!
— A l'infern amb tot! Es millor oblidar-ho!
— Dóna'm temps, estic segur de sortir d'aquí pel meu propi peu!
— No tardarà en fer-se de dia!
— Ah, és clar! Les coses es veuen d'una altra manera a la llum del dia!
— Hi ha qui ho creu així! Jo no estic tan segur!
— De nit, ja se sap!
— Què se sap!
— És el que s'acostuma a dir!
— Bah! Me'n vaig!
— Crec que és una bona ocasió per desitjar sort a un amic!
— Va, no sóc tan estúpid!
— De totes maneres, no segueixis el meu exemple!
— Has tingut una ensopegada! Pot passar-li a qualsevol!
— Més que ensopegada, errada de càlcul!
— Sembla que estem al mateix costat de la frontera!
— Ah, ja ho entenc! La situació podia ser divertida! El pitjor són les conseqüències!
— Quina manera de fer petar la llengua! Parles com un professor d'història!
— No se sap mai! No he caigut de l'altre món!
— Suposo que et trobaran a faltar!
— Deixa'm que faci memòria!
— Maleït siga, se'm fa tard!
— Puc apanyar-me-les tot sol!
— Es podria dir que estàs acostumat! Potser no és la primera caiguda!
— No se sap mai! En aquests temps tot és possible!
— Ets un paio enigmàtic!
— Pura aparença! Com molta gent, no suporto la soledat!
— Corren temps dolents per a aquests mena d'exigències!
— Bah, tampoc no faig d'això una muntanya!
— Hi ha qui paga perquè l'escoltin!
— Jo sé d'un que es va obrir les venes per cridar l'atenció, i no res! Es desagnà en una cerveseria! El van veure a l'endemà!
— Quina història més bonica! Suposo que en sabràs d'altres per l'estil!
— Jo crec que tenen raó els que diuen que el món s'està destruint!
— S'ha de mirar el fons de les coses!
— Quin punt de partida!
— ...

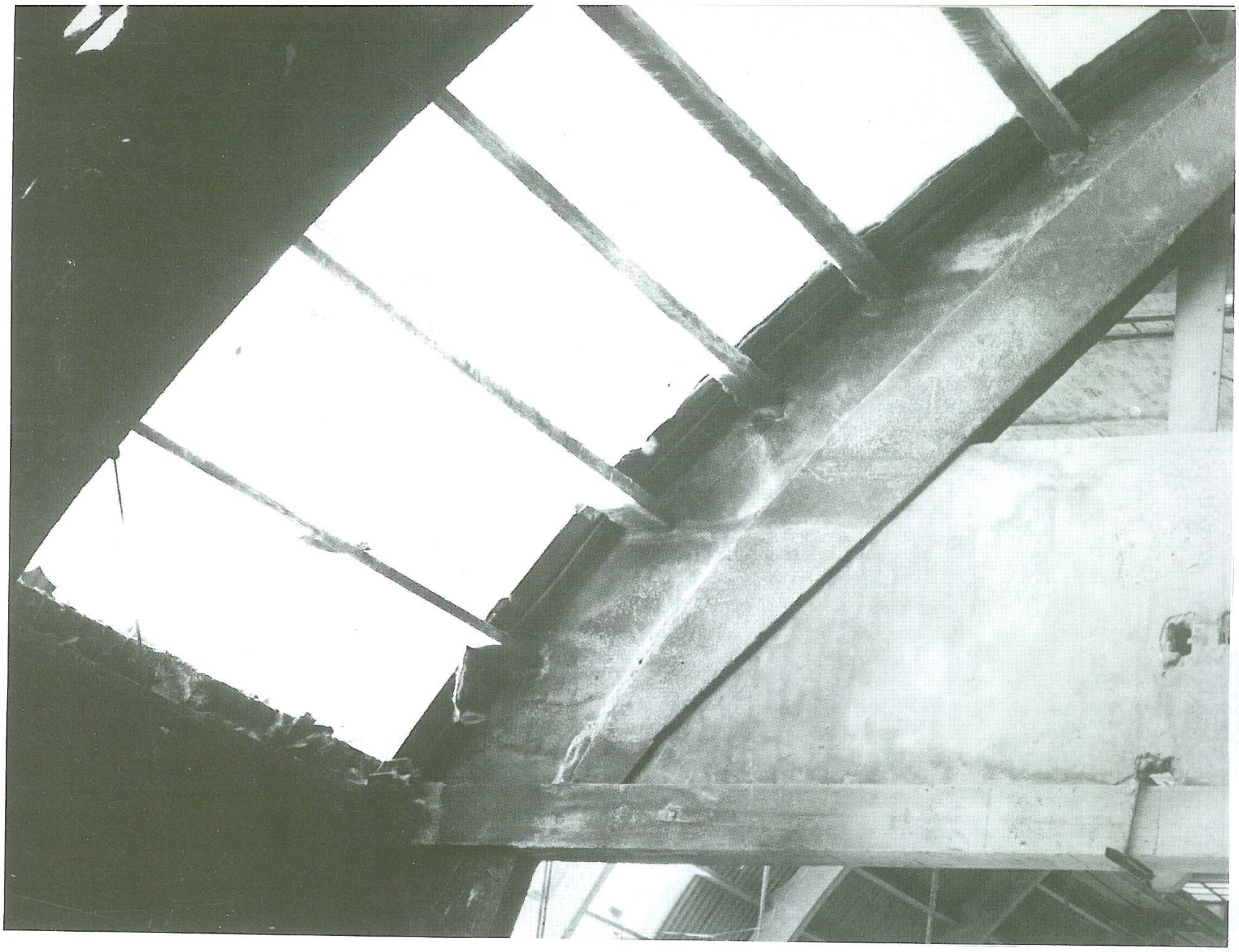

DESPRÉS DE LA CAIGUDA

I

L'hivernacle (El invernadero) *de J. Leyva pertany a l'obra inèdita* Trata de gentes *—títol prou significatiu—. Conte que si en un principi sembla remetre a una lectura amena i agradable, a poc a poc sorgeixen en ella tots els fantasmes del narrador.*

L'hivernacle *envolta el lector en una atmosfera claustrofòbica, tancada, amb unes coordenades estrictament delimitades (tant les espacials com les temporals); on la història és la caiguda d'un individu a l'hivernacle d'un altre i la xerrada que esdevé, i on l'argument (entès com la manera que es desenvolupa la història) remet a les constants temàtiques a les que se circumscriu tota l'obra de Leyva: degradació, incomunicació, suïcidi, absurd, alienació, violència, mutilació... i, planejant sobre tot això, el desdoblament de la personalitat del jo. Desdoblament sempre patent a la novelística de J. Leyva i aquí expressat en el vast diàleg en el qual es produeix la pèrdua d'identitat de qui és qui dels dos interlocutors així com la noció de si són dos els protagonistes.*

II

La valoració que s'ha de fer de J. Leyva no pot ser estrictament conjuntural i subscriure-la a l'invent de Seix-Barral de la «nova narrativa» o de la «jove narrativa».

J. Leyva és un clar exemple de certa literatura. Sempre se l'ha catalogat com escriptor avantguardista, clar paradigma de la novel.la dels setanta... i punt. Però cal tenir en compte tot el seu procés dins el context on van sorgir les seves obres i el seu concepte de l'obra literària com a tal.

La reivindicació de l'escriptor sempre es porta a terme quan es parla de la publicació d'alguna novel.la que remou els ciments de la narrativa espanyola. Per això, se'l considera, a més d'exemple dels setanta, precedent —quasi mític pel seu silenci a l'hora de publicar— d'aquesta sèrie d'obres que s'editen de tant en tant.

Una dada curiosa, realment significativa tant per la importància que se li pot donar com pel procés evolutiu de la seva obra, és la distància cronològica entre redacció i publicació: si aquella necessità una dotzena d'anys, de 1962 a 1974; aquesta es realitzà en un trienni, de 1972 a 1974.

Cal fixar, així, la correspondència que es dóna entre producció i edició: **Heautontimoroumenos** *(escrita en 1962 i publicada el 73),* **La primavera de los murciélagos** *(1964 i 1973),* **Leitmotiv** *(1967 i 1972),* **La circuncisión del Señor Solo** *(al mateix any, 1972) i* **La calle de los árboles dormidos** *(ambdues l'any 74). Assumida aquesta dissonància, ella incideix en el reconeixement i la valoració de l'obra puix indica que els nous fets novel.lístics són incorporats a la narrativa hispana molt abans que les dates, sovintment citades, de les obres de Benet, Goytisolo, Cela o Delibes (1967 a 1969) o el mític* **Tiempo de silencio** *del 62.*

J. Leyva procedeix, en el seu quintet, a la destrucció de la novel.la. Partint dels seus ingredients bàsics fa un discurs destructiu i destruït per la incongruència de tots els elements aportats. I no es pretén la creació d'una nova obra, ni tan sols es proposa, sinó que ens mostra una al.legoria, una paràbola del fet narratiu extrapolable a la condició del món i on el discurs, per tant, pren un caire metafòric. I sense unes característiques rígides, ja que la seva evolució presenta uns trets inusuals, sense una línia evolutiva clarament definible perquè l'amalgama i les referències avantguardistes —kafkianes, surrealistes, de l'absurd i, fins i tot, existencialistes— són múltiples i defineixen, alhora, un món personal; el de J.Leyva.

Així i tot, el conjunt de l'obra de J.Leyva, amb tots els seus trets innovadors i amb tota la càrrega de saba nova, resta, com ja hem dit, com una obra conjuntural amb cert to de maledicció, quan el seu interès se'ns mostra en una obra amb una clara hibridació avantguardista però amb un tractament nou del fet pròpiament novel.lístic, l'argument, la seva destrucció.

CODA

L'interès de **L'hivernacle** *no se circumscriu només dins l'obra de Leyva, però cal inscriure'l en la seva narrativa. Com a tret principal, tant per la seva escriptura com pel seu caràcter, el conte s'allista amb* **La circuncisión del Señor Solo,** *on l'aspecte repetitiu i angoixant del joc del jo i l'antijo en una atmosfera pesada i claustral, on el joc lúdic i absurd de la caiguda van donant cabuda a l'expressió dels traumes dels dos personatges que es mostren com a reflex paradigmàtic de la societat.*

Antoni Mateu

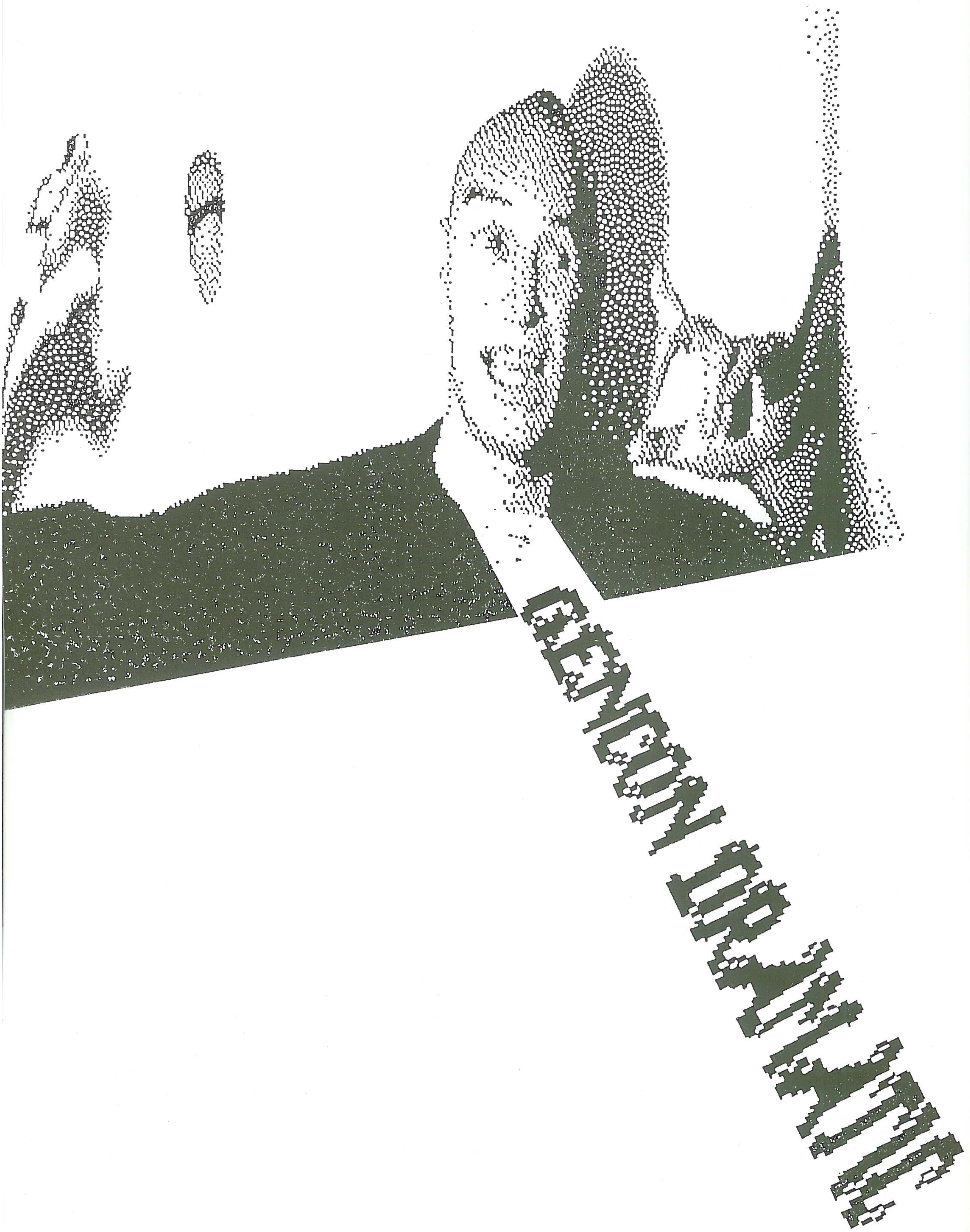

GENCON DRAMATIC

CIENTO

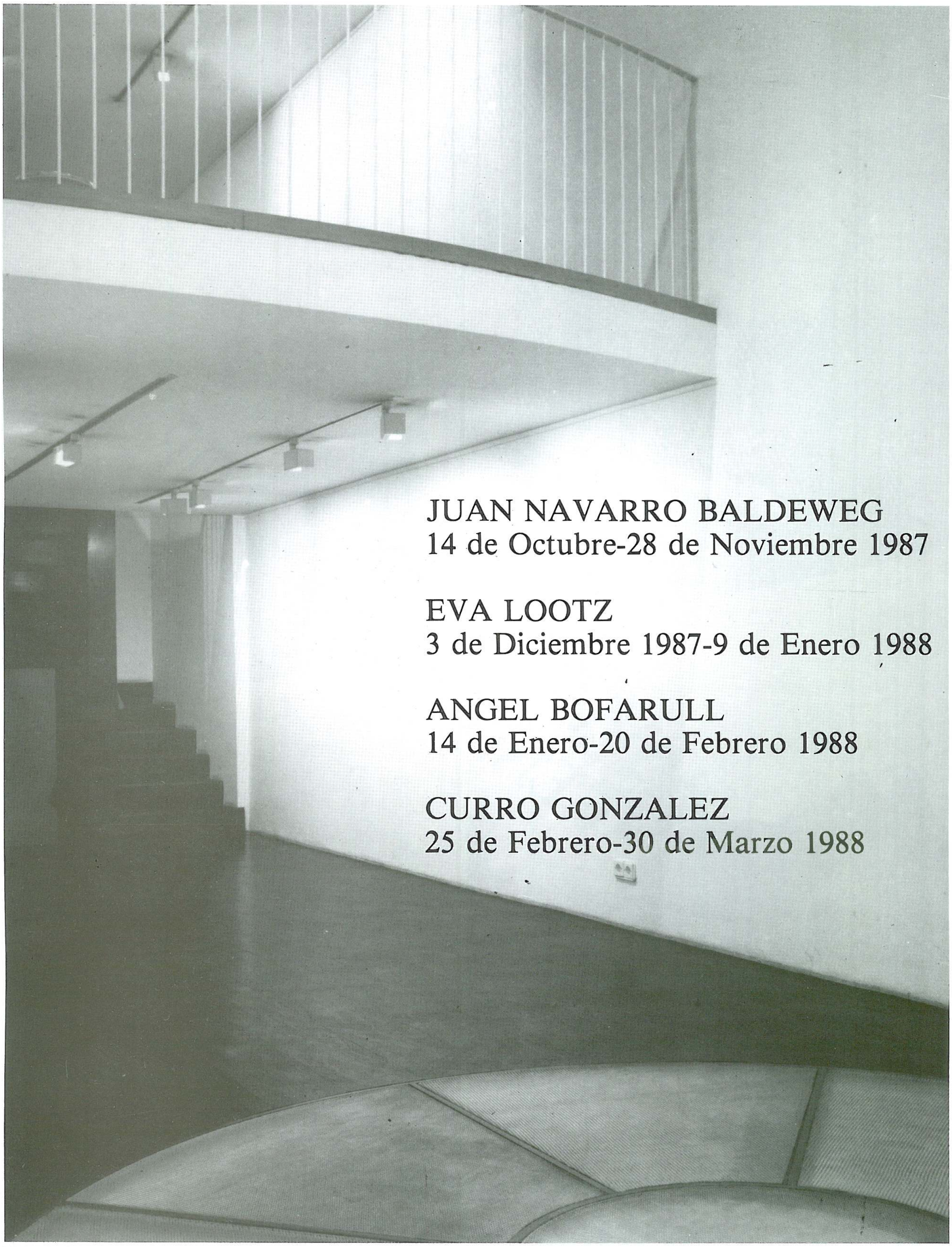

Fotografía: HUMBERTO RIVAS

IRIS

LISTAS DE BODA
INTERIORISMO

E. August, 3 y 12 - Tels. 23 77 25 - 23 53 01
TARRAGONA

cançó pirenaica

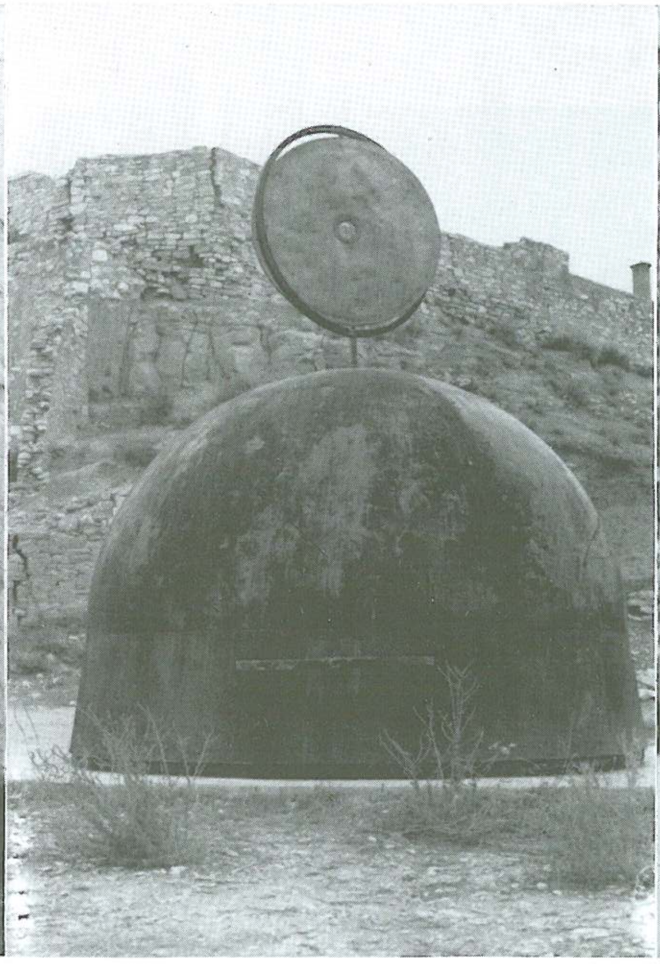
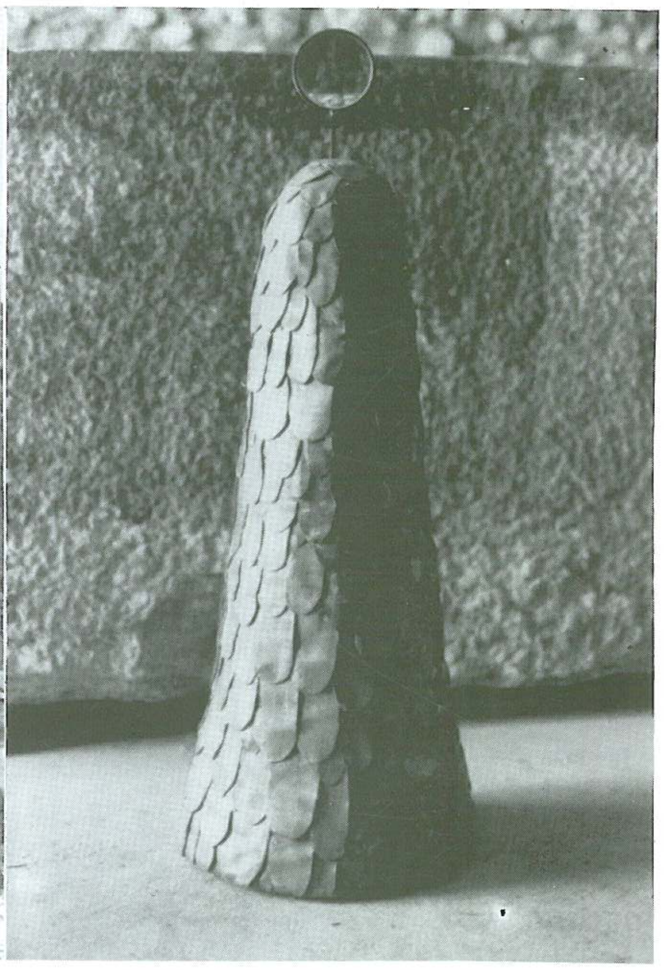

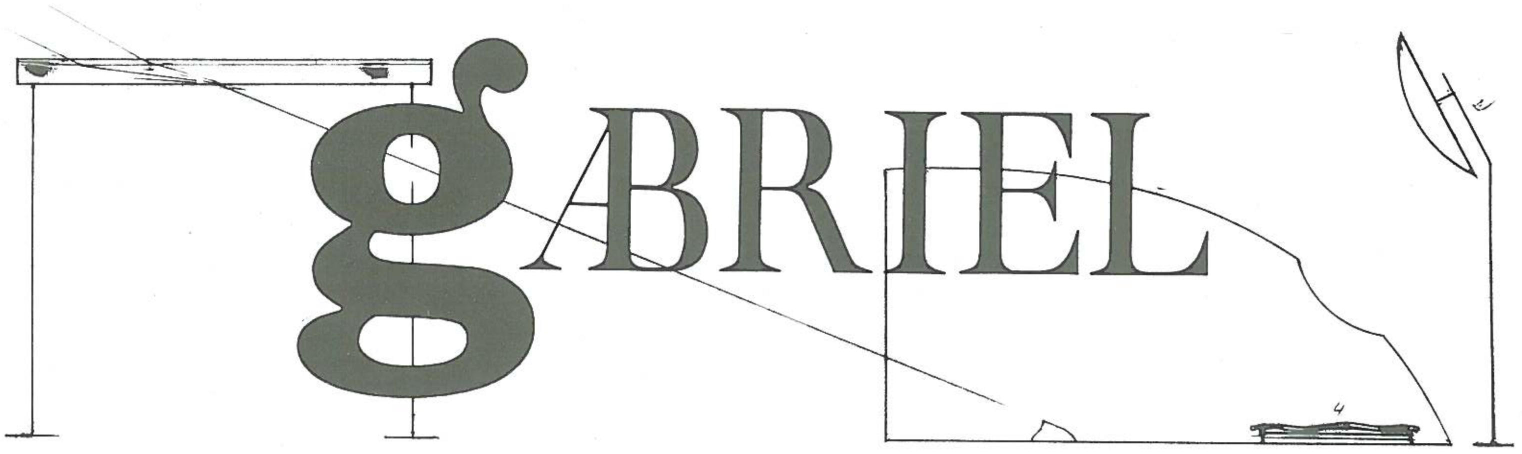

Desentumint la punxor salivar de les idees

Tota dilació discursiva a l'entorn de l'art i de la poesia cal que cerqui el procés profund d'intencions del fet creatiu. Gabriel

Al conjunt de l'obra d'en Gabriel, la plàstica —tal volta, el fet intrínsec de la matèria— *té un fons latent i permanent, ans una forma variada però equable; així, la poesia —tal volta,* la immersió sensitiva en la sonora plasticitat de la matèria— *continua en la mateixa direcció.* **Cançó Pirenaica,** *primer text compacte de Gabriel, on es manifesten —amb més o menys grau— estructures gramaticals de qualsevol caire —lèxic, sintàctic,...— que apareixen en altres contextos (acompanyant esbossos gràfics, fotografies, etc.), com a presa de consciència poètica que ressona en les diverses manifestacions escrites, és, com a reflex de la seva obra —tant escultòrica com pictòrica—, un ferm paradigma i conforma amb tota ella un únic ens amb múltiples i variades manifestacions de trets homogenis: idèntic contingut en diferent continent.*

Quant als trets distintius de la **cançó,** *cal recordar les paraules de Manel Clot en* **De la condició de l'home:** el treball escultòric de Gabriel es troba en el centre de confluència de la memòria mítica com a paradigma i dels entorns físics i contemporanis com a discurs de caire sintagmàtic. *Així beu* **Cançó Pirenaica.**

Aquest parlar d'eix paradigmàtic i sintagmàtic referma el caràcter d'estructura que pot tenir el text. I més si encara es té en compte el caire dicotòmic —un altre terme estructuralista— que s'infereix del poema. Disposició que apareix, ja de primer moment, en la distinció entre Belio (súcube, força del mal) i Waw (arcàngel, príncep de la llum); ambdós en lluita, com recorda, dins l'obra, la rememoració dels mites de Num (principi del bé) i Hulda (principi del mal), amb Zurvam Akanaragh (el temps il.limitat).

Un altre tret dicotòmic, consonant a l'afer dels citats eixos, és l'enfrontament entre els fets mitològics (sia greco-latins, càtars, maniqueus o ibers) i la visió mítica de la natura, i caràcters i motius presents i actuals, plenament tècnics, mecànics o industrials, disseminats puntualment al llarg de tot el poema.

Cal veure, d'aquesta dicotomia assenyalada en la poesia, la seva imatge reflectida en l'obra plàstica, on es barregen materials naturals, com pells d'ovella o rocs, amb materials artificials o manipulats, com plàstics o barres de ferro; tot immers en l'alè mitificador conformat pel concepte de l'autor.

Tot això que hem dit de **Cançó Pirenaica** *podria donar a l'obra una idea de plena i perfecta estructuració. Però, volgudament, Gabriel l'escrigué sense que* una idea estructural (...) corporitzés els successos poètics. *Així l'alè poètic no es perd, mes sí el narratiu; però cal veure que el fet narratiu no interessa tant com el fet poètic ja que* els successos poètics esdevenen de la penombra del pensament, deslliurant l'estat creatiu de rigor analític, calculat i acadèmic. *I així, doncs,* la línia de conducció existeix però no és fonamental i acaba diluint-se (...) sense cap resolució argumental. *De totes maneres, però, el que realment interessa, recordant l'article de M. Clot, és que Gabriel basteix un món a partir d'evocacions, de suggestions, d'intuïcions i de situacions acumulades en la memòria que vinculen el present amb un passat universal i comú, mític i acronològic.*

Per això, l'equació poètica esdevé d'una fondària més desconeguda i, per tant, més propera a les percepcions primigènies de l'origen de l'emoció intel.ligent que fou també l'origen dels llenguatges.

Cançó Pirenaica *ha de ser entès dins la configuració conceptual d'en Gabriel, que inclou tant la plàstica com la poesia. I, específicament, en ella —la* **cançó**— *s'ha de deslliurar tot sentit narratiu / interpretatiu i buscar, a més del* procés profund d'intencions del fet creatiu, *la bellesa de la poètica dins una recerca conceptual del reconeixement de l'entorn que és, alhora, l'autoreconeixement, l'origen de la consciència, el retrobament de* l'espai de la primera guspira de geometria mental.

Antoni Mateu

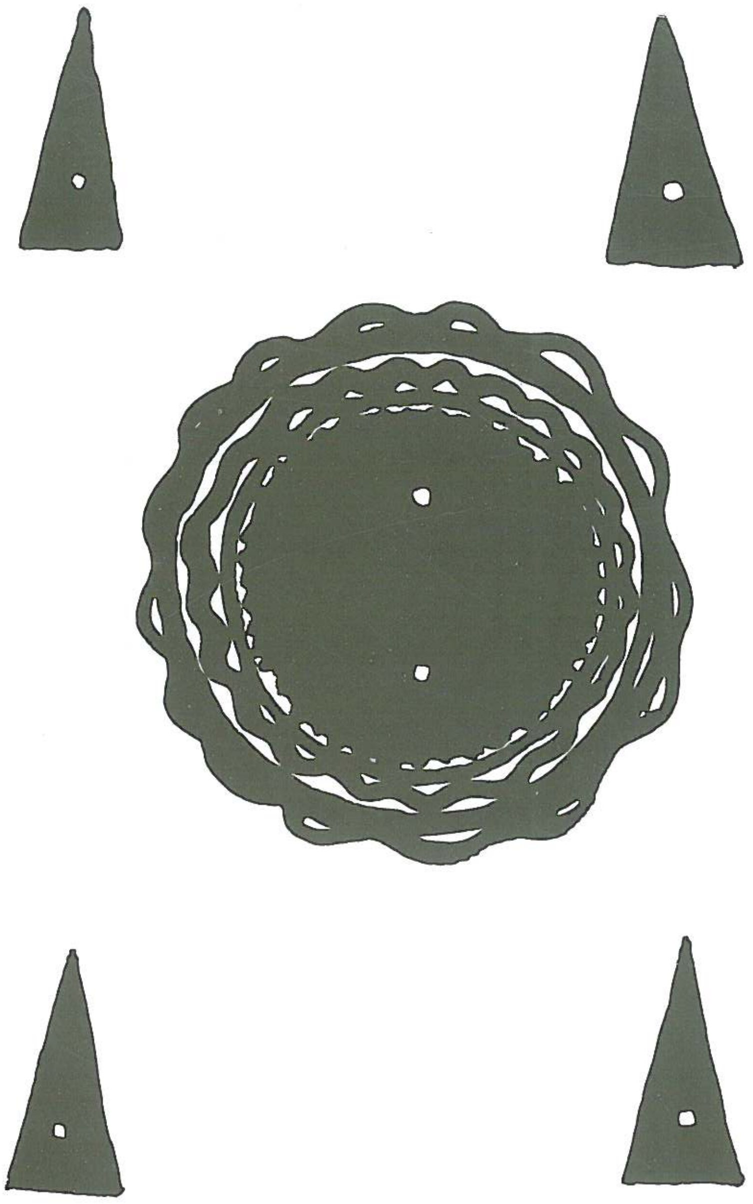

belio

Als lloms carenats de coll Naorte,
pres per l'herbei moll
i batut pels llums translúcids de nubífers desfets
oxidats per la tangent solar,
rondina el súcube Belio.

L'espai aeri endolceix nuvolams escapçats d'argent
i el fluent corpuscular s'encén de satèl.lit,
d'ona reflectant als deltes,
de doll neònic al silent gorg.

A besllum de la ixent alba,
de sa silueta envellutada d'ombres,
titil.la, com Venus arran de la fronda,
la placa lluent d'una nafra impol.luta.

La fresca ferida, polsant per la llepada astral,
enlluerna la boscúria sodomitzada per la nit,
desentenebrint ara els àlbers, ara l'avetam,
albaent un cèrcol tremolós
que llisca damunt el fressejar dens i ocult.

L'escorxat tornassola colors d'energia,
llueix com la boca d'un gresol sota un cel tapat de plom.

Talment l'au fènix a l'èter insípid
és la carn viva, joia del paradís,
a l'ample paisatge hiemal i glaçat.

El zub-zub del tall calent pren,
quan el súcube s'atansa als salicalls fulgents on s'abeura,
els tons gemmats de l'electricitat.

I quan bada per les bardisses el delata
entre l'enramada de boixos i rododèndrons
el tendrum llis, xifra del caos.

Reverbera la llum de bava nebulosa a la polpa incandescent,
tenyint els brins de gespa sucosa, de magenta i acer.

Durant les ràfegues tenses de l'oratge brunyit del matí,
murmura Belio a la talaia mineral farta d'ombres de rocs.
El zèfir traça la direcció del pelatge dens de son cos cabellut
i als volts de l'aire proper galvanitza salobror l'aura estàtica.
Com l'imant l'herba del ferro o l'espasa al cor,
ara cap a l'escorça tremint de l'ivó Naorte,
ara cap el mur fabricat de dintells de Pic Gueron,
ara cap arreu esvaint la figura per moments com floc del nevàs abismal,
així s'adreça i environa el velló pilós
embolcallant l'imbècil mormol.

L'antic àngel dels bells caiguts s'aferra
amb ses urpes de cisar brases
als tupins de fang d'aigua-neu que pengen dels rostos.
Sovint es trava a les escletxes de les llastres marmòries
on grinyola de plaer batut pels llambreigs solars.

Als declivis vidrats de les canteres verges,
esgarrinxa urnes per escondir becs daurats de gralles,
el so dels quals governarà amb l'udol suau de l'aire vespral
la monodia de l'ésser ominós.

Del cim estant albira lasciu,
amb els seus ulls setinats de vedella,
per on la lluna escriu la seva ronda intemporal,
el muntanyam molsut dels avalls
que les vaques pasturen estabornides perdent l'oremus i el temps,
com èbries de distàncies que s'abreuen i d'intervals que s'escurcen.

Belio cerca la ingent fredor, l'asfíxia eixuta del torb
per minvar el dolor amagat de la pústula acerada,
glopeja estrident el tallant ventim
i oxigena els nervis perifèrics que obliden el punyir del mal.
És per ço que s'enfila les matinades a les carenes i crestalls
on immòbil dalt la timba gaudeix l'ensopiment sangglaçat.
Llavors cus son cervell amb els fils vidriosos de la recordança
i pensa obsès els temps remots de l'antiga vida celestial:

Envanits d'harmonia gosaren alliberar-se del ritme còsmic,
mes la inèrcia exempta dels inicis dominà amb les hosts arcangèliques
la bèl.lica inquietud d'aquells esperits delicats,
caiguts en l'aberració clara
de voler excitar la successió infinita de l'ordre.

Arraulits al castre ingent de Pirineu, encerclat de paor,
a les cornises solcades per la veu d'un oceà
i la vibració d'un mar fulgent,
sostenIren l'embat armífer de la força atordidora.

Els lúcids amarats de no res assoliren el reducte
estassant amb blaves espases els antics germans de tranquil.litat,
abrandant els tucs i les comes,
despenyant pels estimballs a la tenebra
els trossos ardents dels hoplites primitius.

Belio, trinxat per l'esmolat sabre del guerrer Gaziel,
de faç magnífica i mirada perduda a les aigües sucoses del Gènesi,
cessà la frisança sucumbint a l'oscil.lació pura de la vara mineral.

Malferit per la cisada incurable,
condemnat a suportar sempre l'entranya de carn oberta,
rodola per les graves gegantines i les geleres relliscoses,
s'aboca als buits gravitants
i al circ tancat de Baborte l'acull l'aigua pesant d'un estany en tensió;
cau sense destorb ni escumall
i l'interior xaropós i plàcid que escup la llum
l'atreu al si llotós on l'amable descans l'exhaurirà segles.

Els obstaculitzadors,
en la fugida esgarrifosa que el vessà al buit oblidat,
a l'espès amorf generador de contencions,
abandonaren en terrasses i comalades
muns de gegantins ganivets de pedra foguera i sílex.
Eines rovellades pel seguici indeturable dels cicles,
que resten acumulades de força primordial a les tarteres de Paderna
o al llambordam de Comaloforno.

Num llençà a la tenebror de la matèria passiva a Hulda,
rossegador d'inanimació per l'anhel d'assimilació de tota substància,
després de la inalterabilitat del Zurvam Akanaragh:
el temps il.limitat que estenía la letargia.

El tronant principi ressolutor accedí al regne lluminós
i la matèria endegà la conquesta del moviment.

Rera el fragor estavellat dels ecos a les fondalades,
la fortalesa espetega per la cremor de les silves.
Foses secrecions bavegen per les costes
i els carbons encesos liqüen les congestes
i tenyeixen de cendra les geleres.

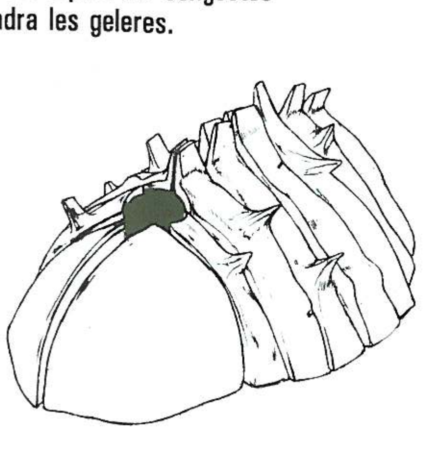

Revifallat pel desnodriment secular als fangs granítics de l'elevat llac,
habità el súcube les ruïnes de la devastació.

Sortí dels pòsits llefiscosos desvetllant l'alè primordial,
flotant a les superfícies esteses de la cista,
mar metàl.lic setjat de carreus de basalt
colossals, dipositats.

L'animal anterior fou besat pel raig de líquid lluminós de Rigel
i el xàfec de rectes transparents
emeses per les germanes del firmament corbat.

Seguint amb el front abstret en els principis l'esquitx estelar,
anà desplaçant-se ensems que la volta sideral
a les ribes fredes mortes d'ones i de moviment,
on fou admès aquell cos primitiu.

Revelació del jorn,
l'esmolall de l'aurora projectà ombres a la pantalla esmerilada
oberta dalt el forest.

La matinal atmosfera afaitada li eixamplà els maxil.lars
i els cans udolant a les pradúries ombrívoles l'alertaren
ordint confusions a l'emoció iniciada.
Desentumint la punxor salivar de les idees.

Polint perill, llevat del sauló estèril de soroll d'aigua,
s'adreçà al tamís vegetal.
S'ajaçà als esbarcers de ginebrers, grosellers i ums.
Els cans esgüelladors follejaven clapitant el tàlveg noctun de l'aran,
celat de freds ferments.

El cos originari albirà la destra ascenció del disc igni
que s'aixecava rompent el perfil dentat de dics que amaguen la tenebra.

Llavors delerà els cims —ras espatllam columnar de l'atmosfera—,
els tucs —cadires d'aberracions magnètiques—,
les comes i els afraus on fregueja la llum
fent reverberar els murs un cop ofegat el dia,
com els pals de saüc tendre resten fogant consumit el flam
i amb els que dibuixen màgics gargots sobre el tel nictal
els fills de les tribus sordons, andosins i arenosis.

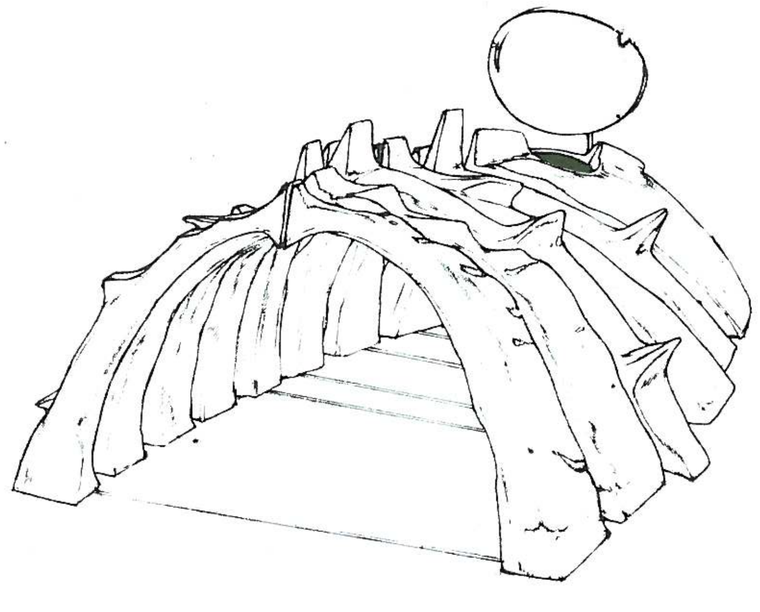

Pujà pels plans oblics, drets al vèrtex enlluernador
que llença clarors de lluna amortallada de llençol.
Recorregué les calçades pel laberint de conques,
coneixent els reductes de sa estança: rius, dallius i grandàries.
L'error del temps embolcallà les perspectives gastades.

El vençut flongeix el tendrum hematós que refreda el vent,
enganxant al batec viscós pètals blaus de genciana,
com trencs d'espill espargits a les flames laminars.
Talment guarnint vesta de cota obscena de vermell
i d'atzur escates clavades.

Li resta del magnífic combat l'elm de fulls i dents de quars
que reflecteix diafanitats de sa testa com Júpiter pagà,
com el far de ferro líquid a les aigües informes,
com espitlla la terrassa on descansen milers de rocs
sota un cel que s'enfosqueix.
Així bada amb el casc mineral i el descarnat calb,
pels erols ventats, per l'abandó de les calmes,
accedint als licors sensorials de les gencianes puríssimes
que creixen als glevers englotidors.

Tem la mirada del llop cerver,
i mai no vol topar-se amb l'unicorni de les valls d'Andorra,
que menja els tous caps dels dits de les gents als boscs.

Quan s'obren els núvols negres i cau com una ascona un raig de seda,
canta i fa el soroll lacònic de les flames.

Li plau cercar els llamps que corren pertorbats
per arestes i crestalls,
devorant les artèries de llum
i xuclant els nervis d'energia que patinen per la faç sòlida,
amarada d'aigua sense sals.

Foll pel brunzir elèctric, glopeja flaires de sofre pudent
i sent a la fel de les dents, el xerric polsós de la mort.

A l'aresta somital, el fulminen les agulles estelars,
omplint de saliva els vasos de dolç pedregam,
àdhuc d'agres bilis que rellisquen per les fissures,
rellentint les matèries amb colors de pensaments dissolts.

Els ràpids humors còsmics encalcen nubífers bistres i bruns,
esgavellant-los i esbargint escòries flotants en remolins distrets,
a l'entorn del tuc on habita el transtornador deu solar Neto:
lloc exterminador de tormentes.

Als vítrics envans de gneis mullat,
a les àgils parets on s'acosten els núvols,
a les murades llargarudes,
sent les campanes distants de so embenat de piscina,
i son esperit romp llençols de gebre,
esmicola hèlixs als altars,
estira cables de sirena clínica
i el cant del riu mòbil el gronxa captiu,
amb remors submarines d'angúnia clara.

La negra pantera xarrupa als tolls de les tutes hidrogen líquid,
al temps que sons opacs de silenci
declinen darrera la cortina del nivi descens.

Amb ulls glaucs farcits de llet de mamífer,
il.luminats d'esquitxs de soldadura autògena,
a l'encalç vampíric de tebior de ramat
albira l'hemicicle: cisterna de traumes atmosfèrics.

I als abominables cantals de Pic Morto,
deixa dispersos els budells violetes dels ixarsos, humits de cel:
encenalls inerts sota un sostre pertorbat
per un sol emmerletat amb lloses de pell cremada.
Així plany a l'astre la terrassa gemmada de la coma.

Les aigües encara són caldes,
mort el sec espetec de les exhalacions als feixants.

Desolació dolorosa daura la música vibrant de la terra.

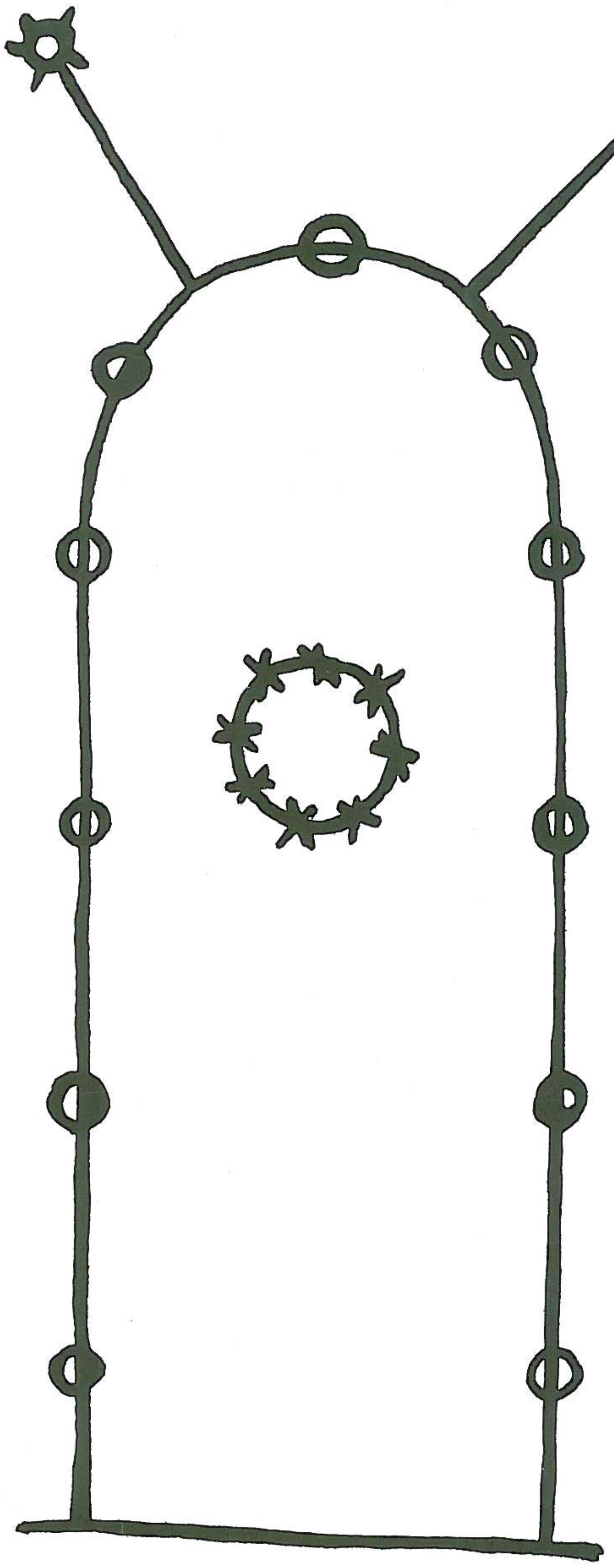

El frontó clavetejat de genives
alça el seu edifici ofegat de fumeres de llauna.
El gir frisant del foner galvanitzà tolls escaldats.
L'halo llunar atreu polsim de còrnies d'isard.
Sent les aeronaus amb el seu tro escapçar el bloc de densitat aèria,
i traçar el fueteig rectilini a la llum vomitada.

Amb claror d'aleteig de xixella,
amb arèola de coeteig diürn exsudat de greixos transparents,
amb el repòs net guaitant tots els relleus de la fondària
disposts en un sol pla,
el pensament sondà freqüències amorfes:
...a l'Univers estàtic tots els punts de referència resten immanents.
Sense moviment la forma no existeix
i tanmateix la matèria sense la forma,
puix la matèria té per fi resoldre's, verificar-se,
substanciar-se en tant que acte, signe existencial.
Per açò sense forma,
la matèria, fenomen de tangibilitat existencial, no es causa.
La primera matèria és doncs el moviment
que ensems és la primera existència.
El moviment no necessita pas de matèria per a ésser,
car a aqueixa per a existir, li cal el moviment.
Aquest és lliure; energia primitiva que no metamorfosa
fins no admet un supost de matèria,
que acabarà essent quan succeexi la fusió.

Llavors sentí créixer prims cabells a la superfície cerebral;
sense respirar tastà amb sa llengua l'aire viscós.

Tibantors de temple ecoic dugueren al tedi absort de l'il.luminat
aquell pedaç d'organisme calat de trau trapezial.

L'halòmetre exhala calitges bòrnies al caire d'un bassal fètid de colors.

Gai gebre omple l'hangar de l'estany de Barz,
on motors greus i monòtons polaritzen reflexos.
Auguri d'ombra dolmènica atabala el soroll lamentable als vivents,
que romanen a la graderia amb dilació de cisterna.

Piles als aigols podrits fan rampa als fluids,
aturant la roda sònica que les forces aèries eixamplen.

Al quer mistèric, el caïrn que honora els homoiois primigenis
dissipa basarda al cor lleu de Belio,
quan guipa les rutes dels estimballs, els globus magnètics,
els precipicis on s'aboca el pensament.

A les balmes de gel,
un xiscle d'endoll electrònic executa esverades convulsions.
Corrent letal rebrega les parets.
Amb sa llengua sense pell, llepant el llisall glaç d'hiverns consumits,
el visionari rau als obis opacs i translúcids,
somniant enormes caps cavallars
que eguinen climes blaus amb ferocitat d'albada.

Anihilen ensems els primogènits pels afraus silenciosos,
amuntegant de cossos joves l'esglaonada,
bastida de gel sagnós a les hores matinàls.

L'esperit obac al.lucinat de miratges
envaïts de badies amb cel de vàlvula i llanternes de vapor
buida emergència del conscient absolut,
lapida substàncies dissipades d'estatisme,
doncs fressa de felí s'atansa per l'aiguavés.

El tomb aeri voleia ahucs de bateria arran dels occits,
que inanimats per l'aürt del matx carnisser pesen al sòl mineral.
Estigmes inerts deixondeixen als col.lectors nàusea de respiració.
Fogueres als terrats, carrils a la umeda, l'evo expira.

A les banyeres de diorita se submergeix el cos flàccid,
aigües i bàlsam l'ofeguen de letargia surant a la saba geològica.
Llefiscós ensonya sorolls d'aixetes a les bardisses,
respira sensacions de gorg al bac sinistre.

Tardorenc el corrent d'aire a la valleta assolellada.

L'atuell de coures xafats abranda la pols àrida de l'aspre fogony.

Bromols encesos recorren els cantons foscos amb llum de flama de murtra.

L'aire mort de turonada navega excitant calfreds de metall als clots ombrívols.

A l'estació eòlica, dipòsits d'aigua destil.lada romanen drogats de gravetat.

Trànsit de llanterna rodola per la nuvolada nocturna.

General alarma llatzera l'habitant mefític, insensori a trets de sal,
al temps que bonior d'eixugavidres mecànic mortifica els eremites.

Vincla dimensions el silenci,
esvelt com la javelina que navega i traspassa ruixats d'hora baixa.

Nua la tarda,
quan les nàiades vomiten repugnants humors als confins del planeta
amb volada desesmada,
calma tediosa aterra la visió dels observadors,
tips d'escrutar relleus i perfils, farts de domar àrees i volums.

Ple de zel per magnituds perllongables, buidat d'oxígens,
crucificat a la llastra per on corre un llenç primíssim d'aigua,
poleix amb esguard d'ulls de moltó calcificats per cataractes
la confusió de llunyanies.

Reverberació fosfòria inflama la consciència dilatada
d'aquell passadís de dispersions, fluix distès de potències.

Al cim cobert de sal volta alífera l'hèlix.

Perdudes les nocions als averanys immediats,
els corriols sorrencs de la memòria raspallats pel massatge solar
duen la malaurança d'un gran floc de plumall caient lent al llis fangar.

Llepa els endolls alimentat de rampes,
nodrit de llet lumínica i amarat de salives
es recolza a les turberes de gas elèctric
on resten cúmuls de força primordial escarnats de la pell lítica.

Sent la bellugadissa maquinal dels àtoms
que es manifesta als forats i a les esquerdes de les roques,
a les canonades de plom i a la vesta aèria dels bassols.

Nervificat batzac de motor impregna ses vísceres
i la nàusea dels orígens fulmina la temporalitat de sa ment.

Cavalls a les mines galopen la fosca nuor amb soroll de bèstia.
Renills suats sota terra maleeixen recs i soterranis.

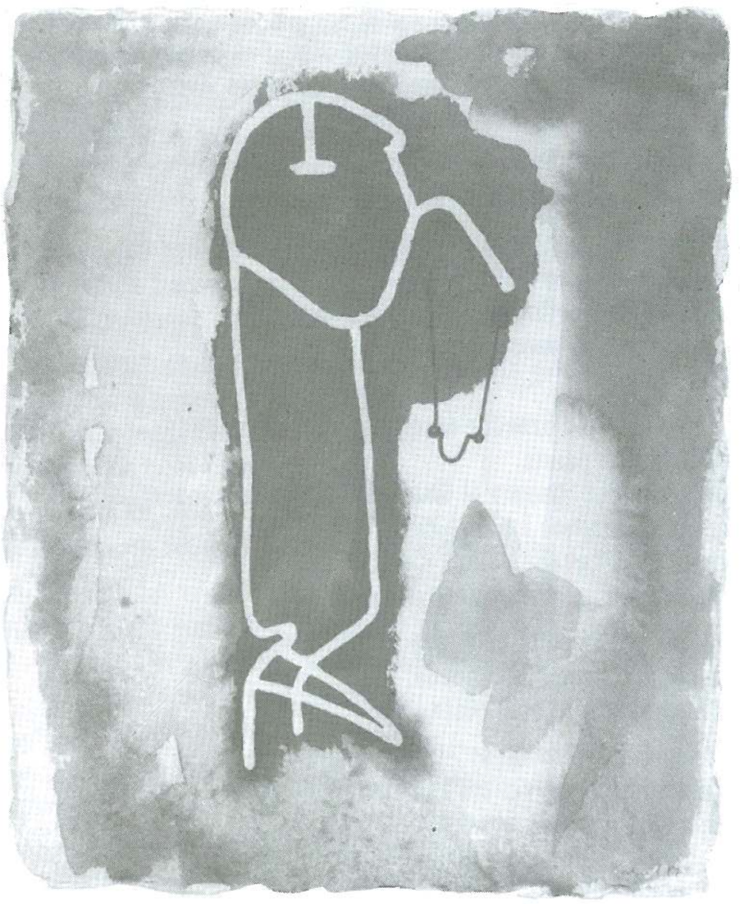

waw

Sent el seu cos subtil plecs d'aire de límit.
Al seu dins s'esmuny la claror dividida,
com xucla l'abisme vampir les aigües marejades del safareig.

Waw, temperi de neutrons, davalla pel bosc en declivi,
absorbint els colors de la fageda aiguada.
Al pas resta un fred encenall fosfòric de gelatina pètria.

Sota l'escorça transparent que el conté
tots els vents llunars fan u
i totes les llums solars exhaurides fa mil.lenaris
apilen cubs d'energia fòssil.

Com foc d'alcohol als deserts, son esguard extermina relleus,
anihila l'òrbita de Saturn, occeix l'aviram.

Placa-làsser sent créixer la remor sorda dels minerals.

Projecta al suc estelar el seu vaivé de medusa,
ombra translúcida de la seva ombra,
còrnia gegant de nacre fos
que com batall a les tenebres pendula a cambra lenta.

Quan al seu ball de ritme intemporal
pressent l'essència absent d'un àngel caigut,
el devorador de carn de reis,
fet gresol de combustions,
accelera l'àmbit que l'acull,
sedueix els humors flotants,
cisa amb trompeteig de tiges d'herbei el vent solar
i transporta els principis d'interès matèric de l'adversari
a l'estat paral.lel de l'Univers,
com ferrocarril nocturn i veloç.

Amb somriure de dofí i ulls clucs de sonàmbul,
liba fotons solitaris als ombracles de la constel.lació.

Del bàndol nuvolar neix la figura de diafragma de tudó.
Sense avís i en estat de gràcia, flaire pur d'ozó
que crema de dolç les fosses nasals i desperta el llacrimal
submergeix les ciutats, habita els reflexos.

Polaritzat per l'ombra dels planetes
gravita estès i rígid damunt els estanys i navega ert afluents i avingudes.

Veu el futur mític que s'escriu amb dígits exempts
damunt les exhalacions matinals dels glevers embardissats de brolla tendre.

Als terrats, a les tines de zenc,
escalfa aigua morta que beu solell.

El fantasma del centaure menja herbes sagnants a la rocallosa Meda,
els jorns de llum nafrada.

La cabellera, ble de panotxa bronzejada pel plat ultravioleta,
es nua a les torres de conducció elèctrica,
espetegant folles dèries de suplici, devot deliri aeròfag.

L'oceà belluga els seus músculs grisos d'elefant,
mou l'interior vinclant onades de matèria femural.

Ceguen els astres els vivents
quan transita homicidis de brollador encisat.

Del cap del cometa estant,
amb la planta dels peus de pell de llengua de merla,
ficada als gasos roents i a les gemmes gelades de la crostra mòbil,
dempeus i enorme com la fumera grassa d'un incendi
desplega ses grans ales,
per dalt, turgents butllofes d'aigua,
per sota, de bocins esmicolats de nacre amb còrnies d'ermini,
per reflectir les emissions galàctiques
com l'aigua d'una piscina dibuixa netedats
al galamó tes i fi de les femelles.

S'ajup com la molla felina del saüc tendre
i d'un salt gamba la talassa incorpòria que l'amara,
travessa exsangüe túnels i turbines que trenen les direccions
fabricant la corda que arronsa el nucli de l'Univers,
tatxa com el bisturí esmolat a les pedreres solellades d'Illa Fernera
els corrents que fent un talús de força
separen el cel transcendent de la terra tangible
i exsuccés per l'aigual vapor atmosfèric
planeja entre confusos cells oxigenats.
Els lleus tombs del ventijol cimal el colpegen cap a l'ampla coma
on davalla ràpid fins estimbar-se al cobert fresc de neu hiemal.

Ses grans ales resten lluent a l'astre cèlic
mig embolcallades al volvall nivós.
Entre els grumolls glaçats neixen les butllofes alars
i els nacres capgirats dels alerons berlats.

Dessús la succió terrífica de la celístia insípida
roman lapidat com l'aigua beneïda.

El feraç mefític, corredor d'hàbitats,
topà amb el resplendent plugisser ajaçat al llit pneumònic.

Amb ulls de salnitre hidratats per la talassa meridional,
ràbia d'ictiòfag embassat en mercuri irrigà els porus de l'esquenall
en veure l'au maquinal, l'avió primigeni de la guerra d'arcans.

Vomitant solitud sentí Belio la fluixa letícia dels tàlvegs ubèrrims
i l'exalçament sant de les mirres palatines.

Waw esbatanà les cluques pupil.les així el broc dilatat d'un tanc d'aigua.

Enrera la travessia letífera,
fuga de celatges orbitals llambrejaren l'insubstant.

Els primers sorolls de les seves vísceres acríliques
foren els siules vagues que dissimulen les cavitats,
les veus hipnòtiques que s'encanten als vials escarxallats de Roca Sirena,
el respir metal.lífer de les deus als devessalls de rellents falgars.

Turbulenta mal.leabilitat de la memòria
en el retorn esculpit dels paisatges mentals
que calquen en somnis bípars el passat gomós
i el present distret en basardoses percepcions iguals.

Àvida sonda a l'àrea pristina de la substància.

On és l'origen mòbil?
El temps aturat del futur mai neix perquè sempre és possible.

Amnèsia oblonga palpà els sentits esbaltits de Waw
als bassiols repugnants del desconcert.

El som, perímetre espacial conductista de seràfics mareigs,
el cedí inexorable al benigne temps mortal que venera la finitud.

Flux de remotes centelles radia la polpa burxant del fluid sutjós.

Fatiga espasmes la clapa sinòvia que fractura als cúmuls la mola d'aigua.

Bufor venenosa insufla ventilades a la pel.lícula sensible de l'ànima
que inocula l'anèmia fatal en la dissort tòxica dels espills.

Al jorn preclar, mòrbid el súcube,
veu brunyir miralls a l'ombra vella dels turons.
Focs de llautó fos encimbellen la talaia
quan el vent fa gambades de llum de pendís esmolant sons clars
i esclaten amb estrèpit eixordador les naus del frigorífic.

El pesant bloc flexible de llum zumzeja la silva.

A l'heroi Oïsme, de mortalla un ausberg de quars.

La sòlida llum zenital fa gimnàstica al sòl de l'estadi.

Sidera l'aeromant el.lipses
setjat d'amenaça destil.lada.
Ombres veloces, mirall en repòs.

Un núvol d'amnèsia s'alça dilatant plenituds de claror.

material
tècnic
artístic

batan, 23 reus

AM bròs

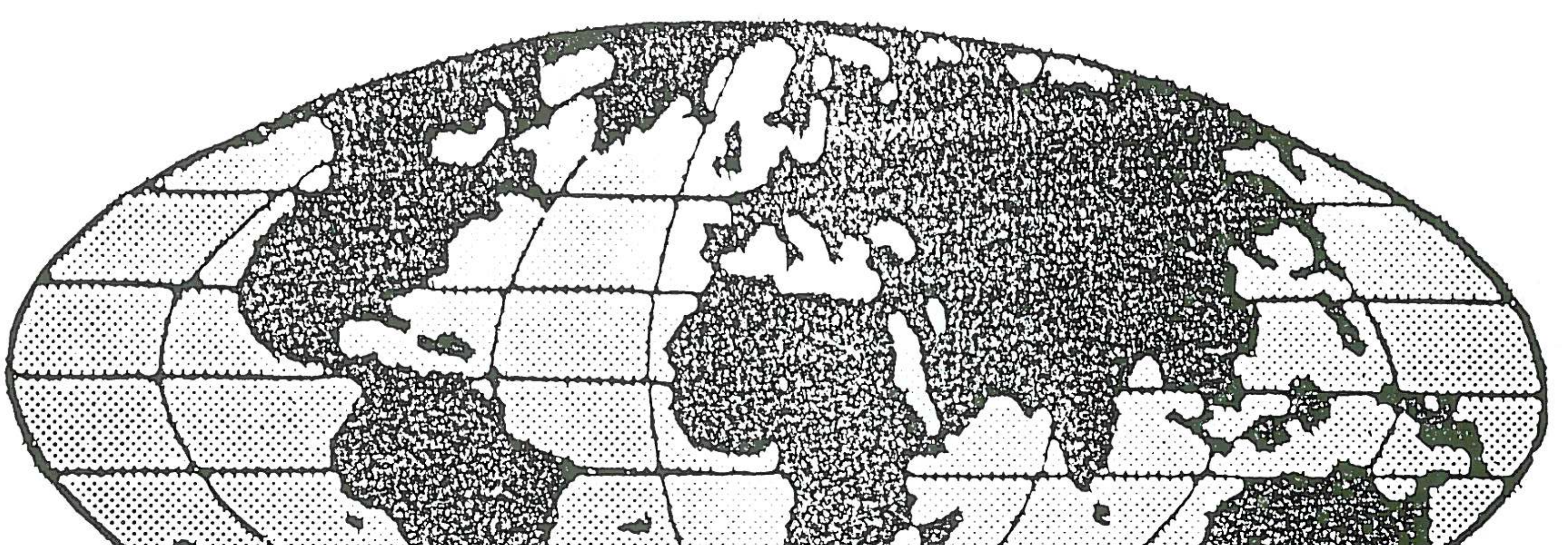

B O U T I Q U E

TINERI

C/ Jesús, 35 REUS (Tarragona) Tel. 977/30 68 87

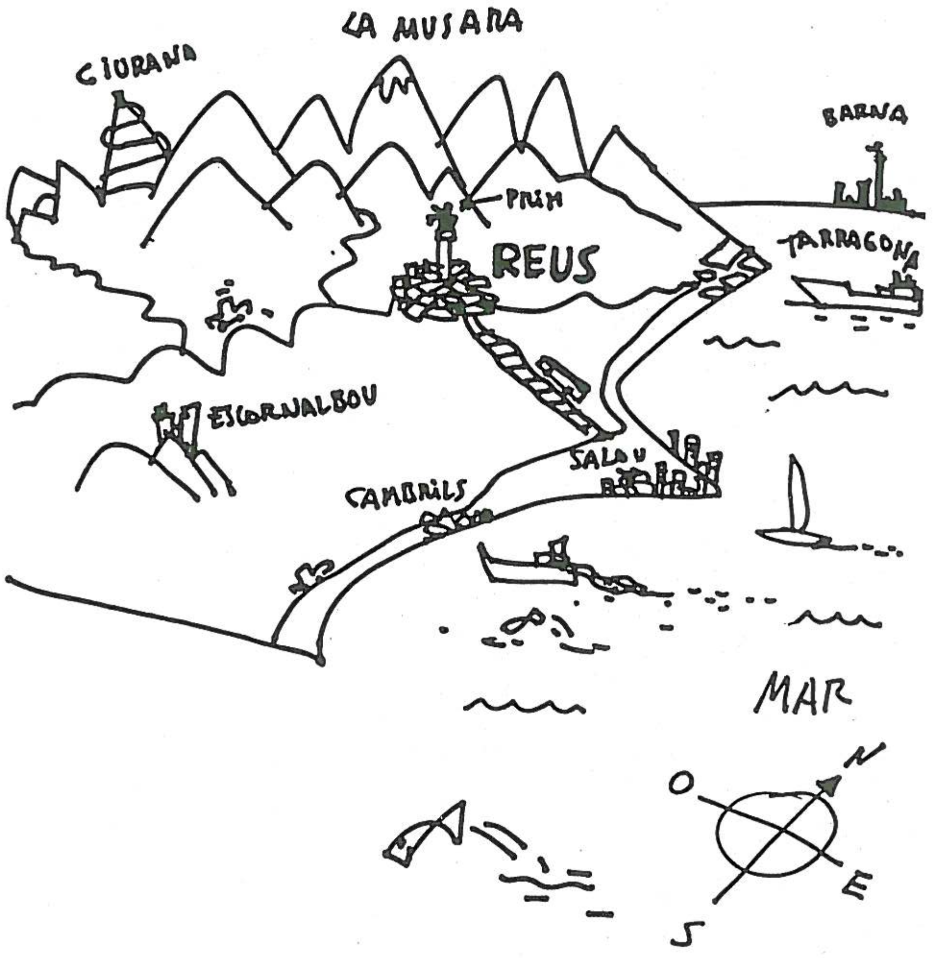

PETIT MAPA DEL BAIX CAMP

EL BAIX CAMP

EL BAIX CAMP ÉS UNA PORCIÓ DE TERRA QUE VA DES DE LA SERRA DE LA MUSSARA TOT BAIXANT FINS A LA MAR, PER UNA BANDA, I DES DE TARRAGONA A L'HOSPITALET DE L'INFANT, PER L'ALTRA.

ES DIU BAIX CAMP PEL GRAN PENDENT QUE HI HA DES DEL QUE ANOMENEM ALT CAMP FINS A LA COSTA. AQUEST PENDÍS ÉS TAN I TAN PRONUNCIAT QUE JA ELS ROMANS ANOMENAVEN AQUELLA TERRA BAIX CAMP, I LES SEVES LEGIONS EVITAVEN LES INCURSIONS ALS SEUS INDRETS, PERQUÈ SEGONS ES DEIA ESTAVA HABITADA PER BÀRBARS QUE NOMÉS MENJAVEN COCA DE RECAPTE I BEVIEN UN VI ARDENT I MOLT FORT. DE TAL MANERA QUE ELS ROMANS NOMÉS S'ESTABLIREN A TARRAGONA, ANTIGA TARRACO, I EVITAREN AL MÀXIM LES EXPLORACIONS CAP AL SUD.

ACTUALMENT, SI ES VOL TENIR A L'ABAST DE LA NOSTRA VISTA EL BAIX CAMP, NO HEM DE FER RES MÉS QUE PUJAR FINS A LA MUSSARA, UN ALT MONTICLE, ANTIGA MUNTANYA MÀGICA, DES D'ON ES VEU MAGNÍFICA TOTA AQUESTA FÈRTIL PLANA.

LA CAPITAL DEL BAIX CAMP ÉS REUS, UNA POBLACIÓ QUE VA TENIR EL SEU MÀXIM ESCLAT EL SEGLE XV. JA QUE COM SE SAP, CRISTÒFOL COLOM ERA NASCUT A REUS (DE LA MATEIXA MANERA QUE ALTRES GRANS PERSONALITATS COM WALT DISNEY, EINSTEIN, GINA LOLLOBRIGIDA I MIQUEL ROCA). DÈIEM QUE, COM QUE CRISTÒFOL COLOM ERA NATURAL DE REUS, NO VA PAS DUBTAR A INVERTIR TOTES LES SEVES RIQUESES EN AQUESTA CAPITAL, EDIFICANT ENTRE D'ALTRES, EL CASINO, EL CENTRE DE LECTURA I L'ESTÀTUA DEL GENERAL PRIM A CAVALL, QUE COM SE SAP ÉS COMPARABLE DE MIDA A L'ESTÀTUA DE LA LLIBERTAT DE NOVA YORK. DINS DEL SABRE DEL GENERAL, CAP UN REUSENC ASSEGUT. AQUESTA ARRIBADA INESPERADA DE RIQUESES VA FER DE REUS UN CENTRE MUNDIAL, D'ACÍ VE EL FAMÓS ESLÒGAN REUS-PARÍS-LONDES, PERQUÈ LES DECISIONS POLÍTICO-FINANCERES ES PRENIEN EN AQUESTES TRES CIUTATS.

LA DECADÈNCIA DE REUS VE PER LA FOLLIA DELS REUSENCS DE MENJAR LA FAMOSA COCA DE RECAPTE, PERÒ PARLEM-NE, DE LA COCA DE RECAPTE...

LA COCA DE RECAPTE ÉS UNA BASE DE MASSA DE PA AL FORN, AMB ALLS, CEBES I PEBROT VERMELL PER SOBRE; S'HI POT AFEGIR UNA BOTIFARRA O BOTIFARRÓ I UNA SUPERBA ARENGADA. FIXEU-VOS QUE D'AQUESTA PELEGRINA IDEA VÉNEN LES FAMOSES PIZZES, JA QUE QUAN ELS CATALANS SE'N VAN ANAR A LA CONQUESTA DE SICÍLIA SOTA EL COMANDAMENT DE PERE II EL GRAN (1276-1285), ELS REUSENCS QUE ANAVEN AMB L'EXPEDICIÓ, A PART QUE DEIXAREN FILLS IL.LEGÍTIMS PER TOT ARREU, TAMBÉ DEIXAREN AQUESTA MAGNÍFICA HERÈNCIA: «LA COCA DE RECAPTE», ÉS A DIR, LES FUTURES PIZZES, I DIGUEU-ME, QUÈ SERIA DELS ITALIANS SENSE LES PIZZES, EH?

BÉ, ANEM PER FEINA... COM DÈIEM, LA DECADÈNCIA DE REUS COM A CENTRE MUNDIAL ARRIBÀ PER AQUEST ENDIMONIAT COSTUM DE MENJAR A TOTHORA COQUES D'AQUESTA MENA, AIXÒ VA CONDUIR AQUEST MAGNÍFIC I VALERÓS POBLE A LA MÉS ABSOLUTA DEGRADACIÓ FÍSICA, PSÍQUICA I MORAL. A MÉS A MÉS, LA INVASIÓ DE LA FIL.LOXERA, ANIMAL GEGANT I MONSTRUÓS QUE VA ENVAIR EL PRINCIPAT A PRINCIPIS DEL SEGLE PASSAT, AFECTANT ESPECIALMENT EL BAIX CAMP, VA SER DETERMINANT PER A L'ENFOSAMENT DEFINITIU.

NOMÉS A LA RENAIXENÇA ÉS QUAN REUS I EL BAIX CAMP COMENCEN A RESSORGIR. UN CANVI A LA DIETA, DEIXAR DE MENJAR TANTES COQUES I TASTAR ELS FRUITS SECS, L'AVELLANA, L'AMETLLA, LES NOUS, FAN QUE AQUEST POBLE COMENCI A REVIFAR DE NOU.

PER AQUESTS DIES TÉ LLOC UN INVENT QUE APORTARÀ GLÒRIA, HONORS I PELES AL BAIX CAMP: EL FAMÓS POSTRE DE MÚSIC!, UN DELICIÓS MENJAR QUE BEN AVIAT S'IMPOSARÀ A TOTES LES TAULES DEL MÓN. ÉS UNA DELICIOSA MESCLA, BARREJA, A BASE D'AVELLANES I AMETLLES TORRADES, MÉS UNES FIGUES SEQUES; TOT AIXÒ ES POT ACOMPANYAR DE GALETES ASSORTIDES I VI DOLÇ. AQUESTA COMBINACIÓ MERAVELLOSA I ÚNICA FA QUE AVIAT CREIXIN ELS AVELLANERS, ELS AMETLLERS, LES FIGUERES I LES FÀBRIQUES DE GALETES ASSORTIDES PER TOT ARREU.

AVUI, AIXÒ ÉS UNA REALITAT I DES DE LA MUSSARA ES CONTEMPLA UNA MAGNÍFICA PANORÀMICA, CAMPS I MÉS CAMPS D'AVELLANERS, AMETLLERS I GALETERS.

LES POBLACIONS MÉS IMPORTANTS DEL BAIX CAMP SÓN, A PART DEL JA ESMENTAT REUS, MONTBRIÓ, RIUDECOLS, SALOU, VILA-SECA, MONT-ROIG, RIUDECANYES I CAMBRILS.

PERÒ EL RESSORGIMENT ABSOLUT I DEFINITIU DEL BAIX CAMP HA ESTAT DEGUT, HONORS A PART A L'INVENT DEL POSTRE DE MÚSIC, A LA GRAN QUANTITAT D'ESQUIMALS, PINGÜINS, GUITLLES I ORDINARIS DE CABELL ROS QUE, CADA ANY, TANT A L'HIVERN COM A L'ESTIU, MIGREN CAP A LES SEVES MAGNÍFIQUES PLATGES, ANYS ENRERA PLENES DE AIGUAMOLLS, CANYES, PANTANS FASTIGOSOS, COCODRILS I MOSQUITS, AVUI RECONVERTITS EN MAGNÍFICS GRATACELS, CUCONES TORRETES I MULTICOLORS CÀMPINGS.

FINALMENT, CAL DESTACAR EL CARRILET, PETIT TREN QUE PORTAVA ANYS ENRERA ELS REUSENCS A LA PLATJA DE SALOU EN MÉS DE 8 HORES I MITJA. AVUI, GRÀCIES A LA MAGNÍFICA AUTOPISTA, ELS REUSENCS PODEN FUGIR A LA COSTA BRAVA EN NOMÉS TRES HORES. PERÒ LES VIES DE L'ANTIC CARRILET ES MANTENEN COM A SÍMBOL D'UNA ALTRA I FELIÇ ÈPOCA.

XAVIER BALLESTER

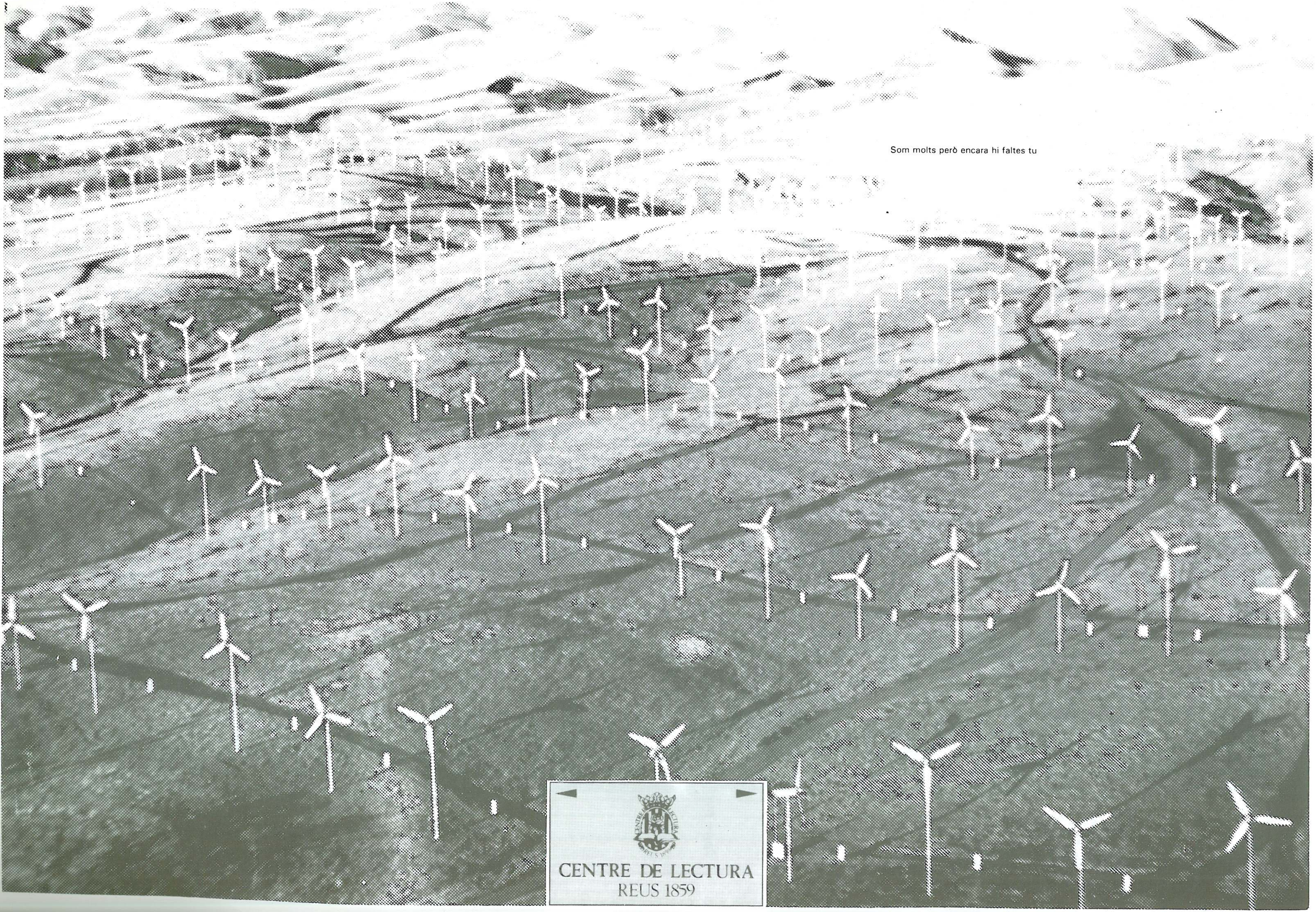
Som molts però encara hi faltes tu
CENTRE DE LECTURA
REUS 1859

Introducció a Guitar Craft

Guitar Craft són tres coses:

1. Una manera de practicar la guitarra.
2. Una manera d'entrar en relació amb la música.
3. Una manera d'exercitar la pròpia persona.

Desenvolupant una relació amb la guitarra, desenvolupem una relació amb la música. Com més a prop estem de la música, més a prop estem de nosaltres mateixos.

Els detalls de cada curs de Guitar Graft estan en principi sense definir, de manera que a cada curs es pugui trobar un nivell i un caràcter propi. Generalment cada dia treballem individualment i en grup, amb sessions personalitzades perquè poguem centrar-nos en les necessitats individuals de cadascú. La meva intenció és impartir els coneixements per tocar la guitarra amb pua més que no pas centrar-me en la teoria musical. Això pot ser tan intensiu com l'estudiant ho vulgui. Segons la meva experiència, la música té una presència benevolent sempre a la nostra disposició però, en canvi, nosaltres no estem freqüentment a disposició d'aquesta benevolència. Amb una certa aplicació i interès el nostre estat receptiu pot canviar i és en aquest punt òptim on trobem que la música ens està esperant. Així, doncs, el problema està en com ens ho fem per assolir aquest punt. L'orientació de l'atenció és fonamental: si no es pot concentrar i orientar l'atenció no es pot fer res. La relaxació també és fonamental: poques coses es poden fer quan estem en tensió. En un estat relaxat i amb la nostra atenció a punt comencem a ser sensitius a les nostres necessitats del moment.

El curs introductori de Guitar Graft o Nivell U és obert a tots els nivells d'experiència, fins i tot al nivell cero: el que fa falta és la intenció i el propòsit adequat. L'èmfasi se centra més en com es toca que no pas en què es toca. Treballem el nou sistema estàndar d'afinació de guitarra i després set exercicis que s'inclouen en aquest primer curs: anomenats els Set Primaris.

Molt pocs estudiants d'aquestos cursos introductoris estan preparats per practicar tots set exercicis. Tot i que molts dels exercicis per a la mà esquerra es troben a moltes altres escoles, no tinc coneixement de cap escola que s'especialitzi en puntejats i arpegis en el nivell que ho fem a Guitar Graft. Per la importància que donem al fet de desenvolupar un centre de gravetat per a les dues mans, anomenem aquesta manera d'enfocar el curs «The Middle Way». Hi ha exercicis auxiliars derivats o relacionats amb els Set Primaris que s'utilitzen generalment per respondre a les necessitats individuals de cada cursillista i per desenvolupar la programació personal de cadascú. Quan fa falta, en aquest nivell hi ha d'altres exercicis a l'abast, com pot ser l'exercici de Divisió d'Atenció, el qual és una introducció a la pràctica del funcionament coordinat de les dues mans. D'altres exercicis més sofisticats i tècniques més subtils, com ara l'Exercici de Transmissió de Qualitats o el d'Assumpció de Virtuts, requereixen d'una introducció i ensenyament totalment personalitzat. La Tècnica d'Alexandre ha demostrat ser molt útil i ha esdevingut característica de la majoria dels cursos de GC. El treball que es fa amb relaxació i amb la sensació de presència personal està directament connectat amb el treball que es fa sobre l'atenció; el qual, a la vegada, és relacionat amb el cultiu de la relaxació per pròpia voluntat. S'ofereixen a l'alumne una sèrie de reptes i, més que dir-li que faci això o allò, se'l convida a marcar-se fites a l'abast de les seves limitacions i talent. Es dóna espai a l'alumne perquè actui per pròpia iniciativa i, molt sovint, alumnes de més experiència estan dispostos a donar-li suport i animar-lo. El factor sorpresa és un ingredient important del curs.

Si la música és un art i el músic un artista, com ens hi podem aproximar d'una manera tangible i pragmàtica? Guitar Craft, com indica el nom, és un tipus d'habilitat: això és, desenvolupar una capacitat instrumental que pugui ser resposta directa a l'impuls creatiu de la música. Simplificant, això vol dir que el músic ha de ser com un instrument ben entrenat que la música es cuida de tocar. Així ens aproximem a l'intangible treballant sobre el tangible. Hi ha un cert nivell d'aplicació i d'esforç concentrat, on l'habilitat es transforma en art. Es molt senzill d'explicar però excepcionalment difícil d'assolir. En el Nivell Primer comencen a ser competents en el que fem, en una tècnica flexible. Aquest és el fonament de la disciplina personal. Un cop establerta, la disciplina ens permet de ser efectius, això vol dir complir amb el nostre compromís a temps. Encara que sembli difícil d'entendre, és senzill de practicar.

En el Segon Nivell apliquem els principis de GC relatius a l'afermament de la pràctica personal i a l'assimilació del repertori de Guitar Craft, que creix al llarg del curs. Els temes de GC són bàsics per al repertori. Es dóna importància al fet de poder treballar en grups de diferent mida. Hi ha tres contribucions que es poden fer a un grup:

1. Una nota. Si només podem tocar una nota, ja n'hi ha prou. A aquesta nota, se li han d'aplicar tres criteris.
   — Que estigui afinada.
   — Que es toqui en el moment apropiat.
   — Que, tot i estant afinada, soni bé.
2. Silenci. Això encara és més difícil que no pas tocar una nota. Estar-se en silenci és de vegades molt, molt difícil. Si és massa difícil, llavors es demana de fer la tercera contribució.
3. Reprimir-se. Això passa quan pensem que és moment de tocar la nostra única nota però sabem de totes totes que no podem fer-ho.

Així, doncs, contribuïm amb so, silenci o simplement amb quietud.

En el Nivell Dos sovint introduïm un exercici per estendre el moment en què la nostra atenció està pendent. Té diferents formes, però l'essència és acostumar la ment a mantenir una estructura. Entrenem la ment a considerar les peces de manera integral. Un cop és establerta l'estructura, aquesta ens permet estar en contacte amb totes les notes de la peça musical, sigui quina sigui la nota particular que estem tocant en aquell moment. Amb pràctica, es pot arribar fins i tot més lluny.

Al Nivell Tres entra allò que suposa convertir-nos en músics: Quina és la nostra capacitat per a l'esforç? Què vol dir tenir un compromís? Sabem aplicar la qualitat de la nostra relació amb la guitarra a d'altres activitats quotidianes de la nostra vida, com poden ser el netejar el bany i la casa o cuinar? Així doncs House Craft i Kitchen Craft són part del Nivell Tres. Aquest és un curs llarg i és una manera de practicar el tipus de vida de l'artista. Es tracta d'una prova d'aptitud vocacional per als que volen ser músics professionals o per als que esperen que la vida musical sigui especialment atractiva.

Així, doncs, al Nivell Tres és on un s'esforça i pren compromisos. Què implica prendre un compromís? Mirem enrera on la música ens va captar, endavant cap a l'adquisició de la destresa i mentrestant anem treballant per tenir la capacitat d'assolir un compromís.

Els tres primers nivells ens porten des d'on la música és la força motivadora fins on l'alumne és capaç de treballar per pròpia iniciativa.

El Quart Nivell és on es fa un compromís per portar una vida dedicada a la música durant un bon període de temps. Inevitablement aquest compromís serà posat a prova. Mirem enrera cap al Nivell Primer, els nostres fonaments en Guitar Craft, la nostra experiència de possibilitat i de la música com una benevolent presència constantment a la nostra disposició; anhelem la capacitat de la pràctica personal i del repertori de GC; desenvolupem una sensibilitat cap al compromís mentre ens preparem per estar en condicions de realitzar un bon aprenentatge.

El Nivell Cinc és on l'estudiant fa un aprenentatge de Guitar Craft. El marc temporal d'aquest nivell són 3 o 5 anys. El mes d'abril del 87 hi havia 4 aprenents de GC. En aquest nivell es mira enrera cap al punt en què establirem una veu personal, cap endavant mirant de guanyar-nos la vida amb el que fem, i mentrestant treballem per seguir adquirint la destresa i habilitat.

Per a alguns de nosaltres Guitar Craft és un estil de vida. A Guitar Craft diem que no hi ha judicis a fer: acceptem tothom tal com és. No podem ser iguals en el talent, l'habilitat o l'experiència, però podem ser iguals en el compromís. Si no som iguals en el compromís, podem ser iguals en les aspiracions. Si compartim el mateix objectiu, hi ha alguna cosa que esdevé possible. A Guitar Craft diem que no hi ha errors, només n'hi ha un: el no aprendre d'un error que s'ha comès. A Guitar Craft no hi ha res d'obligatori. A ningú, se li demana que abandoni les seves creences personals o que accepti alguna de les idees presentades. Més aviat es demana escepticisme. La majoria dels cursos de Guitar Craft inclouen una presentació de la Sistemàtica del Sistema Musical, l'aplicació de la qual s'està demostrant cada dia més pràctica.

Guitar Craft és subvencionat als Estats Units pel Seminar Program of the American Society for Continuos Education, una societat registrada que no busca profit econòmic; a Europa té el suport econòmic del Red Lion Trust, una societat educacional que promociona la incidència social de la música i les arts. Els cursos s'ofereixen generalment en els seus 5 nivells. Hi ha hagut 18 cursos als EE.UU. entre el maig del 85 i el maig del 87, generalment amb una duració d'una o dues setmanes cadascun. Sovint organitzem cursos més llargs a Anglaterra per a gent que ja té un compromís més fort amb Guitar Craft. Durant l'any 87 hi ha planificats cursos del primer nivell a Alemanya, Holanda, Suïssa, Israel i els EE.UU., també hi ha programat un curs de més durada —amb residència inclosa— als EE.UU. per al 1988.

Sol.licitud: el tipus d'allotjament que oferim és adequat, però no necessàriament confortable i còmode. Tota la feina que fem, la realitzem treballant amb guitarres acústiques amb cordes d'acer. Els estudiants han de portar una guitarra acústica, cordes de recanvi i pues, un metrònom i un suport per al peu. La guitarra recomenada és la Ovation Shallow Body Cutaway (model nº 1867) o, si aquesta no és possible, és millor que sigui qualsevol altre model Ovation. Els estudiants que vinguin als cursos que donem als EE.UU. poden beneficiar-se del tracte especial que tenim amb Ovation i amb una botiga i poden aconseguir qualsevol model Ovation a meitat de preu del que marca el catàleg. El model recomanat costa 575 dòlars. Els estudiants han de dominar l'anglès oral i tenir almenys 18 anys. Als EE.UU. els cursos tenen lloc a la Claymont Mansion, prop de Charles Town, a West Virginia. El curs a EE.UU. costa entre 625 i 725$ i inclou el curs, la manutenció i l'allotjament. Recomano que aquests diners siguin producte del propi treball o recursos de la persona que ha de rebre el curs i que no provinguin d'una altra persona, aliena al curs: això és una important preparació per al curs i en certa manera forma part d'ell. Encara que a Guitar Craft no hi ha res obligatori, hi ha una cosa que sí ho és: el consum de drogues. En moltes cultures el consum de drogues és acceptat socialment i quasi legal, però aquí és completament incompatible amb els cursos. Una de les grans coses que jo he après dels alumnes de GC és com una gran part de la jove generació de músics ha estat malmesa per les drogues, en alguns casos d'una manera irreparable. Alguns alumnes han participat en els cursos de GC com a part del seu tractament de rehabilitació, això vol dir que l'ús que se n'hagi fet amb anterioritat no és cap problema per participar en els cursos. Però mentre dura el curs, tot i que no hi ha res obligatori, això sí que ho és.

Les adreces per als que vulguin més detalls són:

1. Guitar Craft, c/o ASCE, Rt. 1, Box 279, Charles Town, West Virginia 25414; 304-725-4437.
2. Guitar Craft, c/o EG Management Ltd., 63a, Kings Road, London, SW3 4NT.

Si vols prendre part en un curs escriu-me en anglès explicant breument perquè hi vols participar i fent un breu resum de la teva experiència, si en tens, i del teu currículum.

ROBERT FRIPP
President
The American Society for Continous Education

CAMÍ DE VALLS, 28 TEL. 30 29 74 — 43204 REUS

ÉS MOLT

MANEL CLOT

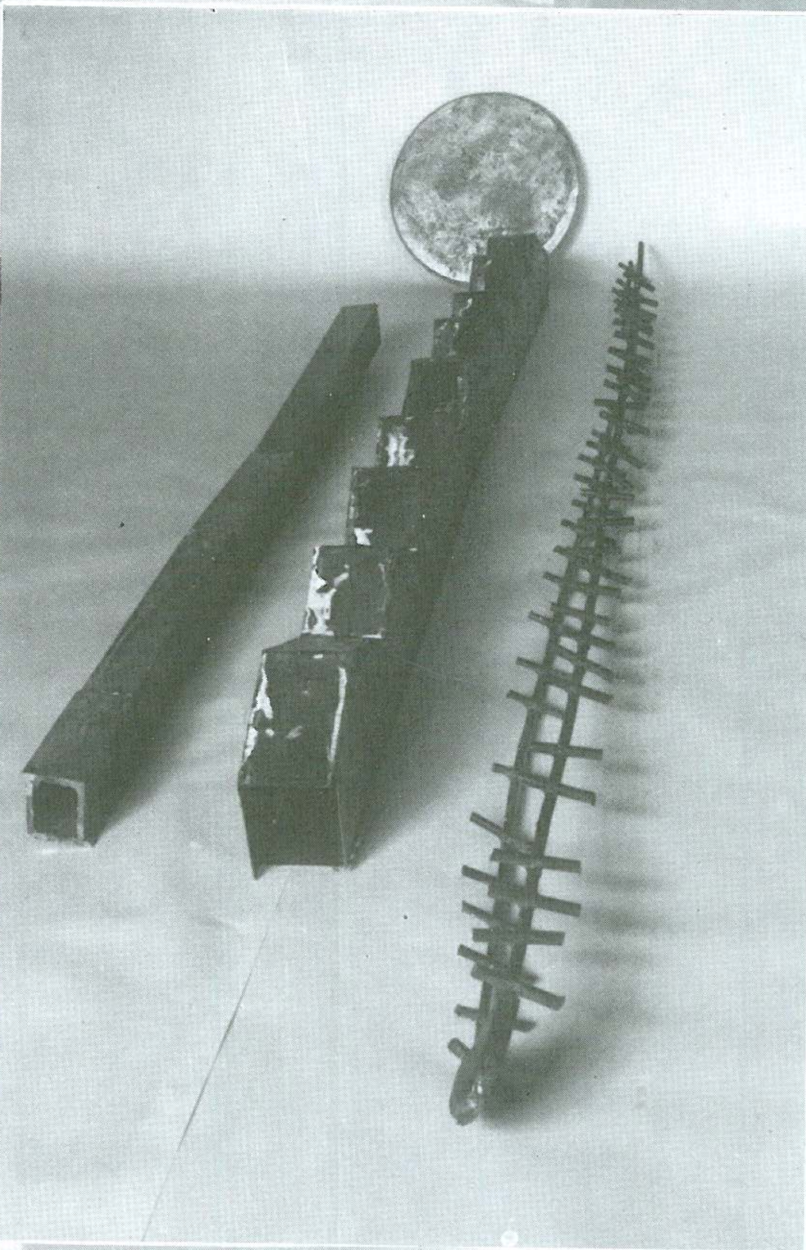

«Prefabricats varis»
Ferro i plom
210 x 50 x 35

En el terreny de la pràctica escultòrica en la actualitat, i deixant de banda tota l'eclosió fulgurant que aquesta disciplina ha experimentat en els darrers anys tant pel què fa a la profusió d'artistes i d'exposicions com pel que respecta a l'atenció i al seguiment que se li ha dispensat per part dels especialistes i del públic, el que es pot observar és que hi van tenint cabuda tota una sèrie d'experiències molt diverses conceptualmet i que resulten estar bastant separades les unes de les altres, i no tan sols per les específiques característiques físiques, materials o formals, sinó també per la idea de l'artista a l'hora d'enfrontar-se al procés de la creació, i pels plantejaments i pressupostos teòrics que l'empenyen a fer un tipus de cosa i no una altra; podríem dir que es tracta, al capdavall, de consideracions d'índole moral, una moral artística que el vincula, però que alhora el distancia, amb el moment en què viu, amb el seu temps i la seva circumstància.

Ramon Parramon és un escultor que malgrat la seva esplèndida joventut i la seva incipient trajectòria pública ha anat exposant la seva obra en indrets força significatius els quals, a la vegada que li han actuat com a difusors del seu treball li han evitat —gairebé tots— aquell fenomen tan nociu per als artistes joves que consisteix en haver d'exposar en multitud de col.lectives què només fan que provocar una mena de desgast físic, intel.lectual i professional. A més, els tres o quatre premis que se li han atorgat, i en un plaç relativament curt de temps, l'han esperonat de manera feliç i, sobretot, han confirmat totes les expectatives i premonicions que hom havia anat dipositant en els seus treballs.

El creixent interès per l'escultura ha posat de manifest que a més d'un canvi forçós en les posicions de l'espectador s'havia d'haver produït amb anterioritat un radical canvi en la mirada i en la posició del propi artista, del creador que se sent motivat per altres coses i afectat en certa manera per l'entorn físic i pels vincles que amb aquest entorn manté de manera forçosa. El canvi en la mirada i, per tant, en les intencions expressives es manifesta doblement en l'interès que suscita l'objecte com a presència física pròxima: la seva incorporació artística, la seva representació icònica, el seu record o la seva suggestió insinuada; de manera paral.lela, aquesta opció temàtica comporta una altra opció pel que fa al material, no per aconseguir més versemblança sinó per poder treballar amb elements més manipulables, més transgressors i, en definitiva, per fer-ho tot més personal, substituint presentació per apropiació simbòlica.

*Respecte a aquesta qüestió, les obres de Ramon Parramon suposen una doble aproximació al tema de l'ambient —incorporant-*lo *i incorporant-*s'hi*— per les referències icòniques amb les que treballa i de les que parteix i, a la vegada, per la disposició final de les peces a l'hora de ser contemplades. Es tracta d'introduir l'ambient a l'obra, d'incorporar l'espai, per la forma de treballar-les i per la contundent presència objectual que suposen, o que subtilment evoquen. De la mateixa manera, hi ha una clara incorporació a l'ambient en el qual han d'ubicar-se, amb el que estableixen lligams de dependència i d'interrelació, sense que això faci pensar en obres creades per a un espai en concret. En definitiva, estem davant d'obres que ens*

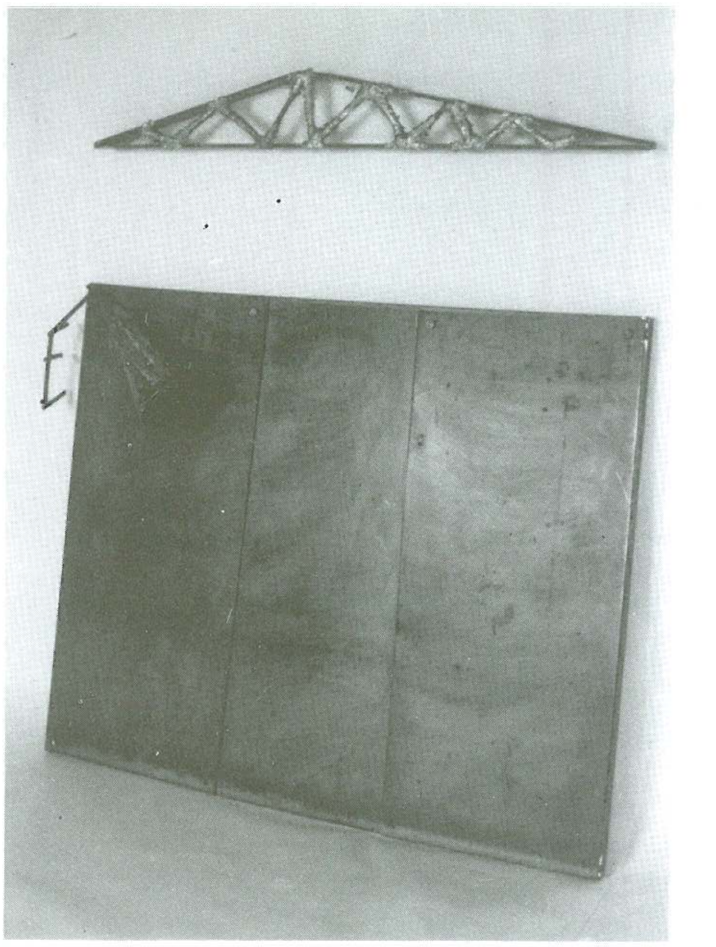

«Sense títol»
Ferro i plom
150 x 100 x 25

«Capacidad aproximada»
Ferro i plom
50 x 400 x 45

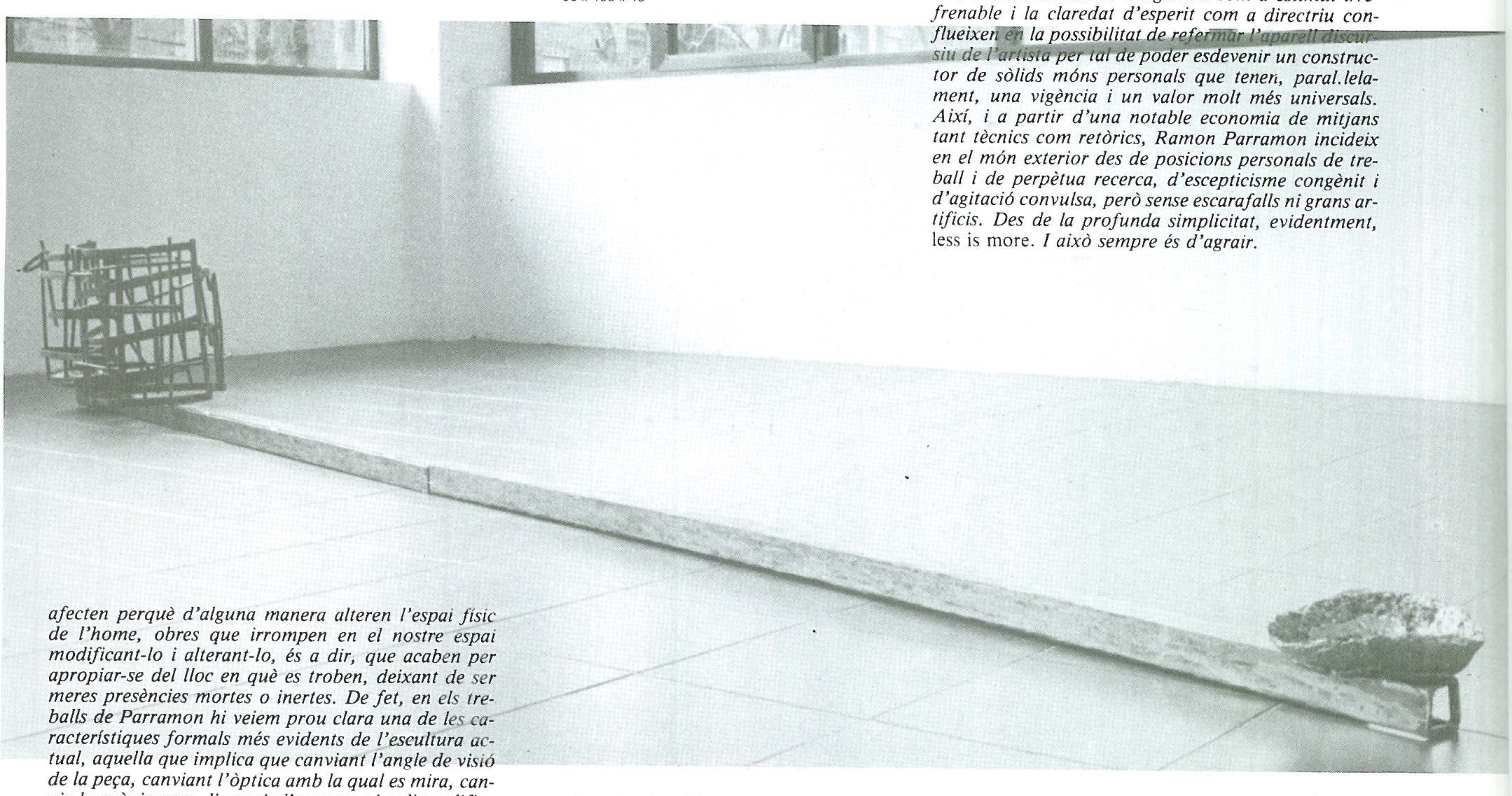

afecten perquè d'alguna manera alteren l'espai físic de l'home, obres que irrompen en el nostre espai modificant-lo i alterant-lo, és a dir, que acaben per apropiar-se del lloc en què es troben, deixant de ser meres presències mortes o inertes. De fet, en els treballs de Parramon hi veiem prou clara una de les característiques formals més evidents de l'escultura actual, aquella que implica que canviant l'angle de visió de la peça, canviant l'òptica amb la qual es mira, canvia la pròpia peça, li canvia l'aparença i se li modifica la pròpia comprensió, varia tant l'aspecte que fa aparèixer noves dimensions i noves proporcions, es revelen superfícies i textures, s'amaguen racons i protuberàncies. Evidentment, aquesta possibilitat de mutació momentània que permet o admet l'obra, va en estreta relació amb la possible perspectiva de contemplació que té, és a dir, es vincula amb l'espai en el qual se l'ha disposada; així, a diferents espais diferents possibilitats de contemplació i, en conseqüència, diferents aparences que se'ns revelen de forma misteriosa i inesperada.

Podríem dir que Ramon Parramon treballa amb imatges, amb icones, amb semblances, perquè tal i com s'ha apuntat abans no es tracta de presentacions sinó de representacions. L'objecte apareix aquí de manera complexa i no pas isolat com si fos un mer record, com una cosa que hagués tingut carta de naturalesa física però de la qual ja només resta un incert record o una vaga referència: són, ben al contrari, insinuacions i suggestions, com reflexions fetes materials a partir del que s'ha vist i de l'essència íntima que n'ha restat. És, doncs, una especulació de caire intel.lectual; no són instantànies sinó petits conceptes el que se'ns mostra. D'aquesta manera, no veiem contraposicions d'evidències sinó diàlegs formals de regust metafòric.

Hi ha una sèrie de materials que conformen el que podríem anomenar petites simbologies sintàctiques: ferro, guix, plom i llum. Diversificant-ne el tractament, alterant-ne les proporcions i variant-ne la utilització formal, Parramon ha anat construint en els darrers temps tot un seguit de frases articulades, vinculades entre si, que inclouen tant les repeticions com les més pures invencions. Mesurant les proporcions, els tamanys, les dimensions i les distàncies —conceptes aquests ben cars a l'artista—, cada obra representa una associació d'idees més que no un discurs explícit: vinculades per analogies però també per contrasts i per oposicions duals ens trobem amb recipients, rengleres de cases, escales, setials, ofrenes, portes, llums, parets, reixes, sòls i rails.

L'estricta contemplació formal fa descobrir també l'ús d'elements d'altra mena, com és el cas del pictòric en algunes de les peces: segons els casos, la pintura cobreix, camufla, revela o, si més no, indica. Ve a ser, igualment, una contribució més, un ingredient més que es tracta com si fos un altre material de composició, una contribució significant més.

Tant la configuració formal com els propis títols de les obres ens descobreixen la voluntat de l'artista d'exposar una idea, més que no de reproduir una situació donada amb anterioritat. En un discurs de plena actualitat com és ara el que ens ocupa, cal remarcar les dosis d'ironia subtil i la voluntat de construcció de microambients de caire personal, reflex de considerables quantitats d'individualisme tant a l'hora de pensar com a l'hora de sentir-se i, lògicament, de funcionar. És, al capdavall, un dels trets definitoris de les posicions artístiques contemporànies.

El vincle, gairebé únic, que uneix l'artista a la societat és el món objectual entès com a referent del real, i hem vist que és ben subtil i fi. L'alt grau de subjectivisme i l'allunyament de tot allò que signifiqui paràmetres excessivament tangibles de la realitat, fa palès que l'estat de gràcia del creador és l'estat de turbulència, sense que això tingui cap mena d'implicació negativa o «tremendista». L'agitació com a estímul irrefrenable i la claredat d'esperit com a directriu conflueixen en la possibilitat de refermar l'aparell discursiu de l'artista per tal de poder esdevenir un constructor de sòlids móns personals que tenen, paral.lelament, una vigència i un valor molt més universals. Així, i a partir d'una notable economia de mitjans tant tècnics com retòrics, Ramon Parramon incideix en el món exterior des de posicions personals de treball i de perpètua recerca, d'escepticisme congènit i d'agitació convulsa, però sense escarafalls ni grans artificis. Des de la profunda simplicitat, evidentment, less is more. *I això sempre és d'agrair.*

«Conversation piece n° 1»
Ferro i guix
90 x 195 x 95

UNA MANERA

SUBTIL I SUGGERENT

D'ENTENDRE

LA MODA

SANTA ANNA, 23-25 - TEL. 30 23 93 - REUS

RICART

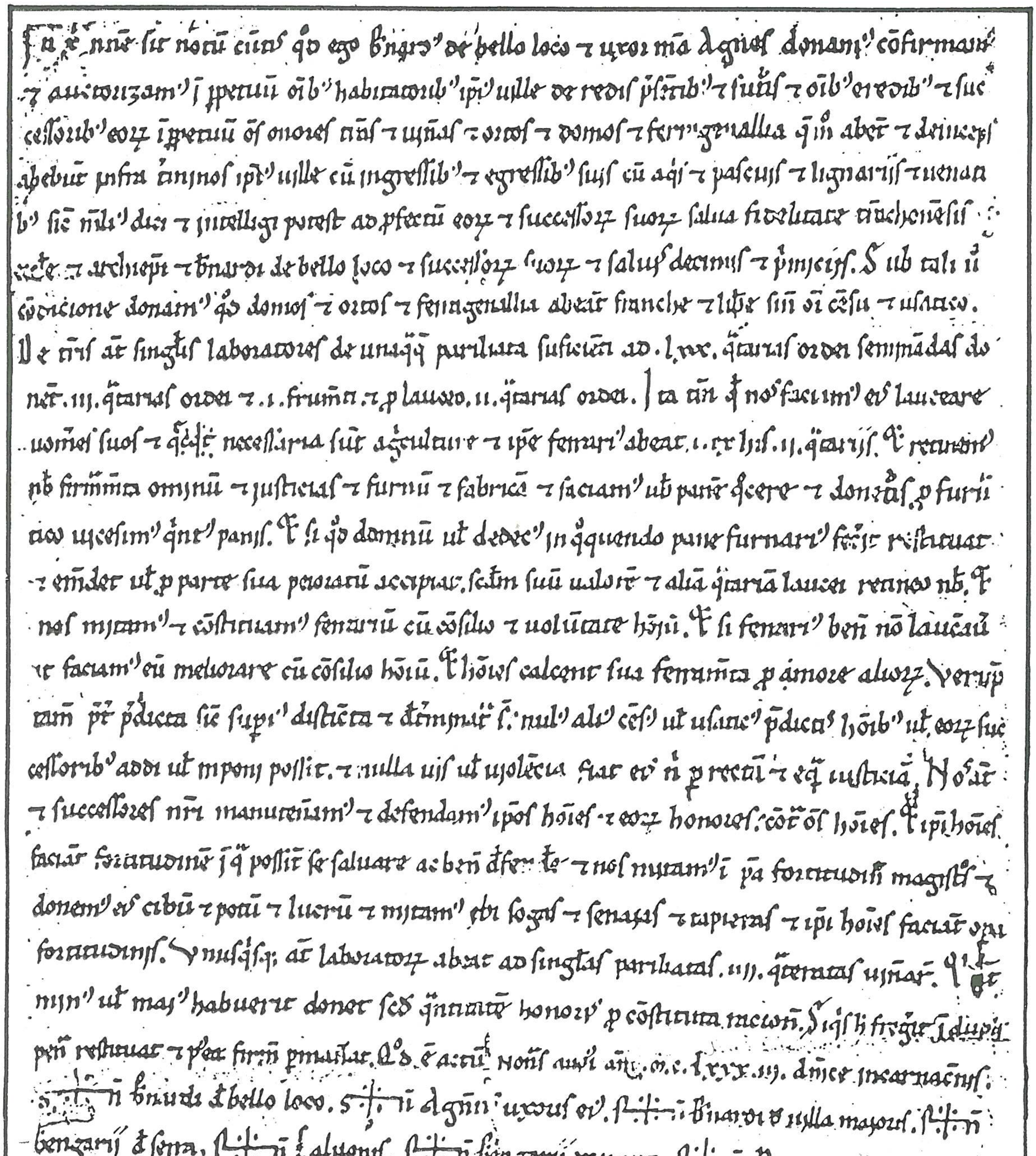

In x̄ nomine sit notum cunctis quod ego Bngarius de bello loco et uxor mea Agnes donamus confirmamus
et auctorizamus in perpetuum omnibus habitatoribus ipsius ville de Redis presentibus et futuris et omnibus heredibus et suc
cessoribus eorum in perpetuum omnes onores terras et uineas et ortos et domos et ferragenalia que modo abent et deinceps
abebunt infra terminos ipsius ville cum ingressibus et egressibus suis cum aquis et pascuis et lignariis et uenatio
nibus sicut melius dici et intelligi potest ad proficuum eorum et successorum suorum salua fidelitate Tarrachonensis
ecclesie et archiepiscopi et Bnardi de bello loco et successorum eorum et saluis decimis et primiciis. Sub tali uero
conditione donamus quod domos et ortos et ferragenalia abeant franche et libere sine omni censu et usatico.
De terris autem singulis laboratores de unaquaque parilliata sufficienti ad .lxx. quarteras ordei seminadas do
nent .iii. quarteras ordei et .i. frumenti et pro laudo .ii. quarteras ordei. Ita tamen quod nos faciamus eis laurare
uomeres suos et que sunt necessaria sunt agriculture et ipse ferrarius abeat .i. ex his .ii. quarteris. Et retinemus
nobis firmamenta omnium et iusticias et furnum et fabricam et faciamus ubi panem coquere et donetis pro furnatico
uicesimum quintum panis. Et si quod domnum ut dedecus in aliquando pane furnarius fecerit restituat
et emendet ut pro parte sua peonatum accipiat secundum suum ualorem et aliam quartam laudem retinemus nobis. Et
nos mittamus et constituamus ferrarium cum consilio et uoluntate hominum. Et si ferrarius bene non laurauerit
et faciamus eum meliorare cum consilio hominum. Et homines calcent sua ferramenta pro amore aliorum. Verum
tamen preter predicta sicut supra distincta et determinata sunt nullus alius census ut usaticus predictis hominibus uel eorum suc
cessoribus addi uel imponi possit. et nulla uis uel uiolencia fiat eis nisi per rectum et equam iusticiam. Nos autem
et successores nostri manuteneamus et defendamus ipsos homines et eorum honores. Cum omnes homines. Et ipsi homines
faciant fortitudinem in qua possint se saluare ad bene defendendum et nos mittamus in opera fortitudinis magistros et
donemus eis cibum et potum et lucrum et mittamus ibi fogus et senaias et capieras et ipsi homines faciant opera
fortitudinis. Unusquisque autem laboratorum abeat ad singulas parilliatas .iiii. quarteratas uinearum. Qui autem
minus uel magis habuerit donet secundum quantitatem honoris pro constituta racione. Si quis hoc fregerit in duplum
penam restituat et postea firmum permaneat. Actum est hoc nonis aprilis anno m.c.lxxx.iii. dominice incarnacionis.
Signum Bnardi de bello loco. Signum Agnetis uxoris eius. Signum Bnardi de uilla maiori. Signum
Bengarii de Serra. Signum Saluionis. Signum Bengarii Ecrumuz. Signum Ricardi.

S. Bñ ... de Leuita qui hoc scripsit cum literis dampnatis in .v. linea ...
... Petri de barberano ...
S ...

Serveis Culturals

Ajuntament de Reus

exposició REUS: LA FORMACIÓ D'UNA CIUTAT

L'ELEFANT TORRAT

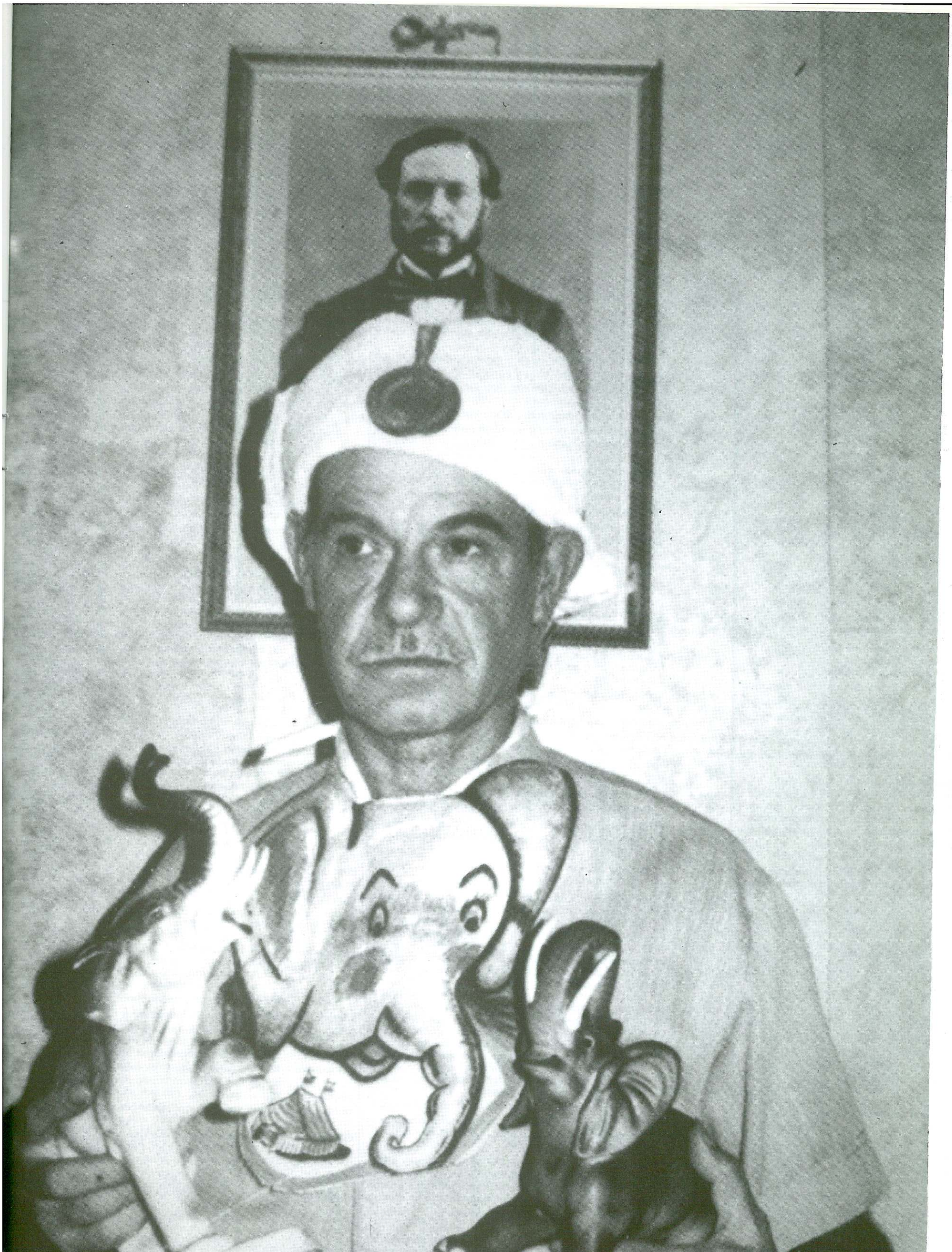

josep m gort sarda

josep m. gort sardà

Sobre «L'elefant torrat»

Josep Maria Gort i Sardà, periodista insòlit, amb el qual m'unia el compartit fervor per la caricatura esqueixada, feia innumerables gasetilles rutinàries com a corresponsal per a periòdics forasters, però, de tant en tant, clavava «upper cuts» periodístics (havia estat boxador lleuger) que encertaven, de ple, la diana i que resultaven veritablement antològics i que encara no s'han sel.leccionat i recollit com caldria. **L'elefant torrat** és una obra cabdal d'aquest home singular que va néixer l'any 1912 i va morir el 1972.

La seva major activitat com periodista va tenir lloc, aproximadament, des del 1950 al 1965 i es va produir especialment a **Hoja del lunes** de Lleida que era la peça dels dilluns —el dia que no hi havia, llavors, diaris normals— del periòdic lleidatà de sortida quotidiana denominat **La Mañana.** Aquesta època en la qual Gort exercí el seu periodisme en una pàgina setmanal de la **Hoja** es trobava situada en plena dictadura franquista, amb tota l'enorme pressió de la dràstica censura que llavors hi havia. El periodisme d'aquesta època, especialment en periòdics de poca ambició, estava marcat i eixalat, no tan sols per la censura

PERSONATGES

(Per ordre d'aparició)

Cisquet	Cerimoniós
Ràfegas	Municipal
Rita	Pompero 1er.
Músic 1er.	Pompero 2on.
Músic 2on.	Aviador
Comendador	Elefant
Botero	Difunt
Noiet	Xinès
Baxero	L'altre xinès
Lluïsa	Acordionista
Antònia	Harmònic 1er.
Rosa Mari	Harmònic 2on.
Tomacó	Tenorio
Rebeca	Manager
Pandufa	Homes
Pipoff (President)	Dones

NOTA: Prohibida la reproducció. Un cop acabada l'obra «L'Elefant Torrat» es posaran els discos a la venda. Això sí, no es vendran a les farmàcies.

TROMPADA PRIMERA

Interior d'un bar. Hi ha un taulell bastant llarg, practicable, i un parell de taules i les cadires corresponents. Per un costat, la porta al carrer; per l'altre, un tros d'escala que va a l'interior o pis de la mestressa. Cal un cartell dels de «boxa», però que en lloc de dir «boxa» digui «Baldufa».

Cisquet Ves per on, quina manera de ploure! Millor! Així no vindrà tanta gent. Tants ganencs, que deia en Faristoles. A més aquests homenatges donen molta feina a preparar-los, i poca propina. Sort tindré que no s'omplin les butxaques i em deixin quelcom per la dona i els fillets, que la vida està molt cara...

Ràfegas Bona nit. Vull dir, mala nit! I com plou, Cisquet!

Cisquet Jo ha podeu ben dir. I això que s'hi ha posat ara mateix. Si la remullamenta no afluixa, que pocs vindran a l'homenatge d'en Pandufa!

Ràfegas L'aigua, Cisquet, no fa por a la gent. A més, aquest homenatge d'en Pandufa es fa «apoginant» els altres i fins la premsa de Barcelona n'ha fet molta propaganda.

Cisquet Influències, senyor Ràfegas, influències! L'any passat a l'homenatge que vam fer aquí mateix a la Quitèria Rasposa, semblava que ompliríem i no va venir quasi ningú. Quatre gats.

Ràfegas Home, no feu comparacions! Un homenatge a una dona perquè va fer una cotilla amb un ull cluc? Hi ha molta diferència! En Pandufa, com aquella colla de «l'hoquei», ha guanyat el Campionat del Món de fer ballar la baldufa. Hi ha tanta diferència com de la nit al dia!

Cisquet Potser sí. Però, voleu dir que no costa fer una cotilla amb l'ull cluc?

Ràfegas Això hauríem de preguntar-ho a la redacció de «El Baúl Deportivo»; però jo crec que no. I val més que girem full, home (s'asseu en una cadira). I l'amo, no vindrà?

Cisquet Jo crec que no. S'ha mort aquest matí i no estarà pas per festes.

Ràfegas Ves si és animal! Tot just morir-se avui!

Cisquet Sí, és el que ha dit la mestressa... I com que l'homenatge ja estava cobrat...

Ràfegas Doncs hauré de modificar la pregunta. On és la mestressa?

Cisquet Ara vindrà. Ha anat aquí al costat, a la Farmàcia Punyet, a comprar un quilo de bitxos confitats per donar al moixó.

Ràfegas Oh! A ella sempre li han agradat molt les bestioles.

Cisquet Prou que ho sé. Si ara ha comprat un elefant!

Ràfegas Però, què dieu? Un elefant? Vós esteu guillat!

Cisquet Guillat o no, és ben cert. Està encarregat i fins pagat. Es va fer per «giro» telegràfic. Encara us diré més. Es molt possible que avui el tingui ja aquí. Segons la mestressa, l'hi portaran en helicòpter.

Ràfegas Tan aviat?

Cisquet El que us dic, senyor Ràfegas. Mireu... aquí teniu la mestressa.

Ràfegas Serà millor callar. Cisquet, posa'm una copeta.

Cisquet (Passa darrera el taulell). De què la voleu?

Ràfegas Pssseee... Salfumant amb «almejas». Això sí, sense closca, que tinc angines negres.

Cisquet Que no esteu bo, senyor Ràfegas? Que potser patiu del terrat?

Ràfegas El que deveu estar xup sereu vós, eh?
(Entra la Rita: Es la protagonista i és com és. Els altres també són com són. Per això no havíem dit com eren).

Rita Ja discutim... Ja volia dir jo (pausa). Per cert que ja me'n tornaria. Mira que no aplaudir una primera actriu quan és en escena...!

Ràfegas Cisquet; reparteix salfumant al pati de butaques...!

Cisquet Ara va. (Es disposa a fer-ho posant moltes copes en una plàtera).

Ràfegas Miri, senyora Rita, aquest xicot és «tontaina», és ximplet. No sap tractar la clientela. Vull dir que per a la vostra casa no fa.

Cisquet I quina paciència que he de prendre...! (S'asseu dalt del respatller d'una cadira).

Rita Val més que no en feu cas. Que no veieu que és un mussol?

Cisquet Senyora Rita... que m'ofèn. Que vostè no hi és tota!

Rita Que no hi sóc tota! Tu sí que no hi ets tot! Pel cap baix et manquen sis bulls!

Ràfegas Bé, dona, no s'enfadi. Prou.

Cisquet Ja ho sabem que plou.

Rita Calleu, home, calleu.

Ràfegas Si no fos pel tiberi d'en Pandufa, en aquesta casa no hi posaria més els peus, sabeu?

Cisquet Sí home, sí. Allò del «cuervo que dijo nunca más, jamás».

Rita Veus, mussol?

Cisquet Tornem-hi...

Rita Es que, per culpa teva, el senyor Ràfegas se'ns ha enfadat.

Ràfegas Deixem-ho córrer. Tots tres som prou animals.

Rita Sort que no en faig cas... Però, digues-me... Encara no han portat l'elefant?

Cisquet A on té els ulls, senyora Rita? Si l'haguessin portat el tindríem aquí, no? I si el tinguéssim aquí, prou que el veuríem, no? I si el veiéssim prou que l'haurien portat, no?

Ràfegas Sí.

Cisquet (Ràpid). Gràcies.

Rita No.

Cisquet Com que no?

Rita Com no puc comprendre com no l'han dut. Telefona al camp de l'aviació, babau!

Cisquet I què vol que els digui?

Rita Què els has de dir...? Doncs si ha arribat l'elefant.

Cisquet Ara vaig, senyora... (A part). Si el difunt aixequés el cabol! (Telefona). Senyoreta, vol posar-me el «nueve, nueve, nueve»?

Rita Borinot, més que borinot! Aquest número és el de la funerària «El Alegre Porvenir».

Cisquet Es que vostè m'atabala. He d'atendre la botiga, telefonar... I amb tot això, sense pentinar el difunt. Senyoreta: «el siete, siete, siete...». Parlo amb els de l'aviació? Que saben si ha arribat l'elefant...? Qui diu...? Que si sóc en Gort...? No; no sóc en Gort... Li parlo d'una bèstia molt grossa, amb una trompa rossa com un fil d'or. D'un elefant de debò, de bo... Que no, home, que no; que no tinc panellets al cervell.

Rita Deixa'm a mi. (Li pren el telèfon). Escolti... sóc la Rita de Can Trenta Pans... sí. La que espera la comanda de la línia del Marroc Francès. Un elefant que tinc ja pagat... Que ja ha arribat? Doncs que me l'emboliquin bé amb «cellofant» que faré baixar el furgó del Pitu de l'Arena a buscar-lo. Que no se'm mulli, ho sent? Que no se'm mulli... (Penja el telèfon). Ho has sentit, Cisquet? Ho haveu escoltat, senyor Ràfegas? Es una bèstia preciosa. Li he comprat unes sabates verdes de xarol negre i una gorra de caure de pell de cabra... Ja el voldria tenir aquí!

Cisquet Això que ha dit, senyora, em recorda un bon amic meu que va morir de la tos farina...

Rita Es que potser era pastisser?

Cisquet Aquell amic que es deia Tòful, que el seu pare li deia Tofulet i la seva mare Tofulot... Doncs un dia va anar en una farmàcia i va demanar al dependent una guitarra de color blau, però que no fos vermella, sinó de color de «catxumbo».

Ràfegas I el farmacèutic, què li va donar?

Cisquet Home, com a donar-li, no li va donar res, perquè a les farmàcies ja no donen ni el bon dia si no és amb recepta del «Seguro»; però se'l va mirar de cap a peus.

Rita Es que no el devia conèixer gaire.

Cisquet Segurament que no, perquè després se'l va tornar a mirar de peus a cap i li va fer donar dues voltes; veu? Així. (Les dóna en Cisquet) i per fi digué que anés al terrat de «La Equitativa».

Rita Però és que allí venen guitarres?

Cisquet No, senyora, no. Però com que és un terrat molt alt, és més a propòsit perquè els beneits s'hi tirin de dalt a baix.

Rita Tens raó, noi; una vegada s'hi van tirar amb un paraigua.

Ràfegas Un paracaigudes.

Rita Bé, és el mateix... Es que no devia ploure com avui, que si no, no s'hauria oblidat del paraigua.
(Entren uns músics d'harmònica).

Músic 1er. Perdonin si trenquem la conversa.

Rita Ja estan perdonats. (Els músics badallen).

Músic 1er. Es que si l'hem trencada portem «Sindeticón».

Rita Diguin què els manca?

Músic 1er. Nosaltres som músics, sap?

Rita Prou que es veu.

Cisquet Així vostès són músics.

Músic 2on. Si, som músics.

Cisquet Això no val. Ja ho havia dit el seu company.

Músic 2on. Doncs, per què ho ha preguntat? Si ja ho sabia...

Cisquet Es que ell ho havia dit, però jo no ho havia preguntat

Rita Està bé. Què volen?

Músic 1er. De moment soplujar-nos aquí, sap? Que de «gasto» no en farem gens. Som pobrets.

Músic 2on. Pobrets i alegrets... Veurà, nosaltres toquem l'harmònica.

Rita Amb molt de gust els escoltaríem, però avui no pot ser. Es que se n'han de fer càrrec, saben? Avui a la rebotiga tenim un mort... el meu marit... però com que avui teníem compromesa una gran festa pel gran Pandufa... doncs tenim obert. A més, el meu marit era un home molt fort. No crec que es «costipi» per tenir obert una hora més o menys.

Músic 1er. Doncs un altre dia ja tornarem, a tocar. Ara toquem el dos. «De frente, mar...». Toquem el pirandó.

Rita Tinguin «cuidado» que no se'ls rovellin les harmòniques.

Músic 2on. No en passi cura, senyora. Bona nit. (Surten).

Cisquet Jo, quan era jove també tocava.

Ràfegas Tu, músic? I què tocaves?

Cisquet Jo? El fonògraf... I per cert molt bé. Al «Kursaal» sempre feia el «Ultimo número». Tenia molt d'èxit.
(Entra el Comendador en escena, vestit de Comendador).

Comendador Quina manera de ploure! Així caiguessin cairats de punxa! M'he posat fet un fàstic ...Que és aquí on fan comèdia? Bé, vull dir si és aquí on fan l'homenatge a en Pandufa, que de comediant sóc jo qui en fa.

Rita Escolteu mestre... Que som pel Carnestoltes?

Comendador No, senyora. Es que jo faig de «Comendador» aqui al costat, al teatre de l'Orfeó... i prou. Es aquí o no és aquí? Eh!!!

Rita No cal que crideu tant. L'homenatge és a les set.

Comendador (Consultant el rellotge). Bé, manquen cinc minuts. Com que al berenar del «Tenorio» només em deixen treure el cap, avui hauré de sopar aquí.

Rita Doncs aquí podeu esperar.

Comendador Gràcies «madam».

Rita Seieu.

Comendador Així ho faig. (S'asseu a terra).
(Pausa).

Rita Cisquet, vigila l'establiment. Me'n vaig a vetllar una estona el mort.

Cisquet Estigui tranquilla.

Rita Ah!, si porten l'elefant, crida'm tot seguit.

Cisquet Així ho faré.

Rita «Al alba, mi amado, al alba,
estaré en el tarongil.
Si algo tenéis que decirme,
muy calladito venid.
(El Comendador fa ganyes).
Que las mozas casaderas
en las mañanas de abril...».
Cisquet, vigila i crida'm quan portin l'elefant.

Cisquet Sí, senyora, sí. (Es fa un nus a la jaqueta de cambrer).

Rita «Tengo una vaca lechera...». (Surt cantant fins al «tolón, tolón». En Cisquet fa senyes al Comendador, que la Rita no està bé de la teulada).

Comendador Escolteu, ganàpia, què voleu dir amb aquests senyals? Que us foteu de mi?

Cisquet Que no m'enteneu...?

Comendador Aquest ximple es deu pensar que sóc el seu pare... No us entenc, ni ganes...!

Cisquet Es que potser sou estranger de fora?

Comendador No n'heu de fer res. I prou de ruquejar, si no voleu que us talli una orella!

Cisquet Manoi... I quin mal geni!

Comendador (Alçant-se i desembeinant el sabre). No hi ha geni que valgui. Ara ho veureu!

Cisquet Home, no feu una bogeria, penseu que sóc pare de família nombrosa.

Comendador Doncs així us tallaré les dues orelles. Algun avantatge heu de tenir...!

Cisquet Perdoneu-me, home, perdoneu-me...

Comendador Sort en teniu que em feu llàstima. Bé, a callar. No us vull tornar a avisar.

Cisquet (A part). Doncs «callemus»... que aquest no està per brocs. (Entra Botero. També vesteix com li escau i prou de donar referències al director escènic). Tallar-me una orella. Perquè aquest «fulano» me la tallaria... Què diríeu si us tallessin una orella?

Botero I qui me l'ha de tallar, una orella?

Comendador Jo, que sóc el Comendador.

Botero Ja, ja. A veure si sou valent!

Comendador Sóc valent per això i per molt més. Per vós vaig. (L'escomet amb el sabre. Botero es defensa amb un paraigua, esquitxant-li els ulls. La broma segueix bona estona, tan espectacular com una baralla de taverna mexicana. Si hi ha escaleta a la sala pot continuar pels passadissos del pati de butaques. Mentrestant, l'acció a l'escenari seguirà, com pugui, d'aquesta manera).

Cisquet «Socorro»! «Socorro!!!». (Va a la porta). «Socorro!!!!».

sinó per l'enorme mediocritat dels periodistes, maldestres exegetes de tota mena d'expansions públiques noticiables i que en aquells moments resultaven majoritàriament de contingut irrisori. La vacuïtat, el cofoisme, l'exaltació desproporcionada, l'elogi gratuït i sistemàtic, la constant adulació cap al poder de qualsevol nivell i qualsevulla estofa eren escarnits audaçment, amb tota consciència, per la ploma càustica de Gort.

Però Gort no es va limitar, per fortuna, als seus articles als quals, per altra banda, ell mateix no atorgava trascendència, i va decidir fer una peça teatral constituïda en una global caricatura: **L'elefant torrat**.

L'elefant torrat és una peça que Gort va escriure, com tot el que feia, sense pensar-la gaire; però ell duia l'esperit caricaturitzant al moll dels ossos i va construir una farsa on les situacions desdibuixen la realitat amb perfils grotescos fins a fer-la arribar a l'absurd i sense que es perdi el contacte amb els orígens i així en perfila una expressiva i esperpèntica faula. Tota la desorbitada estupidesa dels homenatges irrisoris, de les mínimes gestes que l'estultícia humana converteix en heroïcitats, la vanitat dels protagonistes més solemnes que queden retratats en la mastegada oratòria es barregen en la peça de Gort, tractada, per altra banda, amb les maneres dels germans Marx i parlada amb el llenguatge més popular i entranyable que tenia a mà, esmaltat amb mots de l'argot que fèiem ser-

Rita (Entrant). Què crides, Cisquet? Que han dut l'elefant?

Cisquet No encara, no encara... Però que és que no ho veu, senyora Rita, el que fan aquests homenots. Es mataran... Auxili... «Socorro!!!».

Rita Deixa'ls estar, home, deixa'ls estar. I quina mania que tens de no deixar divertir la gent.

Cisquet «Socorro!!!». «Socorro!!!».

Rita Deixa't de romanços. Si a la «Socorro» fa un mes que la vaig despatxar... Calla, home, calla, que fas enfadar la clientela. Tu vigila que, si porten l'elefant... ja ho saps, eh? Ja ho saps...
(Rita marxa d'escena).

Comendador (Des de dalt a l'escenari). Pleguem, que estic cansat.

Botero Com vós vulgueu.
(Embeinen sabre i pleguen paraigua).

Comendador I a propòsit. Vós, per què sortiu aquí dalt?

Botero Jo? Per fer una mica el ruc. I vós?

Comendador Es que jo espero que comenci el «Tenorio» aquí al costat.

Botero Doncs esteu ben fresc. Jo reposo perquè també n'hi faig, de comèdia, aquí al costat. Només que ara com a primer entreacte de «Els Pastorets».

Comendador Dels pastorets de l'any passat?

Botero Ah! Això no ho sé. Jo només miro el calendari quan aixequem el teló la primera vegada.

Comendador Doncs, si és així, estic ben fresc. Mireu, us convido a jaure fa?

Botero Fet.

Comendador (S'ajau en una punta de l'escenari). Doncs bona nit.

Botero (Ho fa a l'altra punta). I bona hora.

Comendador Ah! Me n'havia descuidat, que descanseu de gust.

Botero El mateix us dic.
(Queden ben plans).

Cisquet (Entra del carrer tot regalimant). Plovent, ningú no en fa cas. Estic sense veu. Hauré de trucar als municipals. Mes, què veig! Un mort, dos mort. (Assenyala la rebotiga) tres morts!

Comendador Tu, a callar. Això has de fer.

Cisquet Si em punxessin no em traurien sang. (Ho diu baixet).

Comendador Si no acabes de fer el ruc, et clavaré a la paret d'un cebot.

Botero Que voleu fer una becaina, tòtiles!

Cisquet Dormiu tant com vulgueu. No ho entenc. Sembla que em trobi a la sala del gremi... Manoi, i com ronca el Comendador.

Noiet El «Diario Español»; el «Diario Español», «con el suceso más horripilante del siglo». Cisquet, vol comprar-me el «Diario Español»? Porta allò que van treure un ull a un municipal. La informació està escrita pel Pitu Banús.

Cisquet Deixa-me'l, ja li llegiré després.

Noiet El «Diario Español», «con la última crónica del empate del Reus». (Surt el noiet).

Cisquet (Llegint... Molta estona riu; plora; sospira. Se sent aldarull al carrer, però lluny. Plega el diari). Bé, ja ha parat de ploure. (Canta).
Marieta del quiquirinyol,
què fas a les fosques?

Rita (Des de la punta de l'escala).
M'estic aquí dalt
que mato les mosques.

Cisquet Xup, ja me l'emporto...

Rita Xup, ja me l'enduc...

Cisquet Marieta del quiquirinyol,
què fas a les fosques?

Rita En faig un bunyol
d'ametlles amb closques.
Marramau... Marramau, mau marramiauu...
(Més escàndol al carrer. Cisquet treu el cap).

Cisquet Ja vénen... I quina colla d'aprofitats, de morts de gana... Si haguessin de pagar ells no vindrien, no! Però de les festes Majors en treuen molt de suc.
(Entra un grup de jovent portant a en Pandufa al coll).

Baxero Visca el campió de la baldufa!!!

Tots plegats Visca...!!!

Lluïsa El nostre campió està emocionat.

Antònia I que n'és de bufonet! Jo me'l menjaria amb cebes tendres...!

Rosa Mari Jo amb salsa a la maionesa. Però salsa d'ous, eh?

Lluïsa Old-ray... Old-ray...

Antònia Old-ray... Old-ray...

Lluïsa Ben mirat som unes caníbals ...Què diuen aquells, allí?

Baxero I per fi tenim per glòria de la ciutat un altre prohom més. Es cosa que tothom ho diu i tothom ho reconeix.

Alguns Visca en Pandufa...

Tots plegats Visca...!!!

Baxero Si no calleu, no us ho explicaré. Va ésser emocionant... A Nova York no es parlava d'altra cosa. I és que la jugada d'en Pandufa va ésser formidable. Va cargolar-se solament un metre de fil... tirà la baldufa amb tota la força dels seus braços i els seixanta mil pulmons dels espectadors van deixar de respirar. I la baldufa, balla que balla i balla que balla, i vinga ballar. Al mateix senyal, el seu contrincant, el Tigre de la Riera de Maspujols, havia fet ballar la seva baldufa i les dues baldufes brumien una al costat de l'altra... Brummm... brummmmm... brummmmmmmmmmm... I vinga ballar i ballar... Però al cap d'una hora, la del Tigre de la Riera de Maspujols anà perdent força fins a quedar més parada que una solterona quan la cigonya s'equivoca de pis. Aleshores el Tigre de la Riera de Maspujols es va desmaiar, i ni ensenyant-li un retrat de la Rita, no la d'aquesta casa, sinó de la que hi ha allà fent pel·lícules, no van poder retornar-lo.

Tomacó Voleu dir de la Rita Haywort...?

Baxero Això mateix. Doncs, res, va quedar més desfet que un «bolado». Sort que va venir l'ambulància de la «Chap Assosiexion» i el va escombrar.

Tomacó Quin fracàs pel «Maspujols Balldufa Club»...

Baxero Ho pots ben dir. En Pandufa el va fer passar pel «tubo».

Tomacó I la baldufa d'en Pandufa va ballar molt més?

Baxero Que si va ballar? Fins al tercer dia no va començar a fer figa. Ballava més que la Silvana Mangano.

Lluïsa I tres dies van estar sense respirar aquelles seixanta mil persones?

Baxero Tres dies sencers, filleta.

Rebeca Devien quedar tots morts.

Baxero No, dona, no. Que respiraven per ells, els altres quatre milions que omplenaven el Madisson Square Garden, que ve a ésser quelcom així com el nostre estadi, però amb una tapadora per damunt.

Tomacó Carai, sí que hi havia gent.

Baxero Només us diré, amics meus, que quan els seixanta mil espectadors van tornar a respirar, al cap de tres dies, es va produir un tifó que allí van batejar-lo, en honor al nostre campió, amb el nom de «Pandufa Trompi». Van estar sortint la gent durant una setmana seguida.

Antònia I quin taquillatge devien fer...!

Alguns Que parli en Pandufa...!

Tots plegats Que parli en Pandufa...! Que parli en Pandufa...! Que parli en Pandufa...!

Baxero Silenci! El nostre compatrici, en Pandufa, amb l'eloqüència i l'emoció a què li donen dret haver viscut aquelles hores, i ho he de repetir, tan emocionants pel nostre esport nacional, ens adreçarà la paraula. Ell millor que ningú dirà el que fa el cas en aquest moment. En Pandufa té la paraula!
(Aplaudiments generals).

Pandufa Amics...

Alguns Xiiiiiis... Silenci... Silenci...!

Pandufa Amics! De parlar, ja parlaré, però després...

Alguns Molt bé... Molt bé...

Tomacó Visca el nostre campió...!

Tots plegats Visca!

Pandufa Amics; on tenim el vermut? Perquè si no ho tinc mal entès, em convideu a un vermut, veritat? I cal dir que en castellà el vermut és «el verde menos chillón». Doncs vinga el vermut!

Baxero Cisquet, serveix el vermut. (Cisquet treu de darrera el taulell unes plàteres molt plenes de quelcom). Cisquet, tingues la precaució de tancar la porta. (Cisquet ho fa així mateix). I tira també aquesta cortina, que passa l'aire i ja hi som tots.
(Abocament general als aperitius, gresca, aldarull, brindis isolats, butxaques que s'omplenen de pastes i patates fregides, etc. Tot va pel cap gros. Mentre, en Cisquet acompanya les cortines o bé fa veure que maneja la corda del teló).

FI DE LA TROMPADA PRIMERA

TROMPADA SEGONA

(Igual decorat. Segueix l'acció de la trompada anterior. Se suposa que s'està acabant tot el que hi havia a per menjar).

Pandufa I això és tot, amics meus. Si sóc campió, a vosaltres ho dec.

Tots Molt bé, molt bé. (Aplaudiments).

Ràfegas Bé, d'això n'hauríem de parlar... Campió... Puf...!!!

Baxero (Desafiant-lo). Què voleu dir amb això

Ràfegas El que he dit.

Baxero No en feu cas, amics. Aquest, aquí no hi toca cap «pitu».

Ràfegas Que no? Ara ho veureu...! (Surt).

Baxero No en feu cas, sempre ha estat un bretol, un tabalot.

Lluïsa Si té una cara com un beneit. Se'n deu haver d'entornar a allà dalt.

Rita (Des de l'escala). Cisquet, Cisquet. Que ja ha arribat l'elefant?

Cisquet No, senyora Rita.

Rita Doncs digues-los que no facin escàndol, que no estic per brocs. (Rita s'amaga).

Pipoff (Entrant). Bona nit. He vingut tan de pressa que quasi m'ofego.

Antònia Seieu, seieu, senyor Pipoff.

Pipoff No, si dic que quasi m'ofego perquè no portava paraigua... Vaig tot mullat. Es de creure que fins s'omplirà la Bassa Nova. I a tot això. Moltes felicitats, campioníssim Pandufa.

Pandufa Gràcies, senyor President, moltes gràcies; estic emocionadíssim.

Pipoff Això que el nostre club tingui un campió mundial ens honora molt, moltíssim. Es cosa que s'ha de celebrar. Cisquet, on són els músics?

Cisquet La mestressa els ha enviat a plegar «caragols».

Pipoff Que és que ens vol obsequiar amb cargols?

Cisquet No, senyor President, no. Es que no estem per sorolls, sap? Com que l'amo s'ha mort avui...

Pipoff Ves, quina ocurrència, el ximple. Però es troba bé, està bé?

Cisquet Home, això ho hauríeu de preguntar a ell mateix.

Pipoff Que n'ets de rucaina, Cisquet. Com vols que li ho pregunti si acabes de dir-me que s'ha mort?

Cisquet Es veritat, perdoneu-me... (Per ell mateix). Quan tots ho diuen, potser sí que sóc ruc. (Se'n torna al taulell).

Pipoff Doncs a falta de músics, faré un discurs.

Cerimoniós Vinga, vinga. Prou romanços. Pandufa, aquí, al costat del senyor President. Vostè, senyoreta Lluïsa, al lloc d'honor, com a núvia d'en Pandufa. Vostès en aquest costat. I de pressa, que no porto la clau de casa i el vigilant del meu barri tanca les portes abans de les dotze. Eh! Què és això d'aquí a terra...? Ep... mestre... Oh! Aquí un altre! Company!!!

Botero Tant a gust que somniava ara. (S'aixeca i se'n va en un racó).

Comendador I jo que somniava que escalava l'Everest venent forques d'alls! Però qui sou, vós! Eh...? Ah! Ja me'n recordo, vós sou el desteregnyinador de les portes del Reddis. El «titarinyero» de les baldufes.

Cerimoniós El mateix. I vós?

Comendador Jo sóc l'entrenador del Club Esportiu Baldufa. (Es treu la careta. Tots l'aclamen). Deixeu-me tranquil. No veieu que em podeu trencar el sabre?

Pipoff Bé, vaja, prou. Poseu-vos aquí al costat d'en Pandufa. Deixeu-li lloc, socis. (Arramba uns quants que s'estaven asseguts, que cauen a terra i no es mouen. Comendador seu). I jo aquí. (Puja dalt d'una cadira).

Cerimoniós Visca el senyor President!

Tots Visca!!!!

Pipoff Silenci. Socis, amics, simpatitzants. Sòcies, amigues i simpatitzants. Amic Pandufa, collaborador, entrenador, senyor delegat d'Esports i tots els altres. Senyores, senyoretes i senyors. Ens trobem al Bar Tururut, per a retre homenatge al gran campió mundial de la baldufa... a aquest home... un home del nostre poble... un atleta de la nostra «cantera», local, fill del nostre poble, i tal com el veieu, aquest home no és més que un home. Un home de carn i ossos com nosaltres... però quin home! Ja... el podeu tocar. Toqueu-lo sense cap por. Es fort com un roure de pagès. (Tots el van tocant, emportant-se-li els botons del gec, trossos de corbata, el folre de l'americana etc.). Es un veritable fenomen, una bestiota en el bon sentit de la paraula. Un autèntic talòs de la baldufa. I aquest home, potser no el toqueu més, eh nenes?; Aquest home pels seus reconeguts mèrits, pel seu propi esforç, per l'entusiasme i sacrificí que sempre ha posat en la lluita, ha arribat, per si sol, al més alt, al més noble, al més amateur del més noble, del més alt, del més amateur dels esports de la nostra època, al pedestal de ser campió de la baldufa. (Aplaudiments). El joc de la baldufa, aigua!!!, el joc de la baldufa tal com el defineixen les grans enciclopèdies i els homes més eminents de la filosofia, només el poden practicar i entendre homes tan grans com aquest «moniato» que avui tenim entre nosaltres. (Assenyala a en Pandufa).

Pandufa Gràcies, senyor President, gràcies.

Pipoff Per això, en un dia tan apropiat com avui; aigua Cisquet! (Cisquet agafa un got i treu el braç al carrer perquè s'ompli). Us donaré l'exacta, l'única, la més esotèrica definició de la baldufa. La baldufa és un trasto de fusta de forma cònica (n'ensenya una accionant, mentre parla) pintada de vermell per dalt o per baix, segons com es colloqui i situï la baldufa abans de començar a pintarla. La pintura més recomanable a emprar és la fabricada al vapor amb sabó de gambes despentinades. Per la part de sota acaba amb punta, com hi acaben totes les coses de més utilitat per a la Humanitat, com els bitxos, les banyes i els bigotis. Giravoltant sobre ella mateixa un llamparó, un cordill de sac o la beta d'una espardenya de pagès i llençant la baldufa fortament contra terra, s'obté un joc de rotació que ni un joc de trons. I com en sou vosaltres prou entesos, vull acabar abraçant al gran Pandufa. (Ho fa emocionadíssim) i cridant, Visca el nostre Campió! Visca el nostre Club! Visca el «Circo Maravillas»! (Enrenou, visques, bellugadisses).

Tomacó Que parli l'entrenador!

Lluïsa Que parli en Pandufa!

Tots Sí, sí, que parli, que parli, que parli...!

Pandufa (Des d'una cadira). Només dues paraules. Estic tan emocionat que poques més en podria dir, perquè de parlar no en sé. El nostre President ja m'ha deixat com un drap de la cuina, i jo, pobret de mi, no puc fer res més que agrair-vos de tot cor tot quant esteu fent per mi. Jo sóc un home molt modest, el que es diu un autèntic carallot, però si m'atrevís a demanar quelcom... us demanaria un sabre. I si tingués un sabre, que me'l podríeu comprar a

vir els estripats, no temptats pel dissimul, del moment en què va ser escrita l'obra.

Teatre de l'absurd? Doncs, sí. Teatre de l'absurd dintre la modèstia de propòsits que sempre, amb justa autovaloració, Josep Maria Gort va saber tenir. I teatre de l'absurd autèntic, en la seva, si voleu, dimensió més humil, però amb tot el que comporta de disconformitat, de fatiga per tanta repetició convencional, amb la convicció profunda que, posats a ser-ho, d'absurds, no cal limitar l'absurditat si això ens serveix per tenir consciència que molt poques coses tenen cap i peus.

Amb tot el risc que això comporta, no em fa res d'explicar que la lectura de **L'elefant torrat** em fa pensar invariablement en algunes obres de Ionesco. Quan Gort va escriure la seva farsa ell no coneixia pas Ionesco; el qual va estrenar, a París, per primera vegada, l'any 1950 i Gort va escriure la seva obra teatral també per aquells temps. Ja sabem que Ionesco és un intel.lectual amb una profunda formació i que Gort va arreplegar el seu bagatge llegint diaris, revistes, llibres i lletres de tango al seu quiosc, però no podem silenciar que trobem clares analogies entre diverses frases de **La cantant calba** i de **L'elefant torrat** i que hi trobo, més empal.lidits, coincidències en alguns diàlegs i, fins i tot, en algunes situacions.'

ca l'Agustí de la Plaça del Prim, us prometo que a la pròxima competició baldufística em faria petar l'Espanyol, encara que el campionat es fes a Cardedeu. Amb un sabre podria defensar-me sempre i a tots els llocs, fos allí on fos, millor dit, defensar els colors del mai prou lloat club, que són els colors verd-lletuga, i per a posar punt final diré que són els colors que més escauen al nostre estimat club. Ja he dit...

Veus Molt bé... molt bé...!!!

Pipoff Doncs com a President jo us prometo que no us faltarà un sabre, i us diré més, un sabre tan llarg i potent com el de mossèn Quilòmetre.

Ràfegas (Entra tocant el xiulet). Pit... pit... pit... pit...

Pipoff Que sou l'àrbitre, vós?

Ràfegas Jo? Ca barret... pit... pit... pit... pit...

Antònia Però, que és boig aquest home? Però que s'ha escapat del Campanaret?

Ràfegas Jo? Ca barret... pit... pit... pit... pit...

Tomacó Voleu callar? Trons, voleu deixar de fer el boig...?

Ràfegas Qui? Jo? Ca barret. No dèieu que aquí no tocava cap «pitu»? Eh! Doncs, ja s'ha vist, vaja si s'ha vist. Pit... pit...

Veus Es insuportable! Que el treguin, que el fotin a la Banca Vilella... Fora... fora...!

Pipoff Està bé, home, ja està bé, ja estem convençuts que vós toqueu el «pitu» allà a on voleu. Estareu content, ara?

Ràfegas Ara, sí.

Rita (Des de dalt). Cisquet... que ja ha arribat l'elefant?

Cisquet No, mestressa, no. Ja us avisaré amb temps. (Torna a amagar-se la Rita). Ah!, aquí teniu l'aigua.

Pipoff Gràcies. (Se la beu. Torna el got).

Comendador Demano la paraula.

Pipoff Parleu, doncs.

Comendador Senyor President. Jo sempre he sentit dir que el prometre no fa pobre... Però que pobre del que només promet! Com que també he sentit dir que no vulgui pols que no vagi a l'era i que «sombrero» en casa de «sombrerer» dalera, i com que també es diu que no hi ha enterrament sense cadàver, ni arbre en no s'hi pugui penjar un sabre, jo em desprenc gustosament del meu sabre per donar-lo a aquest «Moniato» en ofrena pels serveis prestats, i ho diré en castellà, «a su patria chica». I com que un home tan gran no ha de viure de gorra, fins i tot li regalo el meu barret... (Li cenyeix el sabre i li colloca el capell enmig de grans aplaudiments).

Pandufa Em sento agraidíssim. Em sento com una gran figura de la història. (Es posa una mà com Napoleó). Permeteu-me només que us besi els peus «madam». (Ho fa així mateix).

Tots Visca el nostre entrenador! Visca el Comendador!!!

Municipal (Entra amb dos pomperos). Jo us dic que aquí no hi és. Que no ho veieu que amb tanta gresca no hi pot haver cap...?

Pompero 1er. Doncs us dic que sí, senyor municipal. Aquí és el Bar Tururut.

Municipal Sí, sí... Qui gemega ja ha rebut...!

Pompero 2on. Només cal preguntar-ho. Ep, mestres, on és el mort?

Pipoff Un mort...? Vós deveu anar equivocat. El mort és el club que tan brillantment s'ha fet petar en Pandufa. Ara que amb la marxa que porta en Pandufa, s'ho fa petar tot.

Ràfegas Tenen cara de ser de «El Alegre Porvenir», la funerària del carrer de Sant Pau.

Pompero 1er. Efectivament; ho som.

Comendador Esteu de broma, bon home. Vosaltres sereu uns altres còmics de l'Orfeó... Si! Ja està. Vosaltres sou els que heu de fer per Pasqua «El difunto es un vivo»...

Pompero 2on. Veurà, senyor. A nosaltres ens han dit que vinguéssim, que aquí hi havia teca.

Cisquet I no us han enganyat. El mort és l'amo. Però d'això a dir-ne teca d'un «fiambre», és bastant poca solta, eh?... Senyora Rita, senyora Rita, Rita!!!

Rita (Treu el cap dalt de l'escala). Que passi l'elefant.

Pompero 2on. Noi, a la feina. (Surten al carrer i tot seguit entren amb una caixa de morts).

Rita Ep, mestres...! Quina la fan, ara, eh? Quina la fan?

Pompero 1er. Nosaltres ja la tenim feta, senyora. Venim pel mort.

Rita Oh!, si és veritat. Mira que me n'havia descuidat! Sí, venen a buscar el meu pobre home... (Plora) Ai!!! Ai!!!! Pugeu per aquí, compte, no feu soroll... Es que no tinc el cap per a res... Cisquet, que ja has cobrat tot això? Ai!!! I quina desgràcia!!! (S'amaga. Els dos pomperos pugen les escales i també surten).

Municipal Ves qui ho diria...!

Pipoff Si haguessin avisat que hi havia un mort li hauríem anat a fer una estona de companyia. Alguna exhibició de fer ballar la baldufa.

Tomacó Es molt natural. Hauria estat el més adequat.

Ràfegas I no la podrieu fer ballar per a mi... No l'he vista ballar mai.

Pipoff Però, això és possible?

Ràfegas Tan cert com sigui.

Pandufa Ara mateix. (Enrotlla una baldufa i tots fan rodona. Queden distrets).

Aviador (Entrant). Bona nit. Que és aquí que esperen un elefant?

Cisquet Un elefant? Sí, sí... Un elefant. Senyora Rita! Senyora Rita!!!

Rita Què vols, Cisquet...?

Cisquet Que ja té aquí l'elefant...!!!

Rita Oh, l'elefant... Que passi l'elefant!!!

Elefant (Entrant). Tururut... Tururut...!!!

Rita (Baixa de l'escala). Oh, el meu elefant, el meu gran amor! I és ros... tan ros com m'havia promès el seu venedor! Sí, aquesta bestiola serà el meu gran amor, la passió de tota la meva vida...

Elefant I tant m'estimes, Riteta?
(Els pomperos baixen amb molta cura la caixa amb el mort, però sense tapar).

Rita Tant t'estimo, elefantet meu... elefantet meu... i ets més «guapo» que el «Doroteu», aquell que fa comèdia.

Difunt S'aprofiten que sóc mort, que si no, ara, d'una «patada» t'engegaria a tu i a l'elefant al mig del carrer... ja en teniu de penques...

Pomperos Oh! un mort que parla! Un cort viu! Oh! i parla més que el savi Salomó. (Deixen caure la caixa i surten al carrer cridant).

Rita No tinguir cap por, Manolo meu. Era el meu marit. Sempre havia estat molt de la broma... tant com el Manolo Solis dels coets...

Xinès (Entrant). «Collales del buen xinito... Quien quiele complal collales del buen xinito».

Els de la colla Molt bé! Molt bé!

Pandufa Només ha durat mitja hora. No l'he tirat amb fúria... Però eh! un mort? Si és l'amo... I un elefant... Oh! un elefant. «Sálvese quien pueda...»!

Pipoff «A la calle...»!

Tomacó «Socorro...!», «Socorro...!». (Rita i l'elefant es passegen de bracet. Els altres es fan escàpols com poden entremig d'una confusió).

Cisquet Senyora Rita. I què faig de l'amo?

Rita Doncs obeir-lo sempre, Cisquet. Es diu Manolo.

Cisquet No, si vull dir de l'altre, d'amo. Del que els de la funerària han deixat a mig camí.

Rita Ah! Es veritat. Ja no me'n recordava. Mira, per ara el poses sota el taulell. Quan acabi de ploure, ja veurem el que hem de fer... (En Cisquet verifica el trasllat arrossegant el mort). M'estimaràs sempre, amor meu...

Elefant T'estimaré més que el moresc i els llonguets.

Rita Més que els llonguets, amor meu?

Elefant Sí, Riteta meva. Més que els llonguets...

Rita Ves qui m'ho havia de dir, que seria tan feliç...

Elefant Es que la vida és així.

Rita La vida és com és, amor meu. Tu ho has dit.

Cisquet Sí, ell ho ha dit. «La vida es así...».
(S'apaguen els llums i en Botero passeja un cartell que diu: «Passen els anys». En escena, en fer-se la llum no més hi ha en Cisquet i un acordionista).

Cisquet I vinga passar els anys i vinga fregar gots bruts. Sempre feina i més feina. Jo treballant com un ruc i ella sempre amb l'elefant! Quina porqueria! Em sembla que aquí passarà una tragèdia més grossa que el pare de l'elefant...

Acordionista Molt sol esteu, Cisquet. Em sembla que fins parleu tot sol!

Cisquet La culpa és de l'elefant. Aquesta bestiola, si no la fotem a la cooperativa dels ous, serà la nostra ruïna. Tot ho aixafa a cops de trompa, ruixa els clients... Té tots els mals.

Acordionista Sí. Tot el veïnat ho diu. Es un ELEFANT TORRAT!!!

Cisquet Ben encertat. Un elefant! Un ELEFANT TORRAT! Oh, i ara que la mestressa està també enamorada d'un locutor de ràdio... un orellut que tenim a l'emissora de dalt... Si tot el dia mengem «caldo Magi» per veure si li truquen per ràdio...
(Es torna a repetir l'escena d'alucament de llums i passejada del cartell. Ara en escena Cisquet i dos xinesos).

Xinès «Camalelo... camalelo...».

Cisquet Vostè mana, senyor xinès.

Xinès «Silvame bolados con coñago».

Cisquet «Buñuelos con un trago»?

Xinès «No, homble, no. Un helado de gaseosa con vinagriolo».

Cisquet I a vostè senyor «otro xino».

L'altre xinès «A mí una lación de latonios con huevo dulo».

Cisquet «Una ración de langostinos»?

L'altre xinès «No, homble, no. Una lación de latoninos...».

Cisquet «De ratoncitos...»?

Xinès «Vámonos, vámonos. Este camalelo no está bien del telalo». (Surten).

Cisquet Es clar que no estic bé del terrat. Qualsevol ho estaria, tenint a casa un elefant. Oh; i un ELEFANT TORRAT!! (Torna a repetir-se la «llumamenta». Aquesta vegada el cartell diu: «Passen els Banys». En fer-se la llum, entren novament els dos xinesos. Cisquet treu un trabuc i els mata. Després va a cercar una escombra i els escombra cap al carrer. Ha deixat de ploure i el taló cau lentament.

FI DE LA SEGONA TROMPADA

TROMPADA TERCERA

(El mateix decorat. Està a punt de fer-se fosc. Han passat deu anys des de la trompada anterior).

Cisquet Conteu, Pandufa, conteu. Es força interessant el vostre cas. No n'havia conegut pas cap altre de semblant. Jo us ho ben asseguro.

Pandufa Sí, Cisquet, sí. Em pots ben creure. El meu cas ha estat com un cabàs. (Proriquejant). Jo, que en els meus bons temps vaig ser «el no va más» de la baldufa. El campioníssim del «terror rojo». Ves qui ho havia de dir. Deu anys! Ves qui ho havia de dir, no...? (Pausa). Vaja si m'ho van dir...! I tant, home, i tant com m'ho van dir...!

Cisquet I... què és el que us van dir? Bé, si és que es pot saber...

Pandufa Ai, Cisquet! I si ho sabessis. (Deixa de ploriquejar). No és que jo ho sàpiga, que jo sempre m'he quedat amb les ganes de saber-ho. Però el que varen dir, és gros! Creu-me que és gros!

Cisquet Quan vós ho dieu...

Pandufa Quan jo ho dic, pots ben creure que ho vaig sentir aquí dins. Molt endins... I com va sonar! (Toca un despertador. Pandufa se'l treu de dins el seu gec, li dóna corda, i el deixa damunt una taula). Va despertar en mi els recods dels dies de triomf, quan em treien a braços del ribell de la Casa del Poble, primer que al gran Xatet... Quan em regalaven llobarros fregits amb vetes d'espardenya. Aquest despertar. (Torna a tocar el despertador. En Pandufa el tira per la porta. Des del carrer se senten crits).

Veu «Las siete han dado y sereno...!!!». Ai!!!

Pandufa El trist despertar de sempre, Cisquet. El trist despertar...

Cisquet Sí, «El despertar de la niñez». (A part). Perquè aquest «manu» està torrat. I ben torrat. (Es posa a fregar el taulell). (Amb veu forta). Bé, home, bé. No hi penseu més. Poseu-hi ceba.

Pandufa I que passarà si hi poso ceba?

Cisquet Es un dir. Una expressió com qualsevol altra.

Pandufa No, Cisquet, no. No és una expressió; és una ceba! Ho has dit ben clar.

Cisquet Doncs, com si no ho hagués dit.

Pandufa No, Cisquet; no. Has dit ceba, que jo he sentit ben clar. Què em passarà doncs si m'hi poso ceba?

Cisquet I jo què sé. Ara que si la ceba està ben fregida i s'hi afegeix un bon bistec de rinoceront o de vedella...

Pandufa Aigua!!! Aigua!!!

Cisquet Aigua? (S'aixeca, cerca una ampolla i la hi aboca pel caboll). Doncs aigua va. Mestre Pandufa, esteu servit.

Pandufa Llamps i trons! El que jo deia era que la boca se'm feia aigua, només al sentir anomenar els bistecs de vedella. Però d'això a que tu m'aboquis pel caboll el «flúido deletéreo» del Diluvi, no. Cisquet.

Cisquet (Eixugant-lo amb una coixinera ratllada). Perdoneu, Pandufa. Us hi posaré un xic de «Vi-bo-pels-rucs». Vaig a cercar-lo. (Surt Cisquet i entra la dona amb un infant).

Dona Oi que és vostra aquesta cafetera? (Ensenya el despertador). Doncs heu tornat a estamordir al meu noi! Què és això de llençar porqueries al carrer!

Pandufa No m'amoïneu, que ja ha arribat l'hora.

Dona L'hora de què?

Pandufa L'hora d'haver arribat, i prou. (S'ajau a terra i comença a roncar).

Dona No s'hi val. Cercaré els municipals. Cada dia m'escapçalen una de les meves criatures. Porqueria de despertador. (El llença per la porta).

Elefant (Des de fora). Cacauets torrats... (Entra donant trompades). Cacauets torrats... (Torna a sortir).

Dona Jo no sé per què han de deixar tenir animals sense gàbia. Seran animals! Anem, «nanu», anem!
(Surten dona i xiquet. Pandufa torna a roncar).

Cisquet Aquí teniu el «Vi-bo-pels-rucs». Eh, on sou?

Pandufa Sóc aquí sota que toco el piano.

Cisquet Deixeu-vos de bromes. Veniu. (Pandufa s'aixeca).

Pandufa No. Mira, fes «bocadillos» amb aquesta potinga.

Cisquet No us entenc pas.

Pandufa Cisquet, fill meu, estimat fill meu. Tu ets ruc.

Cisquet Home, tant com ruc...

Pandufa Sí, Cisquet, sí. Ruc. No t'enfadis. Per altra banda no és cap cosa greu. Avui en dia en aquest poble n'hi ha molts i fins un que sembla un «tocino».

Cisquet I vós no?

Pandufa D'això volia parlar-te. Jo no. Perquè has de saber que en tots els ordres de la vida en som bastants, d'ases.

Cisquet Bé, això ja és diferent. Ases passi, però rucs...!!!

Pandufa I rucs també. Els dos únics rucs que no ho som, som l'elefant i «menguis».

Cisquet Doncs no ho sabia pas... I voleu dir que jo també ho sóc?

Pandufa Tu, Cisquet, ets mig ruc i mig ase, com la llavor de la carbassa.

Cisquet Així doncs, no us deuen agradar els bistecs de «camino de herradura...».

Pandufa De bistecs, Cisquet, fa deu anys que no n'he menjat. Des dels darrers entrenaments per al campionat mundial de la baldufa.

De **L'elefant torrat** però, no en sabem el suficient. Falta veure'l representat dignament. Confio que aquesta representació es durà a terme(1). Llavors veurem, a més, tota la vida que adquireix l'obra, amb la vivacitat de les frases, amb el xoc dels inconcebibles esdeveniments, amb el descabdellament, tan emparentat amb el cinema dels germans Marx, de les situacions.

Tot esperant veure representar amb tots els ets i uts **L'elefant torrat** esperem també la justa valoració de tota l'obra, feta amb una recòndita i no gaire sospitada serioșitat, de Josep Maria Gort Sardà.

(1) **L'elefant torrat** es va estrenar al teatre del Bravium fa uns 8 o 10 anys, però va ser una representació festiva, duta a terme sense rigor ni la desitjada preparació. Va ser, estrictament, un simpàtic homenatge d'uns amics a la memòria de Gort.

Xavier Amorós

— Ens remetem a les notes de la traducció en castellà per a qualsevol consulta de tipus localista quant a **L'elefant torrat.**

Cisquet Això us passa perquè no voleu treballar.

Pandufa Sí, treballar. Ja t'he dit que no sóc tant ruc, babau. Tu al meu lloc hauries treballat, no? Doncs hauries fet el «gallináceo», perquè sense estar al meu lloc ja treballes; només penseu en pencar...

Cisquet Es que del treball se'n treu...

Pandufa No m'ho diguis que ja ho sé... Del treball se'n treu un cansament que aplana les cadires. Seu aquí, Cisquet. No, aquí no, a terra. Així. Ara escolta i contesta. Qui són els que treballen en aquest món? Els rics? (Cisquet fa que no). I de pobres, n'has vist treballar mai cap? Contesta, home, contesta.

Cisquet (Fa que sí). Massa.

Pandufa Efectivament, massa. I no saps, desgraciat, que totes les maces fan mal?

Cisquet Sí, però com que eren pobres...

Pandufa Pobres d'ells. Creus tu, que si deixessin de treballar foren més rics? Que si treballessin més deixarien de ser pobres? Sí, no? No, sí? Treballar perquè s'és pobre i haver de ser pobre després de treballar tant i tant? Has vist una cosa més tòtiles que aquesta, Cisquet? Sí? No? I no em contestis més, home, que t'agafarà un rodament de clatell.

Cisquet Saps que mai no hi havia pensat? (S'aixeca).

Elefant (Entra). Cacauets torradets... Elefantets ensucradets... (Surt).

Pandufa Deixa'l estar l'amo. S'entrena per anar a la permanent.

Cisquet Ah!, si és així...

Pandufa Treballar, quina porqueria! Mira, treballar és com un all després del «carajillo».

Cisquet Un all després del «carajillo»... No s'hi val! Això ho va dir en Marx.

Pandufa No, home, no. Això ho acabo de dir jo. Sàpigues que treballar és un vici de la humanitat. Un vici suant, que si un no sués, encara fora recomanable que treballessin els altres... Però suant, no.

Cisquet Així el millor és l'anarquisme. No són aquests qui diuen que «El trabajo es el carajillo del escarabajo»?

Pandufa Tampoc. Aquests que tu dius són treballadors honrats. Saps el que costa engegar bombes? Pràctica per a fer-les, pràctica per a tirar-les, i després... Saps el difícil que és avui dia trobar un pot de tomàtec buit d'aquells que fabriquen a les hortes murcianes que són els millors? Per tirar una bomba s'ha de treballar de nit, fabricar el matarates per posar a dins, la metxa d'espardenya negra, esperar anys i anys que un despertador s'espatlli per fer-ne servir la corda... I fabricar maletes a prova de sotracs, viatjar amb molta por, deixar les fondes pagant sempre la factura, que és la millor manera de no deixar cues, ni sospites. Una porqueria, Cisquet. (Cisquet mentrestant va matant les mosques amb una pala de rentar. No cal dir que cada cop aixafa algun servei de cafè). Ah, i cercar el lloc on deixar la bomba i que sigui a on no passi massa gent, ni poca, ni massa prima, ni massa grossa, que quan és massa de cap d'ala la rostida, la «bòfia» et pesca en un tres i no res... Si finalment has de deixar-la damunt una caixa de morts, aprofitant un descuit del «recadei» de «allà arriba» i sense saber si serà pels »fiambres» o pels «orejones de Colmenar de Oreja». Un fàstic...

Cisquet Sí que és llastimós. Hauré de pensar a no treballar més. Que treballi el 'difunt! Sí, que penqui el difunt!!!

Difunt (Sortint de darrera el taulell). Punyeta! Ara sí que m'haveu ben fomut! Que treballi la vostra tia!

Cisquet Però, vós...! Vós...? (El toca). Sou vós mateix?

Difunt Doncs només faltaria.

Pandufa Què tal, amic? Com esteu...? (Li dóna la mà).

Cisquet Oh, no pot ser.

Difunt Com estic? Rellamps ensucrats! Doncs brut, brut. Fet un porc. Deu anys sota el taulell dormint amb el gat... On és la mestresa?

Cisquet La mestresa... Doncs... La mestressa, sabeu... Seieu, us raspallaré abans.

Difunt A mi només em raspalla la Rita. (S'asseu i cau, perquè la cadira es plega). On és la Rita?

Pandufa Seieu de nou. O, si no, no. Ja esteu bé així. Però què hi fèieu durant deu anys sota el taulell?

Difunt Trompa d'Estaquius! Què hi feia? Bunyols de vent, figueretes...!

Cisquet Vet aquí perquè es costipava tant la clientela.

Difunt Rita...! (Pausa). Rita...! (Nova pausa). Rita...!!!

Cisquet (A en Pandufa). Ara crida la Rita.

Pandufa M'ho havia semblat.

Difunt Rita...!!! Riteta, on ets? (Surt per la porta interior).

Pandufa La rita et fa la traveta amb l'elefant i els popets...!

Cisquet Qui ho havia de recordar... Al cap de deu anys. Perquè, sí. El vam deixar sota el taulell amb tot allò del tràfec de l'elefant i el vostre homanatge.

Pandufa Exacte. Recordo que els va caure escales avall i els de la funerària no el volgueren prendre.

Cisquet Sí. Deien que si la mercaderia no estava ben embolicada no estaven per brocs. I com que la caixa amb la caiguda va quedar com el mostrari d'una fàbrica d'escuradents... «nanai».

Pandufa I aleshores el van deixar estavellat sota el taulell...

Cisquet Just. Exacte. Al mateix costat de la frigorífica i la xeringa de la cervesa... Però amb tot allò de l'enamorament de la mestressa no hi vam pensar més.

Pandufa Es natural. Un descuit el té qualsevol. Se us va morir, però no el vau enterrar. Veus? Una feina ben feta, Cisquet.

Difunt (Entra). Rita... Riteta... Riteta... (Surt cap al carrer).

Cisquet Rita, que «maca» que estàs...

Pandufa No diguis ximpleries. Deia que va ésser una bona feina de no enterrar-lo, perquè ara l'hauríeu de desenterrar. D'haver-lo enterrat fóra un crim, no? Un «sepulticio intervivios». Per altra banda, no enterrant-lo, de feina no en va donar gens. (Cisquet torna a emprendre la cacera de mosques). I avui en sortir de sota el taulell tampoc no ha donat gaire treball. Ja has vist que no ha volgut ni que el raspallessis, Cisquet.

Difunt (Entra). Rita... Rita... Rita... (Dóna tombs per la taverna).

Pandufa Aquest «paio» ja comença a empipar-me. Deixa'm això, Cisquet. (Li agafa la pala de rentar i la hi venta a la closca, el difunt dóna tres tombs més i surt al carrer). Llestos, i ara vés a buscar el «sereno», perquè em sembla que s'ha fet fosc. Oi? (En aquest moment s'apaga la claror de sobte i Cisquet encen una espelma).

Cisquet Tot seguit hi vaig, que diu en Segarra. (Surt vers el carrer).

Pandufa I quina tragèdia. Igual que al teatre de «pasillo»... Però, ja l'hem fomut. Ja torna a ser aquí. (Entra el difunt).

Difunt Que heu vist la Rita? Rita!! Rita!! Rita!! (Molt ràpid).

Pandufa Quina pregunta... Sou tan ximple com deu anys endarrera... i com us poseu...

Difunt I com m'he de posar, eh?, digueu!

Pandufa Per mi poseu-vos com vulgueu.

Difunt (Li puja al coll). Doncs així ja hi estic bé. Rita!, Rita!, Rita...! (Surten fen el «burro». Els crits es van sentint des del carrer cada vegada més apagats).

Harmònic 1er. (Entra amb la colla). Aquí és, nois... Una vegada, d'això fa uns deu anys, havíem de tocar aquí.

Harmònic 2on. Ara això anat molt a menys. No hi ha ningú. Saps què hem de fer?

Harmònic 1er. Doncs, això mateix.

Harmònic 2on. «Por supuesto».

Harmònic 1er. (Avantçant-se al públic). Distingida concurrència. Avui tindrem la satisfacció de no tocar res. Bona nit i bona hora. Anem xicots. (Marxen tots).

Cisquet Entreu, entreu...

Municipal «¿Y dónde está el cadáver?».

Cisquet No és cap cadàver. Es l'amo.

Municipal «Es lo mismo. Tú has dicho un cadáver, Cisqueto».

Cisquet Sí, home, el cadàver de l'amo quan era mort. Però ara ja ha deixat de ser mort i per tant ja no és un cadàver. I no és com a cadàver que li demano que el detingui, sinó com a esvalotador de l'ordre públic.

Municipal «Entendido, entendido». «Entonces, ¿qué es?».

Cisquet Es un mort que és viu. Dic un viu que era mort. Bé, però això era abans que morís per primera vegada o sigui després d'haver mort abans de tornar a viure.

Municipal «Cisqueto... Cisqueto... Que eso se lo cuentas a la Rita».

Difunt (Des de fora). Rita... Rita... Rita...!!!

Cisquet Veu, senyor municipal? Que el veu el cadàver de l'amo? (A la porta). Va a coll-i-be d'en Pandufa...

Municipal «Yo no veo nada... y a mí no se me toma el pelo». «¡Un muerto. vivo!» «¡Hala, al «meadero» de las Casas Consistoriales!», «¡Arrea!».

Cisquet Es que dic la veritat. Tan cert com hi ha restriccions! (S'apaga l'espelma).

Municipal «Lo dicho...! al «meadero»!»... (L'agafa pel braç i el pren. Entren el Comendador i el Tenorio).

Comendador Sí, amic Tenorio. Cada nit vinc a dormir aquí. No hi ha corrents d'aire.

Tenorio Quina casualitat. Jo també menjo bicicletes. I bona nit. (S'ajau a terra). Bona nit, Brígida.

Comendador «Mi buen padre enterró en esto...».

Tenorio «Entera la hacienda mía...».

Comendador «En acciones del tranvía...».

Tenorio «También yo la hubiera puesto». (Comendador també s'ajau i es posa a dormir).

Elefant (Entra sol, mira pertot arreu, i adreçant-se envers la porta del carrer, diu): Passa, dona, passa.

Rita (Entra) i dius...?

Elefant Sí, dona, sí.

Comendador Bruuuuuuuuu... bruuuuuuuu...

Rita Què diu aquest?

Elefant Diu burro.

Rita Ah!

Pandufa (Entrant). Ai... I com li dic a aquesta dona, a la Rita, que és el seu home... que al seu home, que el seu home...

Elefant (Aixecant la trompa). Esteu satisfet? Voleu que l'aixequi més?

Pandufa Alguna me n'he de pensar. Ah, sí... Senyor Elefant! Porteu-me un vermut amb gafarrons. Feu-me la mercè.

Elefant Els gafarrons els vam acabar. Per a la setmana entrant n'esperem una carretada, quan acabin de posar oli als carretons de cal «Chap». Ara que si voleu mosques amb closques de tortuga...

Pandufa No. Vull gafarrons. I ja m'ho heu dit que s'han acabat. Aneu-ne a caçar.

Elefant Amor meu, encarrega't de la botiga. (Surt per la porta de dins).

Pandufa Us he de parlar, Rita. Una catàstrofe... una desgràcia... «el disloque con carbón de coque». Però callem. Que marxi l'elefant.

Elefant (Entra equipat amb llanterna i una pala de forner al coll).
Me'n vaig al joquer, amor meu.
«Als garrofers de ca l'oncle
els ocells l'amor s'hi fan.
«De frente marchen». Riteta,
fins la setmana entrant».
(Surt).

Rita Conteu, Pandufa.

Pandufa No sé com començar.

Rita Comenceu pel primer.

Pandufa Una bona idea. Enceneu el llum. (Encén dues espelmes i les deixa al costat d'un dels ajaguts). El cadàver del vostre marit...

Rita Es allà, a sota.

Pandufa Ni sota, ni a cavall.

Rita (Rita ho mira). No hi és!! Lladres!! Més que lladres!! M'haveu robat el marit!!

Comendador A callar! Què és aquest escàndol!

Rita Comendador, és que m'han robat el «fiambre».

Comendador Oh! Si és així despertaré al Tenori. Oncle, oncle.

Tenorio Borinot. Què vols, mani?

Comendador Que a la Rita li han robat el cadàver del seu home. Vés a cercar al «sereno», corre.

Tenorio Home, als meus bons temps el «sereno» ja era al cementiri.

Rita (Deixant de plorar). Lladres!! Lladres!! Lladres!! (Surt al carrer).

Municipal «¡Alto a la autoridad!». «¿Qué pasa aquí?».

Comendador Que han robat un mort.

Municipal «¿Otro muerto?».

Pandufa No, municipal, no. No han robat ningú. L'amo que era mort, m'ha pujat a coll-i-be, i l'he hagut de llençar al barranc de l'Escorial.

Rita (Torna a entrar). I a on és el meu «fiambre»?

Dona i Xiquet Aquí. Aquí el teniu. (El porten en un carretó). No s'hi val. Senyor municipal: Ens han tirat això quan passàvem per sota el pont d'allà baix.

Municipal «Bueno, nada de gritos». «Que lo dejen ahí». (El deixen a terra en mig els altres estesos). «Luego ya me ocuparé de todos ustedes. Voy a llenar el "merandero" digo el "merendero"». «Ahora tiene que pasar la carrera pedestre». «Hasta luego».

Harmònic 1er. (Entra amb la colla). Ens haurem de quedar a dormir aquí.

Rita I quina frescura...!!!

Harmònic 2on. No es preocupi «madam». Estem acostumats a dormir a terra. (S'ajauen i comencen a roncar. Es treuen les espardenyes i cada u les deixa al seu costat. Un d'ells apaga les espelmes).

Rita I quina barra...!

Harmònic 1er. Senyora, bona nit.

Elefant (Porta una penjarella de moixonets). Jo a caçar gafarrons. Tot per ella. Per la meva Riteta. I ell... Malvinatge. Ella amb el seu home. (Estan els dos a terra fent-se moneries). La materé... Rita! Rita! (Rita no en fa cas). Rita! En avantçar-se envers ella trepitja al Tenori, etcètera. Escàndol).

Tenorio «Follones»!

Comendador «Malandrines»!

Pandufa «Primer asalto». Pandufa contra Botero. El motllo.

Municipal «Orden, orden». «Dejar libre el paso». «Ya llegan... ya llegan...». (Entren els de la cursa pedrestre; són una dotzena ben crescuda, que comencen a donar voltes per l'escena).

Manager (Entrant i parlant amb un embut). «Primer sprint». «Resultado del primer sprint». «Primero, Paganini. Segundo, Paganini. Tercero, Paganini».

Municipal Paganini!!! Paganini!!!

Altres Paganini! Paganini! Paganini! «Fuego»!!!
(Enrenou fenomenal en ésser trepitjats els harmònics. Tenori amb l'espasa, el Comendador surt al carrer i entra amb el canó de la Pirotècnica Espinós. Dispara i cau l'elefant).

Rita Pobre Elefantet meu... Pobre Elefant Torrat... «Fuego»!!! (El Comendador dispara, aquesta vegada de cara al públic. Es fa un gran fum i es queda a les fosques, el temps just per baixar el teló. Cas d'aplaudir, sortiran a saludar els principals actors amb bicicleta i tirant fideus d'aquells de bullaroca al públic).

FI

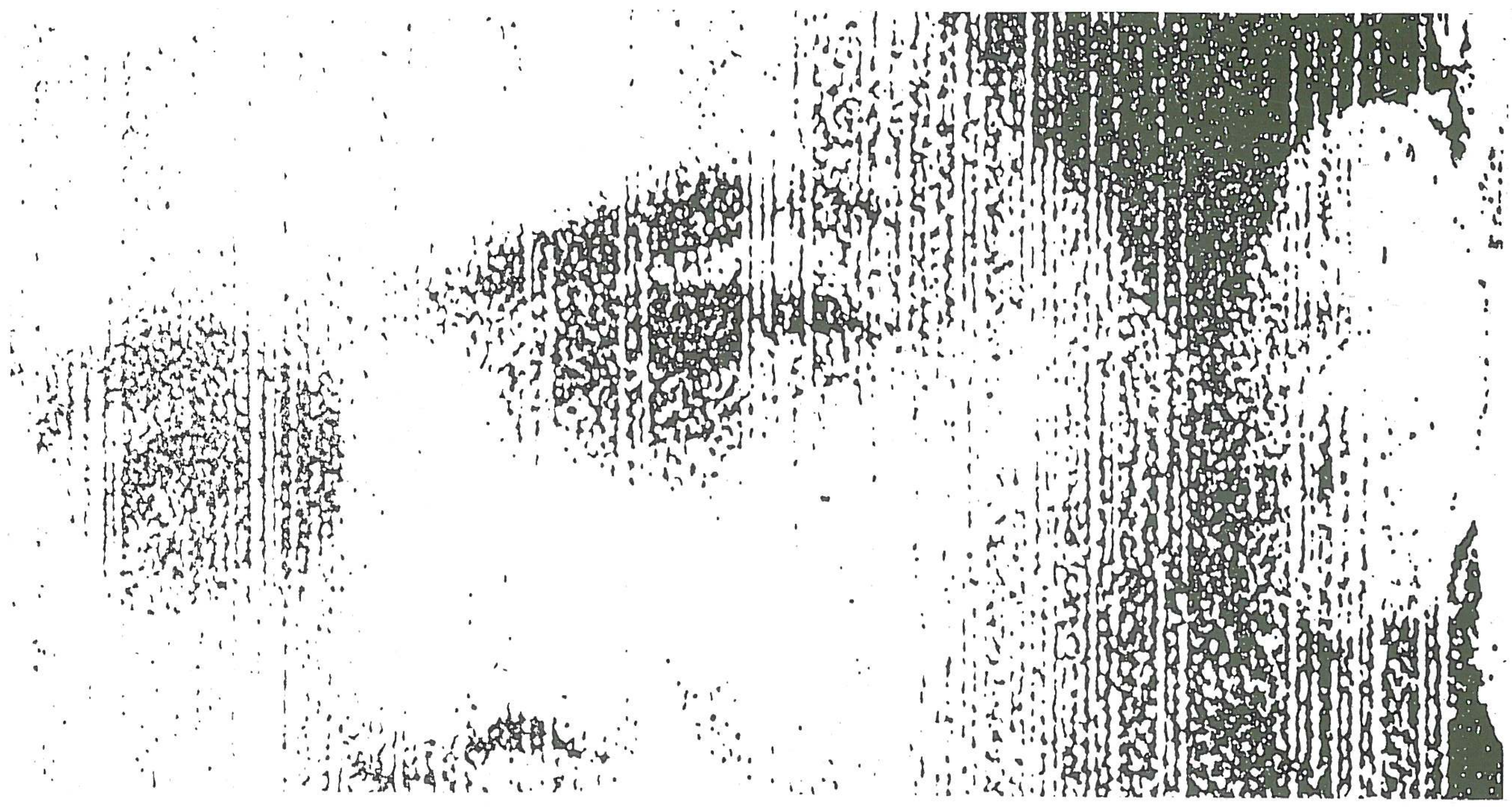

SOBRE EL DIABLE, FAUST I UN DETECTIU PRIVAT (i la narrativa dirty en general)

Es diu William Hjortsberg. Té cognom suec, però va néixer a Manhattan, N.Y., l'any en què va acabar la segona gran guerra, el 1945. És novel.lista i col.laborador de premsa tan diversa com **Playboy, Sports Illustrated o Esquire.**

Podem dir que, enguany, Hjortsberg és un escriptor de moda. La seva darrera novel.la, **Falling angel,** ha estat portada al cinema. A més, a casa nostra ha estat traduïda amb una rapidesa poc habitual **(Cor d'àngel,** Columna, Barcelona, 1987).

La pel.lícula **(El corazón del ángel,** en la seva versió espanyola) ha causat una certa expectació a nivell internacional. Les raons són ben diverses. En primer lloc, pel seu director, l'anglès Alan Parker, realitzador de films com **The wall, Midnight express, Birdy** o **Fame.** També pels seus actors principals: Mickey Rourke, Robert de Niro, Charlotte Rampling i Lisa Bonet. Rourke, el nou **star** mascle americà, l'èxit del qual ha aprofitat Columna per a la coberta de la seva edició, és el màxim protagonista, el detectiu privat Harry Angel, dur com tots els del seu ofici, però en el fons tan ingenu, o, si voleu, bona persona, com un **àngel.** De Niro és el seu contrincant. Louis Cyphre, un misteriós personatge que acaba no essent altra cosa que l'etern diable (si us plau, repasseu el seu nom). Rampling és una esbojarrada filla de papà, Margaret Krusemark, Margarida, com el personatge femení del **Faust** de Goethe. Bonet és una jove negra mestra en bruixeria blanca, Epiphany Proudfoot, que ajuda el detectiu en la seva lluita contra les forces del mal i en la seva recerca del plaer sexual.

Però l'expectació que ha creat la pel.lícula cal buscar-la, també, en la mateixa novel.la de Hjortsberg. En la història que narra. Una insòlita barreja de novel.la negra i novel.la fantàstica, de sang produïda per bales de pistola o revòlver i de sang produïda per rituals de vodú i demoníacs. Sense oblidar una certa dosi d'escenes eròtiques.

De fet, **Falling angel** és un homenatge al **Faust** de Goethe. No només pel nom, com hem vist, d'un dels personatges, sinó, bàsicament, per l'obscura figura de qui mou tota l'acció, un Faust més modern. I un homenatge fet des de l'òptica de la millor tradició americana, la novel.la negra, però no massa allunyada dels corrents actuals de la narrativa ianqui.

Tot comença seguint el ritual: A Nova York —en temps del president Eisenhower—, un detectiu desocupat, el Harry Angel, rep al seu despatx una trucada telefònica. El client és Louis Cyphre, un apàtrida milionari i ple d'incògnites, que li encomana de buscar Johnny Favorite, un cantant de swing famós als anys quaranta, que ha desaparegut d'un psiquiàtric on fou internat després de la guerra. I a partir d'aquí el ritual: assassinats, visió social, restaurants de luxe, bars de baixos fons, músics —quasibé tots negres— de jazz, la història que s'embolica... A poc a poc, però, un nou gènere va apareixent a la novel.la: el misteri del vodú i de religions satàniques, la bruixeria blanca i negra, els fantasmes, el dimoni en persona..., al mateix temps que l'erotisme, el sexe lúdic i la violència sexual. La barreja és, com el mateix final, explosiva. I sagnant. I tràgica. I a ritme de blues.

En el fons la història és vella: algú ven la seva ànima al diable per aconseguir allò que vol, alguna cosa humanament impossible, després vol fer marxa enrera i no pot. El que és nou és l'enfoc i el tractament.

William Hjortsberg ha estat qualificat, en algun moment i parlant de **Falling angel,** la seva darrera novel.la, de postmodern. Sembla que aquest discutible, i discutidíssim, qualificatiu quan fa referència a un escriptor nordamericà se sol entendre com a seguidor del minimalisme o del realisme brut o dur. De fet, Hjortsberg és postmodern perquè és contemporani —així de senzill—, tot i que l'estil és ben tradicional. La contemporaneïtat, cal buscar-la, bàsicament, en l'entrellat de la novel.la, i en la seva òptica general.

Sigui com sigui, a **Falling angel** hi ha un canemàs semblant a d'altres obres de la novel.la nordamericana d'ara, que ha recuperat el primer pla de la narrativa occidental després del lleuger domini europeu que significà el boom de la novel.la històrica. Una renovada novel.la nordamericana conformada per obres com les que ha donat a conèixer, en català, la mateixa editorial Columna en poc més de dotze mesos i poc temps —poquíssim pel que estàvem acostumats— després de la seva primera edició als USA: **Nits de neó** i **Ransom** de Jay McInerney —un rodamón de trenta anys nascut a Connecticut— i **Menys que zero** de Bret Easton Ellis —un jove universitari californià—. O, també, **Ball de família,** l'excel.lent recull de nou narracions de David Leavitt —un altre californià, de vint-i-sis anys. I, encara, la selecció de joves narradors que ha presentat Eumo, l'editorial de Vic, que ha demostrat, per si algú encara en dubtava, que les editorials de comarques no tenen perquè ser forçosament casolanes, tancades i carrinclones. Amb la publicació de **Dirty Realism / Realisme Brut (Nova narrativa nordamericana) I,** la gent d'Eumo ens ha apropat, seguint l'antologia publicada per la revista anglesa **Granta** l'estiu de 1986, l'obra de set joves narradors nordamericans: Richard Ford, Jayne Anne Phillips, Richard Russo (de qui Columna, precisament, donarà a conèixer aviat un volum, **Mohawk**), Ellen Gilchrist, Robert Olmstead, Joy Williams i Louise Erdrich. I la segona entrega d'aquesta antologia angleso-vigatana portarà d'altres noms a afegir a la llista de nous escriptors ianquis traduïts a la nostra llengua. Clar que les seves són obres ben diferents. La creació sempre és diversa. Però sempre, també, la contemporaneïtat dóna símptomes col.lectius a la diversitat creativa. Aquí hem de fer referència del tractament d'aspectes marginals o marginats, d'òptiques existents, però amagades per la societat, de realitats diàries, quotidianes, de la vida urbana en la que es mou aquesta narrativa (generalment Nova York, Los Angeles i la resta de la costa californiana). Allò que els crítics (Bill Buford al capdavant) ha anomenat l'aspecte brut **(dirty)** de la vida quotidiana i contemporània. L'assassinat i la violència, com a Bret Baston Ellis o a Ellen Gilchrist, l'homosexualitat —normalitzada, gens traumàtica, o prostituïdament marginal—, a David Leavitt o al mateix Ellis, la drogodependència o l'alcoholisme, a Leavitt, Ellis, Jayne Anne Phillips, Joy Williams o a Jay McInerney. I, per damunt de tot, la solitud, l'omnipresent solitud dins un món urbà massificat. La solitud dels protagonistes de **Menys que zero,** solitaris, però rics, que assisteixen a multitud de festes, però sempre estan sols. O la solitud dins el nucli teòricament més acollidor i personal a **Ball de família.** Com en el fons es troben sols, dins la immensitat de la quarta, la cinquena, la sisena i la setena avingudes, els personatges de **Falling angel.** Noves visions, sovint inèdites, de la realitat contemporània (on la recerca de noves sortides espirituals, religioses —sigui de religió blanca, angèl.lica, o negra, demoníaca—, és constant). Un món que vol assolir a qualsevol preu tot tipus de sensacions i sentiments, sense importar-li les barreres socials o els convencionalismes morals. Un món de fills del divorci en el que les drogues no són allò prohibit per la moralitat social, sinó tan sols un ritual quotidià. En el que el sexe ha superat l'estadi de l'heterosexualitat en parella i en el que el trencament d'aquest estadi és també quotidià, malgrat les persecucions repressives de les anomenades **majories morals,** amb el ple suport de les institucions estatals. Un món, també, en el que la violència és, a vegades, una font de plaer i de diversió, davant la sensació constant que, malgrat tot, mai no passa res. La realitat de la societat nordamericana (Nova York i la costa californiana són el marc geogràfic habitual d'aquesta narrativa) i occidental —o d'una certa societat nordamericana i occidental— que la literatura contemporània USA ha pres com a senyal distintiu.

Aquesta contemporaneïtat, amb aquests temes i posicionaments de les obres narratives, va per endavant, força per endavant, de les normes morals oficials. Per això, no ens ha d'estranyar que la pel.lícula d'Alan Parker hagi tingut problemes amb la censura ianqui i que el realitzador n'hagi hagut de suprimir deu minuts, en la seva versió definitiva, per tal que no fos qualificada com a **X.** Les raons, les ha intentat explicar el mateix director cinematogràfic: tot i que ha efectuat alguns canvis en el guió respecte a la novel.la (com ara, fer passar mig film a Nova Orleans), ha volgut ser bastant fidel. I la història de William Hjortesberg conté alguns elements que molesten la moral oficial: les religions satàniques i, el que és, sembla, encara més perillós, les relacions sexuals explícites entre un home blanc i una dona negra. I ja se sap que allò que al poder no li agrada és pecat per a tots nosaltres.

Nota.- En el moment d'acabar aquest article encara no s'havia estrenat a casa nostra la pel.lícula **El corazón del ángel** ni havia aparegut a les llibreries la segona entrega de l'antologia d'Eumo, com tampoc el volum de Richard Russo de Columna. Amb tot però, és quasibé segur que, en el moment de distribuir-se el present número de FENICI, qui ho vulgui podrà ja veure la pel.lícula o llegir els dos llibres. Nosaltres ho farem.

Josep Bargalló Valls

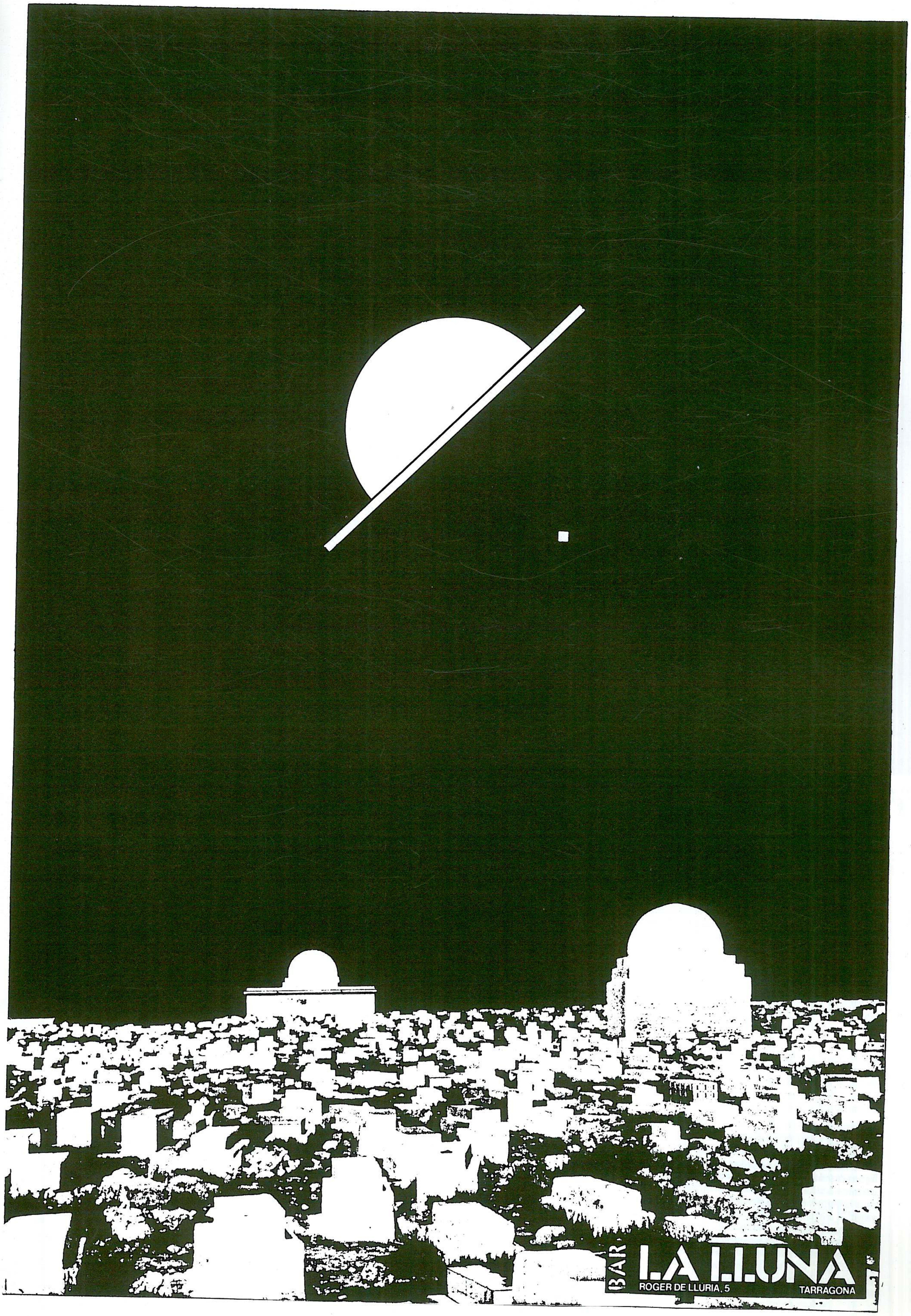
BAR
LA LLUNA
ROGER DE LLURIA, 5
TARRAGONA

PAT I RICHARD LARTER

Pat Larter in PORTRAIT at Yas N. 1986

PAT LARTER ARTART ACTION «I AM AN ARTIST»
performed during 1975 and 1976.

Richard Larter és un pintor que ja porta molts anys exposant les seves pintures, dibuixos i obra gràfica en general. Quasibé no se'l coneix pel que fa a la seva feina en cinema, vídeo i performance. La major part d'aquest treball ha estat produït per a un reduït nombre d'amics i col.laboradors i per a una sèrie d'amics artístics per correu de fora d'Austràlia.

Pat Larter va començar a treballar en els seus propis projectes l'any 1970, feia les seves pròpies pel.lícules amb un to marcadament feminista. Havia treballat en molt estreta col.laboració amb Richard des del 1966, tant en la producció de vídeos com en la de cintes d'audio. D'aquí va evolucionar cap al collage i cap a l'anomenat «mail art» (art per correu), camp en el qual és àmpliament coneguda i on el seu treball té una creixent demanda. Quan Richard va decidir de deixar l'ensenyament, Pat i ell van començar a desenvolupar grans projectes junts i des de llavors treballen plegats.

L'any 1972 van formar amb un grup d'amics un grup de performance conegut amb el nom de «The Mahouly Utzon Orgiastic Raga Band». Aquest grup, amb moltes addicions i substraccions en el seu personal, ha anat engrandint-se i escursant-se des d'aleshores. On s'ha pogut apreciar més bé el seu treball ha estat al Centre d'Escultura de Sydney representant «The Other S.F.» i al Dr. Al Akerman's Oregon Mail Art Show amb «Foreign Ingredients» l'any 1978.

Els Larter descriuen el seu treball com «vivint per aprendre junts i aprenent per viure junts». Fastiguejats amb el molt poc interessant, materialista, burocràtic i comercialitzat món de l'art, amb l'estàtica oficialitat de compradors i venedors, els Larter treballen avui sense lligams dogmàtics de sistemes de valors ni cap mena de polèmiques pedants i artificials. Treballen directament per a amics personals i per a la gent connectada a través del Mail Art System. Treballen de valent —i divertint-se— sense finalitats lucratives per a la gent amb qui comparteixen aspiracions i objectius. Tots els esforços han estat finançats amb les vendes de les pintures de Richard. Situar aquests treballs en pública exhibició possiblement amplia l'accés a l'obra per part del públic, però, amb les servils actituds avorrides prevalents en la majoria, és molt provable que siguin indignantment rebutjats. Mira, la vida és així.

WOMANFESTO PER AL ARTART

PAT LARTER

He utilitzat el segell de Femail Art des dels primers anys setanta tal com és presentat per Anna Banana en la seva publicació «Femail Art». He utilitzat també el segell «OH Pun Legs» i «Mama Rise» del mateix període.

Treballava llavors com artista de performance, la major part del meu treball consistia en paròdies d'estereotips sexuals sobre les dones donats pels homes, pels mitjans de comunicació i pel món masculí en general. Més tard vaig començar a fer ArtArt Actions que eren un atac encara molt més fort sobre aquests valors, utilitzava les galeries d'art com a lloc de representació per a aquestes accions que només tenien lloc a les pantalles de cinemes pornogràfics o sobre l'escenari d'establiments amb espectacles de sexe en directe. Així doncs, vaig treure aquestes activitats de l'obscuritat encobridora i deshumanitzadora d'aquells establiments i les vaig representar dins una gran lluminària en galeries d'art, davant una audiència que es veia, així, obertament confrontada amb allò que havia preferit ignorar o disfrutar-ne tranquil.lament en la seguretat de l'obscuritat. Els traumes que aquests treballs van ocasionar tant en l'actuant com en l'audiència confrontada van ser d'una gran animadversió i resentiment mental, per no dir res més.

També he treballat en cinema i vídeo. Com que, després de tot, Austràlia tampoc és el centre mundial de l'art, he utilitzat el Mail Art System com a mitjà per promocionar el meu treball. «Sex is tatty dudes» (actituds sexistes) ha estat el meu últim crit de guerra i els Art Art Actions continuaran disseminant-se internacionalment a través del correu.

He col.laborat amb molts artistes per produir treballs en intercanvi per correu utilitzant cinema, vídeo, fotografia, cintes d'audio, gravats o el que més apropiat ha estat per a cada projecte específic.

Les Art Arts Actions ja no són representacions públiques, vivint en un poblet les dificultats logístiques d'establir espais i materials prenen massa temps del que hauria de ser temps creatiu. Així doncs, tot els treballs són fotografiats o posats en vídeo quan és possible, d'aquesta manera el meu treball es pot aconseguir a tot el món utilitzant el correu.

PAT LARTER ARTART ACTION PERFORMED AT SILVIA'S WAREHOUSE SYDNEY 1981
filmed and in the film «WHEN NO ONE IS LOOKINGLIKE ALL THE TIME»
(With Richard Boulez and Silvia Jansons).

University of New England, Armidale, N.S.W. 1979 «SILVIA PAINTS PAT» 2 Performance recorded in 1/2'' black and white video.

«FLASHES» performed at Watters Gallery Sydney 1977.

PAT LARTER WITH THE UTZON MAHOULY PERFORMANCE GROUP 1977 «THE OTHER S.F.» for the opening of «FORIEGN INGREDIENTS» Show at the Sculpture Centre Sydney.

PAT LARTER ARTART ACTION FOR SIEP. FEB. 1985

PERSPECTIVA INCLOSA

— RETROSPECTIVA —

Dick començà l'any 1979 preparant un cartró per a un tapís que havia de teixir el Taller Victorià de Tapisseria per al State College de Victòria a Howthorn i Pat dirigint l'exhibició i la publicació del Art Core Meltdown Show per a la Union of Sydney University. Ell va marxar a Wagga Wagga com artista resident al Riviera College d'estudis avançats durant un període de 3 mesos. Tot i així estaven decidits a fer cinema. I

Varen començar una pel.lícula que es deia **When no one is looking - like all the time (Quan ningú no està mirant - com sempre passa)**. Es tenia previst que fos un curt mut en Super 8, fet ràpidament i que tingués uns 10 minuts de durada. Havien fotografiat moltíssimes imatges de portades de còmics que havien d'anar intercalades amb imatges de la Pat representant les seves típiques ArtArt Actions. Com que estaven empantanegats en altres activitats, la pel.lícula va ser arxivada, però no pas oblidada.

Quan Dick se'n va anar a Wagga Wagga, Pat encara treballava en la feina del Art Core Meltdown a Sydney. A més de pintar 40 llenços a Wagga Wagga, Dick va començar una altra pel.lícula anomenada **Thicko-Thicko**, en veure aquells jardins plens de gnoms, d'ocells de guix i d'aborígens volia deixar constància del fenomen. Pat va començar a desplaçar-s'hi els caps de setmana i la pel.lícula va anar agafant molta fluidesa gràcies, sobretot, a les contribucions de la Pat, les quals feien de lligam entre les diferentes parts.

Quan Dick va tornar a casa la feina va començar a rutllar de debò. Es va editar **Thicko-Thicko** de començament a fi i **When no one is looking** va ser remodelada. D'aquest material, encara en volien treure una altra pel.lícula, un espasmòdic collage entretallat, un film amb dotzenes d'imatges canviants, barrejades amb postes de sol preses amb doble zoom de manera que semblessin com a foc: **Paranoid Grunt**, part del seu metratge consistiria en enregistraments de performances. Es van filmar els títols, el final i part del metratge. Llavors van remirar **When no one is looking** i van veure que realment els agradava i que el film hauria de tenir el doble de durada ja que disposaven de 40 metres més de filmació per incorporar-hi. La pel.lícula anava creixent i fins i tot absorbint metratge que havia estat pensat per a **Paranoid Grunt**. Ja era 1980 i Dick va haver d'abandonar la feina perquè s'havia de preparar per a una exhibició de pintura a la Watters Gallery de Sydney. Lluny de suposar un contratemps, aquesta retirada va significar tot el contrari, quan es va tornar a filmar, tots dos ho van fer ben frescos, com si tornessin de vacances.

When no one is looking es va acabar en un tres i no res, en un cop d'entusiasme, al mateix temps **Paranoid Grunt** va ser oblidada i arraconada en una capsa. Potser va ser perquè el desembre del 80 Dick feia una mostra de vídeos a la Watters Gallery. Allí va mostrar les dues pel.lícules, **Thicko-thicko** i **When no one is looking**, i un vídeo en color anomenat **Ritualised Activity (Activitat Ritualitzada)** que Dick havia fet a Wagga.

Estaven a punt de recomençar **Paranoid Grunt** quan Niels Lomholt els convidà des de Dinamarca per participar en una exhibició, que tenia un tema, **El caporal, la perruquera i els set follets**, i volia reflectir com la gent és coaccionada per la societat amb tota contundència, amablement per persuasió, i econòmicament de totes les maneres. Van pensar fer-la en vídeo, amb U-Matic, però les dificultats feren que finalment es filmés amb l'equip habitual de Super 8. Varen enllestir la pel.lícula en unes poques setmanes de treball frenètic, tot utilitzant centenars de fotografies d'esdeveniments polític-socials recents i no tant recents i intercalant mini-performances de la Pat. Cal destacar una seqüència, quan la Pat fent de perruquera lobotomitza el també artista de performance Richard Boulez i li extreu objectes del crani entre sang i líquids putrefactes. Filmat en tomes curtes i amb alguns fotogrames concatenats a manera d'staccato la il.lusió pren total versemblança. La pel.lícula, un cop acabada, va arribar a Dinamarca dos mesos abans del previst. Quan Niels Lomholt la va veure es va entusiasmar i els va demanar de fer-li una banda sonora. Com que és un creador cinematogràfic amb una fama prou reconeguda a tot Europa i estava tan animat, Pat i Dick li deixaren fer; així com guardar la pel.lícula de la qual no existia cap còpia, només el master que ell tenia. Mai havien fet una cosa així, però si més no sabien que la pel.lícula es veuria un i altre cop, mentre que a Austràlia quasi que s'hauria hagut de pidolar per poder mostrar-la en públic, a un públic reduïdíssim i de franc, el qual, sense quasi haver pagat entrada, automàticament hauria pensat que la pel.lícula no valia en absolut la pena.

Finalment es trobaren en situació de poder enllestir **Paranoid Grunt**. Es van remirar un i altre cop els 120 metres de pel.lícula que tenien, i comprovaren que quasibé era un treball ben poc familiar. Es van filmar unes mini-performances amb la Pat, la Silvia Jansons i el Richard Boulez i es va obtenir un metratge que va permetre retallar i reeditar la pel.lícula i donar-li un aspecte definitiu que era fidel a la idea original.

Dick i Pat, que són pares de cinc fills, són un bon exemple del que podríem anomenar «Art Matrimonial» o «Art de marit i muller», com a fenòmen diferenciat d'Art Feminista, Art Gay o d'altres. Les seves cintes i pel.lícules molt relacionades amb la imatgeria que Dick utilitza en les seves pintures, són comentaris sobre cultura pop, el llenguatge publicitari, el fetitxisme, el Kitsch, la pornografia i d'altres tendències del moment, que sovint presenten a la Pat amb vestits i maquillatges escandalosos fent els seus performances. II

«Cap de les nostres pel.lícules és a disposició del públic si no es demana expressament i es troba una forma de pagament. Estem farts de subvencionar un públic que generalment guanya 3 o 4 vegades més que nosaltres. No ens importa subvencionar els estudiants, els joves, però que ningú cregui que donarem més exhibicions gratuïtes a buròcrates de l'art amb piscina i jardí ben cuidat. D'ara endavant el nostre treball només es distribuirà a l'estranger fins que tinguem alguna mena de reconeixement i ens tractin més bé dins a Austràlia. Això també fa referència a les nostres pel.lícules. Per exemple, la nostra pel.lícula «Notes for a Lady Without Special...» (Super 8, 1979, Color, 9 minuts) va anar cap a Robin Crozier i Niels Homholt a Dinamarca. En contrapartida vàrem rebre «Tracings of an Outstanding Lady» (Super 8, Color, 6 minuts) de Robin Crozier i Niels Homholt, en la qual ells projecten el nostre «Notes for a...» i dibuixen sobre les imatges trencadises de la Pat fins que s'obté un dibuix multilineal dels moviments de la Pat. D'aquesta manera vam fer una pel.lícula en 2 països utilitzant el correu com una altra part del medi, cosa que provablement és tota una novetat. El que fa falta no és un billet d'avió sinó imaginació i un servei de correu. Estem planejant un projecte anomenat «Distance No Object Films» on gent de tres continents fan una pel.lícula que s'edita d'una manera rotatòria, les pel.lícules resultants seran assequibles també per correu, pel Mail Art System. Ja tenim quatre participants més, a més de nosaltres, per portar-ho endavant. «Això esperem».

THICKO-THICKO · Super 8 Color, 1979, 20 minuts. Muda. Mostra Wagga Wagga com si fos la casa del gnom del jardí i les nostres activitats dintre i fora del campus universitari en el temps en què hi havia artistes residents a Riviera CAE.

WHEN NO ONE IS LOOKING · LIKE ALL THE TIME · Super 8 Color, 1979-80, 20 minuts. Muda. Un collage d'esdeveniments passats i performances actuals, tot barrejat fent un missatge personal sobre el nostre temps i els nostres excessos.

OF CORPORALS, AND HAIRDRESSERS AND MANY OTHER SPLENDID THINGS · Super 8 Color, 1981, 10 minuts. Banda Sonora de Niels Lomholt. Des del caporal Hitler a l'artista fracassat Ronnie Reagan, una mirada al nostre món amb algunes divertides performances de la Pat i Richard Boulez. Fet per a Niels Lomholt que guarda el film a Dinamarca.

PARANOID GRUNT Super 8, Color. 1979-81, 10 minuts. Muda. Pensàvem que mai l'acabaríem, però amb l'ajut de Silvia Jansons i Richard Boulez interpretant junt amb la Pat vam aconseguir de redreçar-la. Una gran barreja a través d'un tipus de vida.

RITUALISED ACTIVITY · Vídeo cassette de 3/4, en color, 1979, 30 minuts. Amb so. Una producció de Riverina CAE/TV. Després d'una performance d'Ann Sebens al temple de Saraswali Ubud Bali l'any 79, Sebens va invitar estudiants i d'altre personal de la RCAE per representar diversos treballs que prenien la forma d'una ofrena ritual dins un sistema de reixats que representava el pati del davant del temple. Dick Larter i Arthur Wicks eren el personal invitat i els dos estudiants Andris i Neill ens van ajudar.

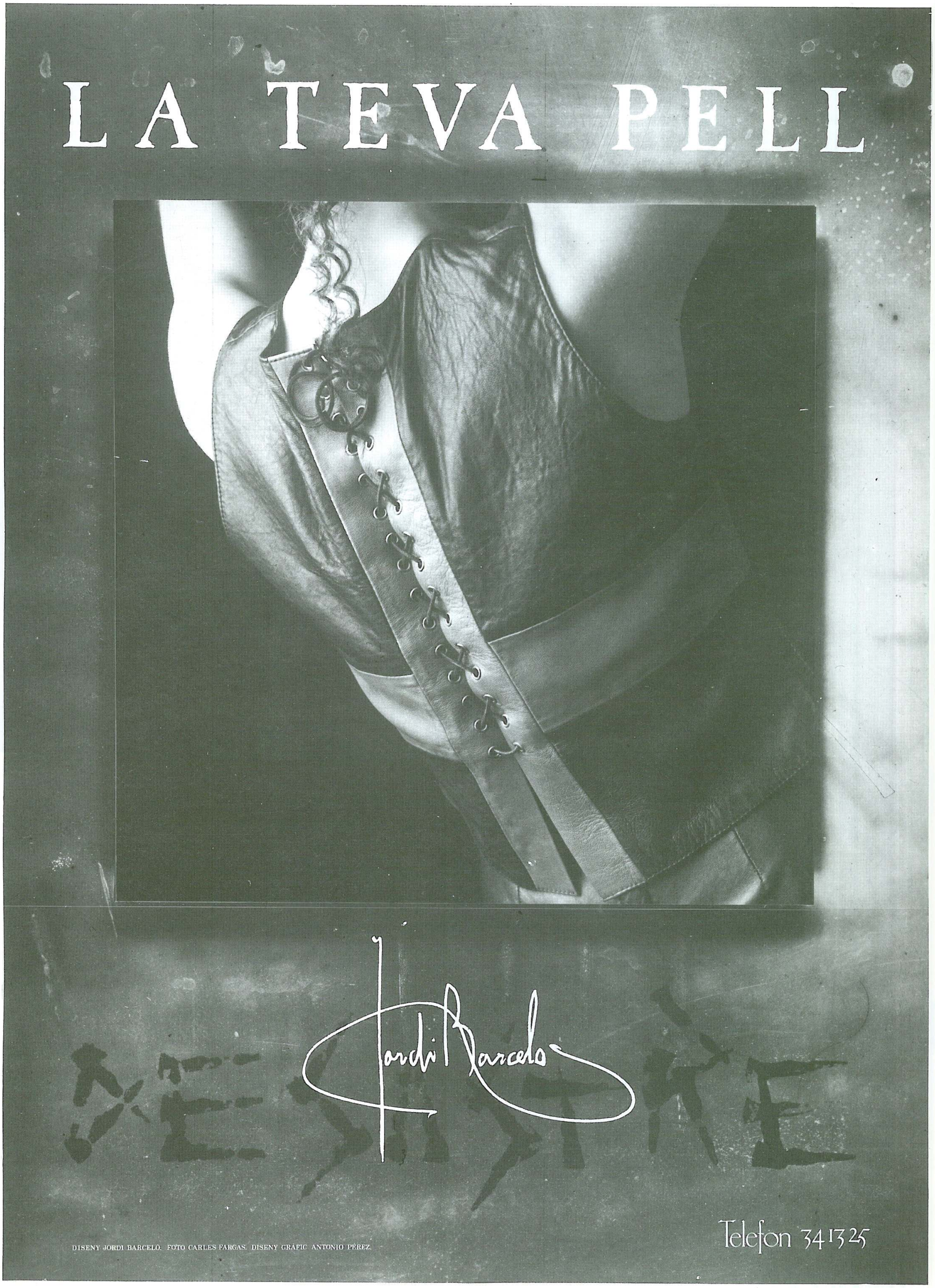
LA TEVA PELL
Jordi Barceló
Telefon 34 13 25
DISENY JORDI BARCELÓ. FOTO CARLES FARGAS. DISENY GRÀFIC ANTONIO PÉREZ.

L'ART

TODO TIPO DE ACCESORIOS
PARA EL MONTAJE
DE EXPOSICIONES

DISEÑO Y
FABRICACION
PERFILES DE
ALUMINIO
PARA
ENMARCACION

COMERÇ, 27 - TEL. 319 41 08
08003 BARCELONA

MATERIAL ESPECIAL
(LIBRE DE ACIDO)
PARA COLECCIONES,
MUSEOS Y RESTAURACION

FRANCESC GUITART

COM ISSA RIA T

900 PTS

FEN *ICI FEN* ICI

número

CINC

COBERTA — Francesc Vidal.
TEXT EXPLICATIU SOBRE LA CASSETTE QUE ACOMPANYA AQUESTA EDICIÓ — Adolfo Marín.
LA REINA POLACA N.º 5
PERE ANGUERA — Carles Fargas.
P.A. LA NIT DE LA IGUANA — Montse Palau / Marcel Pey.
P.A. HISTORIADOR — Mercè Costafreda.
VIDA I MIRACLES DEL DOCTOR PERE ANGUERA I NOLLA — Jaume Vidal i Alcover.
L'HIVERNACLE — J. Leyva.
DESPRÈS DE LA CAIGUDA — Antoni Mateu.
GENCON DRAMATIC — Conrad Schnitzler / Gen Ken Montgomery.
DESENTUMINT LA PUNXOR SALIVAR DE LES IDEES — Antoni Mateu.
CANÇÓ PIRENAICA — Gabriel.
EL BAIX CAMP — Xavier Ballester.
INTRODUCCIÓ A GUITAR CRAFT — Robert Fripp.
POC ÉS MOLT — Manel Clot.
L'ELEFANT TORRAT — J.Mª Gort Juanpere.
SOBRE L'ELEFANT TORRAT — Xavier Amorós.
SOBRE EL DIABLE, FAUST I UN DETECTIU PRIVAT (I LA NARRATIVA DIRTY EN GENERAL) — Josep Bargalló Valls.
PAT I RICHARD LARTER.

Editor Literari — **Antoni Mateu.**
Assessoria Lingüística — **Maite Vidal.**
Traduccions al castellà (*L'Hivernacle,* Trad. català) — **Antoni Mateu i Maite Vidal.**
Publicitat — **Montserrat Cortadellas** (Tlf. 977/31 52 01)
Disseny — **Francesc Vidal.**
Impressió Serigrafia — **Montserrat Cortadellas.**
Fotocomposició — **Pau Roig&T.**
Edita — **Comissariat**
Apt. 430
43200 REUS (Baix Camp)
Cassette: CINTA
Félix Menkar, Don King, CB + ADP, Víctor Nubla.
Editat per **4 SELLOS**
Apt. 2886
08080 Barcelona
C.I.F. — **G 43108638**
D.L. — **T-1517-86**

AMB EL SUPORT DEL DEPARTAMENT DE CULTURA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA.

FENICI NO ES RESPONSABILITZA NECESSÀRIAMENT DE L'OPINIÓ QUE EXPRESSIN ELS ARTICLES SIGNATS.
ÉS PROHIBIDA LA REPRODUCCIÓ TOTAL O PARCIAL DE LA REVISTA SENSE CITAR-NE LA PROCEDÈNCIA.

Buida la paraula
equívoc
de tot contingut semàntic